

รายงาน

สถานการณ์สตรี ปี ๒๕๕๘

“๒ ทศวรรษปฏิญญาปักกิ่งฯ: เสริมพลังสตรี สร้างพลังสังคม”

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงานสถานการณ์สตรี ปี 2558

คำนำ

จากการที่ประเทศไทยได้ร่วมรับรอง ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี เมื่อเดือนกันยายน 2538 ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อแสดงความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อส่งเสริมหลักการ “ความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ” เพื่อประโยชน์แก่มนุษยชาติ โดยมีประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษสำหรับสตรี รวม 12 ประเด็น คือ ความยากจน การศึกษาและฝึกอบรม สุขภาพอนามัย ความรุนแรง ความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธเศรษฐกิจ อำนาจและการตัดสินใจ กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี สิทธิมนุษยชน สื่อมวลชน สิ่งแวดล้อม และเด็กผู้หญิง และนับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้ให้การรับรองไว้ในปฏิญญาดังกล่าว จนถึงปัจจุบัน นับว่าเป็นระยะเวลา 2 ทศวรรษ ที่ประเทศไทยได้ร่วมรับรองและได้มุ่งมั่นดำเนินการพัฒนาสตรี ตลอดมา เพื่อให้สตรีทุกคนได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนและบรรลุถึงเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาคระหว่างหญิงชายบนพื้นฐานคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้จัดทำ รายงานสถานการณ์สตรี ปี 2558 โดยได้ประมวลและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่ได้จัดทำข้อมูลจำแนกเพศและรายงานสถานการณ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสตรีในด้านต่าง ๆ ไว้ โดยนำมาประมวลและนำเสนอให้เห็นภาพรวมของความก้าวหน้าและปัญหาของสตรีไทยที่ยังคงมีอยู่ในประเด็นห่วงใยต่าง ๆ ของปฏิญญาปักกิ่งฯ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่อ้างอิงในรายงานสถานการณ์สตรี “2 ทศวรรษ ปฏิญญาปักกิ่งฯ เสริมพลังสตรี สร้างพลังสังคม” ฉบับนี้ ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งของการจัดทำรายงานสถานการณ์ และหากมีข้อบกพร่องประการใด สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวขออภัยมา ณ โอกาสนี้

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

มีนาคม 2558

สารบัญ

คำนำ	2
บทสรุปผู้บริหาร	5
รายงานสถานการณ์สตรี ปี 2558	11
1. สตรีกับความยากจน	16
1.1 สถานการณ์	16
1.2 การดำเนินงาน	21
1.3 ข้อท้าทาย	22
2. การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรี	23
2.1 สถานการณ์	23
2.2 การดำเนินงาน	31
2.3 ข้อท้าทาย	32
3. สตรีกับสุขภาพ	33
3.1 สถานการณ์	33
3.2 การดำเนินงาน	41
3.3 ข้อท้าทาย	41
4. ความรุนแรงต่อสตรี	42
4.1 สถานการณ์	42
4.2 การดำเนินงาน	49
4.3 ข้อท้าทาย	50
5. สตรีกับความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ	51
5.1 สถานการณ์	51
5.2 การดำเนินงาน	51
5.3 ข้อท้าทาย	51
6. สตรีกับเศรษฐกิจ	52
6.1 สถานการณ์	52
6.2 การดำเนินงาน	67
6.3 ข้อท้าทาย	69

7. สตรีกับอำนาจและการตัดสินใจ	70
7.1 สถานการณ์	70
7.2 การดำเนินงาน	80
7.3 ข้อท้าทาย	81
8. กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี	82
8.1 สถานการณ์	82
8.2 การดำเนินงาน	82
8.3 ข้อท้าทาย	84
9. สิทธิมนุษยชนของสตรี	85
9.1 สถานการณ์	86
9.2 การดำเนินงาน	90
9.3 ข้อท้าทาย	92
10. สตรีกับสื่อมวลชน	93
10.1 สถานการณ์	93
10.2 การดำเนินงาน	94
10.3 ข้อท้าทาย	95
11. สตรีกับสิ่งแวดล้อม	96
11.1 สถานการณ์	96
11.2 การดำเนินงาน	97
11.3 ข้อท้าทาย	98
12. เด็กผู้หญิง	99
12.1 สถานการณ์	99
12.2 การดำเนินงาน	106
12.3 ข้อท้าทาย	106
บรรณานุกรม	108

บทสรุปผู้บริหาร

ประเด็นที่ 1 สตรีกับความยากจน

จำนวนคนจน

จำนวนคนจนที่อยู่ใต้เส้นความยากจนในปี 2555 มีจำนวน 8.4 ล้านคน จำนวนผู้หญิงที่อยู่ใต้เส้นความยากจนมีจำนวนน้อยกว่าผู้ชาย คือมีผู้หญิงยากจนร้อยละ 12.13 และผู้ชายร้อยละ 13.18 ของจำนวนคนจนที่อยู่ใต้เส้นความยากจน และมีจำนวนลดลงจากปี 2554 เล็กน้อย (8.8 ล้านคน)

สัดส่วนคนจนอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล (ร้อยละ 15.96 และ 8.80 ตามลำดับ) ทั้งชายและหญิง (หญิงร้อยละ 15.49 ชายร้อยละ 16.46)

หมายเหตุ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ใช้เส้นความยากจน (Poverty line) เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งคำนวณเป็นตัวเงินที่สะท้อนต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของปัจเจกบุคคลในการได้มาซึ่งอาหาร (Food) และสิ่งจำเป็นที่ไม่ใช่อาหาร (Non-food) ในขั้นพื้นฐานที่ทำให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ เส้นความยากจนจึงสะท้อนมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำของสังคม โดยบุคคลใดที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนแล้วก็จะถือว่าเป็นคนจน โดย เส้นความยากจน ที่กำหนดไว้ในปี 2555 เท่ากับ 2,492 บาท/คน/เดือน ดังนั้น ผู้ที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่า 2,492 บาท/คน/เดือน ถือเป็นคนจน

หัวหน้าครัวเรือน

จำนวนหัวหน้าครัวเรือนหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ในปี 2556 มีหัวหน้าครัวเรือนหญิงร้อยละ 35.6 แต่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิงมีรายได้น้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชาย

ประเด็นที่ 2 การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรี

ปีการศึกษาเฉลี่ย

การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 3 ปี 2556 จากสถิติตั้งแต่ปี 2548 - 2555 คนไทยวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี ชายมีปีการศึกษาเฉลี่ยมากกว่าหญิงเล็กน้อย จนกระทั่งปี 2556 พบว่า ทั้งชายและหญิงมีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากัน คือ 8.9 ปี

เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ วัยแรงงานอายุระหว่าง 15-35 ปี ผู้หญิงมีปีการศึกษาเฉลี่ยมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย ผู้หญิงมีปีการศึกษาเฉลี่ย 10.9 ปี ขณะที่ผู้ชายมีปีการศึกษาเฉลี่ย 10.1 ปี

อัตราการเข้าเรียน

อัตราการเข้ารับการศึกษานักเรียนในระบบการศึกษาในระดับต่าง ๆ พบว่า ในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษามีนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง แต่เมื่อเข้าสู่ในระดับที่สูงขึ้นตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไปนักเรียนหญิงมีจำนวนมากกว่านักเรียนชายเกือบครึ่ง และเมื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

ขึ้นไปพบว่า มีนักศึกษาชายลดน้อยลงกว่านักศึกษาหญิงเป็นอย่างมาก ยกเว้นในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งวุฒิการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง โดยเฉพาะในสาขาอุตสาหกรรม

อัตราการรู้หนังสือ

สตรีไทยที่อายุเกิน 15 ปี ผู้หญิงมีการอ่านและเขียนหนังสือได้น้อยกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงมีอัตราร้อยละ 91 ผู้ชายในอัตราร้อยละ 95 เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านในเขตอาเซียน+3 ค่าเฉลี่ยการรู้หนังสือของผู้หญิงทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 74 และพิจารณาเฉพาะเขตเอเชียแปซิฟิก ค่าการรู้หนังสืออยู่ที่ร้อยละ 87 ซึ่งเห็นได้ว่าผู้หญิงไทย “มีการศึกษา” พื้นฐานดี เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในโลก อันจะเป็นหนทางนำไปสู่โอกาสอื่นๆ ทางสังคมต่อไปได้ (รายงานของ UNICEF ในปี 2007)

การอ่านหนังสือของประชากร

ในปี 2554 ประชากรอายุ 15 - 24 ปี ผู้หญิงอ่านหนังสือมากกว่าผู้ชาย (ร้อยละ 82.8 และ 74.6 ตามลำดับ) ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แต่ประชากรกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป ผู้หญิงกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปอ่านหนังสือน้อยกว่าผู้ชายทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลคือ คือมีเพียงร้อยละ 53.2 ซึ่งหมายความว่า ผู้หญิงที่อยู่นอกเขตเทศบาลเกือบร้อยละ 50 ไม่มีการอ่านหนังสือ

การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ปี 2556 ผู้ชายใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าผู้หญิงเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 35.3 และหญิงร้อยละ 34.8 แต่ในการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่าผู้หญิง(ร้อยละ 29.05) มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ชาย(ร้อยละ 28.82) แต่ไม่แตกต่างกันมาก

การออกกลางคืน

จากข้อมูลกลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนชายออกจากการศึกษากลางคืนมากกว่านักเรียนหญิง มากขึ้นต่อเนื่องทุกปี ตั้งแต่ปี 2553-2556 เป็นต้นมา

ประเด็นที่ 3 สตรีกับสุขภาพ

อายุขัยเฉลี่ย

ประชากรไทยมีอายุขัยเฉลี่ยที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้หญิงมีอายุยืนยาวกว่าผู้ชาย (78 ปี และ 71 ปี ตามลำดับ)

การติดเชื้อเอดส์หรือเอชไอวี

ปี 2556 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบว่า พนักงานบริการทางเพศเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีมากที่สุด อัตราป่วยในทุกกลุ่มอายุ (0 - 60 ปี) พบว่า เพศชายมีสัดส่วนของอัตราป่วยเอดส์สูงกว่าเพศหญิงเท่ากับ 2 : 1 แต่ในทางกลับกันพบว่า ในกลุ่มวัยรุ่น (นักเรียน/นักศึกษา) อายุ 10 - 18 ปี มีแนวโน้มพบว่า เพศหญิงมีสัดส่วนของอัตราป่วยเอดส์สูงกว่าเพศชายเท่ากับ 2 : 1

ข้อมูลเฝ้าระวังอัตราการติดเชื้อรายใหม่ พบว่าแนวโน้มการติดเชื้อรายใหม่ไม่ลดลง และกลับพบแนวโน้มเพิ่มขึ้นในหญิงบริการจากสถานบริการแฝง

อัตราการเจริญพันธุ์และอัตราการเกิด

จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2555 พบว่า ในช่วง 1 ปีก่อนการสำรวจ ในภาพรวมหญิง 1 คนมีอัตราการเจริญพันธุ์ 1.8 คน สำหรับอัตราการเกิดพบว่า สตรีวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี มีอัตราการเกิด 60 คนต่อสตรี 1,000 คน

อัตราการตายของมารดา

อัตราการตายของมารดาในช่วงปี 2555- 2556 เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จากอัตราการตายของมารดา 71 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน เพิ่มขึ้นเป็น 141 คน และ 166 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน ซึ่งอัตราส่วนเพิ่มขึ้นทุกภาค โดยเฉพาะภาคใต้มีอัตราการตายของมารดาสูงที่สุดถึง 31.8 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน

การคุมกำเนิด

การคุมกำเนิดยังเป็นภาระของสตรีมากกว่าผู้ชาย สตรีสมรสในประเทศไทย ร้อยละ 79.3 กำลังคุมกำเนิด ยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นวิธีที่นิยมที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ การทำหมันหญิงคิดเป็นร้อยละ 27.4 และยาฉีดคุมกำเนิดร้อยละ 12.6

ประเด็นที่ 4 ความรุนแรงต่อสตรี

ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงและเข้ารับบริการของศูนย์พึ่งได้ มีเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2556 มีเด็กและสตรีถูกกระทำรวมทั้งสิ้น 31,866 ราย เฉลี่ยถูกทำร้ายวันละ 87 ราย ในจำนวนนี้เป็นเด็กถูกทำร้ายมากกว่าสตรี มีจำนวนถึง 19,229 ราย เป็นหญิงจำนวน 16,390 ราย และเป็นเพศชายถูกกระทำ 2,299 ราย ซึ่งส่วนใหญ่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายมากที่สุด

ผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรีมากที่สุด คือ คู่สมรส (6,661 คน คิดเป็นร้อยละ 52.71) รองลงมา คือ แฟน (1,982 คน คิดเป็นร้อยละ 15.68) สำหรับเด็กผู้ที่กระทำความรุนแรงมากต่อเด็กมากที่สุด คือ แฟน คิดเป็นร้อยละ 29.01 รองลงมาเป็นเพื่อน ร้อยละ 22.72

ความรุนแรงในครอบครัว

จำนวนคดีตาม พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รวบรวมไว้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553- 31 ธันวาคม 2556 มีจำนวนคดีความรุนแรงรวม 1,527 คดี ไม่ร้องทุกข์ 257 คดี และร้องทุกข์จำนวน 1,270 คดี ในจำนวนนี้มีคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์จำนวน 66 คดี และมีการยอมความในชั้นสอบสวน 198 คดี ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุดเป็นผู้หญิง ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป

ความรุนแรงชายแดนใต้ที่มีผลกระทบต่อสตรี

ความสูญเสียของผู้หญิงจากความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ก่อให้ความสูญเสียต่อทั้งเด็กและสตรี ทำให้เกิดเด็กกำพร้ามากขึ้น จากข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี 2547 – 31 มกราคม 2557 พบว่ามีเด็กต้อง

กำพร้าพ่อหรือแม่ ถึง 5,596 คน โดยกำพร้าทั้งบิดาและมารดาถึง 84 คน และผู้หญิงหม้ายที่ต้องรับภาระในการดูแลครอบครัวมากขึ้นทุกปีเช่นกัน

ประเด็นที่ 5 สตรีกับความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ

ประเทศไทยไม่มีปัญหาในประเด็นความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ แต่ประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือตามมนุษยธรรม แก่ผู้ลี้ภัยที่หนีภัยความขัดแย้งข้ามชายแดนมายังฝั่งไทย

ประเด็นที่ 6 สตรีกับเศรษฐกิจ

การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในกำลังแรงงานมีร้อยละ 70.7 (รวมกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลด้วย) ผู้ชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากกว่าผู้หญิงของผู้หญิง (ร้อยละ 79.5 และร้อยละ 62.5 ตามลำดับ) กำลังแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 25-59 ปี มากกว่าร้อยละ 80 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 80

การมีงานทำ

ปี 2557 ผู้มีงานทำที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปมีจำนวน 38.4 ล้านคน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชาย 20.9 ล้านคน หญิง 17.5 ล้านคน) ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรมากที่สุด โดยมีผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชาย 7.75 ล้านคน หญิง 5.77 ล้านคน) และทั้งชายและหญิงทำงานในฐานะลูกจ้างในภาคเอกชนมากที่สุด ผู้หญิงทำงานช่วยธุรกิจครอบครัว(โดยไม่ได้รับค่าจ้าง) มากกว่าผู้ชายเกือบเท่าตัว (หญิง 4.68 ล้านคน ชาย 2.64 ล้านคน)

แรงงานในระบบและนอกระบบ

แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ (22.1 ล้านคน) มากกว่าแรงงานในระบบ เป็นแรงงานชาย 12.1 ล้านคน มากกว่าหญิงที่มี 10.0 ล้านคน และเป็นแรงงานในระบบ 16.3 ล้านคน เป็นชาย 8.8 ล้านคน หญิง 7.5 ล้านคน

อัตราส่วนการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่อยู่ในกำลังแรงงานมีอยู่ร้อยละ 70.7 ซึ่งรวมถึงกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลอยู่ด้วย โดยกำลังแรงงานอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าและในเขตเทศบาลแต่ในอัตราส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 71.3 และร้อยละ 70.0 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่าผู้ชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 79.5 และร้อยละ 62.5 ตามลำดับ) และเป็นลักษณะเช่นเดียวกันนี้ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลและในทุกภาค

การว่างงาน

ปี 2557 มีผู้ว่างงาน 2.64 แสนคน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชายร้อยละ 0.9 หญิงร้อยละ 0.8) คิดเป็นร้อยละ 0.9 มากกว่าผู้หญิง

ชั่วโมงการทำงาน

ผู้มีงานทำทั้งชายและหญิงมากกว่าร้อยละ 50 มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 40 ชั่วโมงขึ้นไป โดยมีร้อยละ 26.68 ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ ทั้งชายและหญิงและมีจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

การเคลื่อนย้ายแรงงาน

ในปี 2557 แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างแดนส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีแรงงานไทยเดินทางไปทำงานในต่างแดนมีจำนวนลดลง โดยมีแรงงานเดินทางไปทำงานต่างประเทศ 68,802 คน เป็นเพศชาย 55,352 คน (ร้อยละ 80.45) และเพศหญิง 13,450 คน (ร้อยละ 19.55)

ประเด็นที่ 7 สตรีกับอำนาจและการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในอำนาจและการตัดสินใจของสตรี ยังคงมีสัดส่วนน้อย ทั้งในระบบการบริหารราชการ ในส่วนของข้าราชการพลเรือน ข้าราชการด้านกระบวนการยุติธรรม และการเมืองทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน ผู้หญิงยังคงมีสัดส่วนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและบริหารไม่เพิ่มขึ้นเท่าใดนัก

ตำแหน่งระดับสูง

ในปี 2556 ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของกำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือนส่วนใหญ่เป็นชาย โดยข้าราชการ พลเรือนสามัญ มีสัดส่วนเป็นผู้หญิงเพียงร้อยละ 17.09 (ลดลงจากปี 2555 ร้อยละ 18.06)

ข้าราชการตุลาการ ร้อยละ 10.64 ข้าราชการอัยการร้อยละ 15.66 องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 25 โดยข้าราชการตำรวจ ตุลาการศาลปกครอง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งระดับสูงเลย ยกเว้น ข้าราชการรัฐสภาสามัญ มีผู้บริหารเป็นผู้หญิงถึงร้อยละ 70.00

ในข้าราชการพลเรือนสามัญมีผู้บริหารระดับสูง จำนวน 272 คน โดยจำนวนดังกล่าว เป็นนักบริหารหญิงในสัดส่วนประมาณ 1 ใน 4 หรือร้อยละ 24.28

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้หญิงมีแนวโน้มมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น แต่ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้ชายมาก โดยปี 2554 ผู้หญิงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ร้อยละ 16.00 และแบบบัญชีรายชื่อ ร้อยละ 15.20 ในปี 2557 ผู้หญิงได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก ร้อยละ 15.58 ในขณะที่ผู้ชายได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก ร้อยละ 84.42

การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคธุรกิจเอกชน

ในภาคธุรกิจเอกชน ผู้หญิงยังมีโอกาสน้อยในระดับการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายขององค์กรน้อยกว่าผู้ชาย เช่นเดียวกันแต่มีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคราชการ อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจประจำปี 2556 ของ แกรนท์ ธอร์นตัน ระบุว่า ประเทศไทยมี CEO หญิงร้อยละ 49 ซึ่งเป็นสถิติสูงสุดของโลก

ประเด็นที่ 8 กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

ประเทศไทยมีการจัดตั้งกลไกเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีทุกระดับ ทั้งระดับสากล ระดับชาติ และระดับภูมิภาค รวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ประเด็นที่ 9 สิทธิมนุษยชนของสตรี

ผู้หญิงในประเทศไทยถูกละเมิดสิทธิด้านอนามัยเจริญพันธุ์มากที่สุด โดยประเด็นเกี่ยวกับจารีตที่ไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมาย ผู้หญิงถูกละเมิดมากที่สุด คือ ซึ่งผู้หญิงกลุ่มอายุ 25 -34 ปี ถูกละเมิดสิทธิมากที่สุด

ประเด็นที่ 10 สตรีกับสื่อ

ผู้หญิงทำงานในสื่อมีจำนวนมากขึ้นทั้งสายผู้สื่อข่าวและการบริหาร แต่ยังมีสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้ชาย เนื้อหาการนำเสนอของสื่อยังคงเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงในเชิงลบและตอกย้ำแนวคิดความแตกต่างทางเพศอยู่

ประเด็นที่ 11 สตรีกับสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่อโครงการของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และดูแลสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่ช่วงริเริ่มนโยบายหรือโครงการ ช่วงก่อนการตัดสินใจ จนถึงการตัดสินใจ การปฏิบัติการและการติดตามตรวจสอบการดำเนินนโยบายหรือโครงการภายหลังการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมผู้หญิงยังมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้น้อยมาก ส่วนใหญ่ขาดข้อมูลของผู้เข้าร่วมในกระบวนการ โดยเฉพาะการขาดข้อมูลจำแนกเพศ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในด้านใดบ้าง

ประเด็นที่ 12 เด็กผู้หญิง

ปัญหาสำคัญของเด็กผู้หญิงในประเทศไทย ส่วนใหญ่คือ ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร คือการเป็นแม่วัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี อัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยแต่ละปีจะมีเด็กเกิดจากแม่วัยรุ่นประมาณ 136,734 คน จากการคลอดทั้งหมดปีละ 8 แสนคน เฉลี่ยวันละ 374 คน ชั่วโมงละ 15 คน หรือ เท่ากับ 65 คนต่อประชากร 1,000

รายงานสถานการณ์สตรี ปี 2558

ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนกันยายน 2538 นานาประเทศ 189 ประเทศได้ร่วมรับรองปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อ

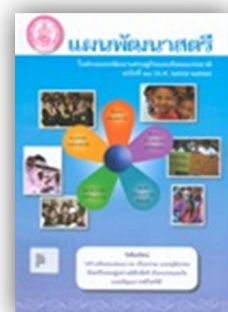

ความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action) ซึ่งสะท้อนถึงความตั้งใจมั่นของประชาคมโลก ต่อเป้าหมายความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ สำหรับสตรีทุกคน ทุกหนแห่ง แผนปฏิบัติการปักกิ่งระบุประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ 12 ประเด็นอันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและการเสริมพลังให้สตรี ได้แก่ ความยากจน การศึกษาและฝึกอบรม สุขภาพ ความรุนแรง ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ เศรษฐกิจ อำนาจและการตัดสินใจ กลไกทางสถาบันเพื่อ

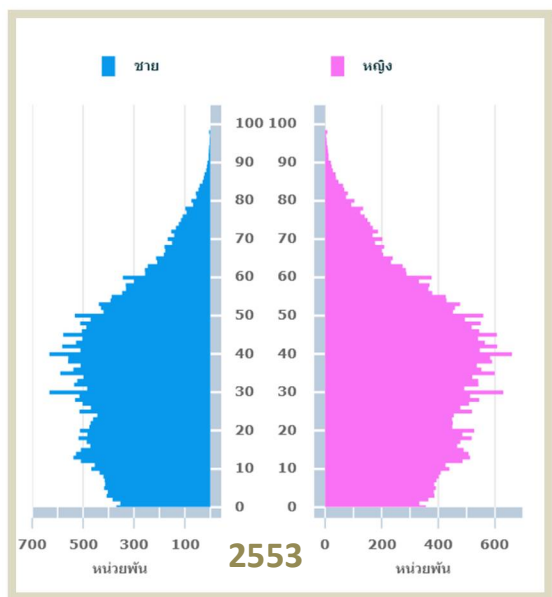
ความก้าวหน้าของสตรี สิทธิมนุษยชน สื่อมวลชน สิ่งแวดล้อม และเด็กผู้หญิง แผนปฏิบัติการนี้ จัดเป็นวาระที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงและเน้นการลงมือทำอย่างจริงจัง โดยได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ต่างๆ และชี้ชัดถึงปฏิบัติการที่จะเป็นภาระรับผิดชอบของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาคมนานาชาติ เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและสิ่งทั้งหลายที่กีดกันความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นับเป็นเวลาสองทศวรรษนับตั้งแต่ประเทศไทยได้ร่วมรับรองในพันธกรณีระหว่างประเทศเพื่อความก้าวหน้าของสตรี รัฐบาลแต่ละสมัยได้ดำเนินการพัฒนาสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกลไกต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพ สถานภาพ และส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี ตลอดจนการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี รวมทั้งเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาคระหว่างหญิงชายบนพื้นฐานคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทหญิงชายในการพัฒนาประเทศ

เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนและยืนยันถึงพันธกรณีที่ดำเนินการไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นพื้นฐานในการลดช่องว่างระหว่างหญิงชาย ประเทศไทยได้บูรณาการเนื้อหาของปฏิญญาปักกิ่งเข้าไปในแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2545) เป็นต้นมา อันเป็นต้นแบบของการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

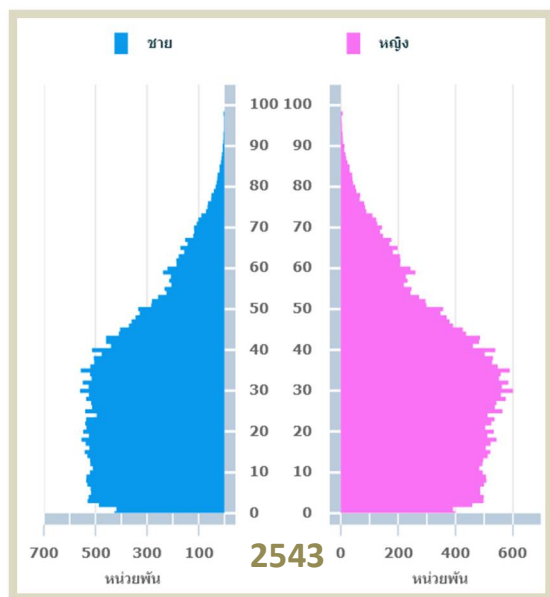

อย่างไรก็ตาม สองทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย ซึ่งจากการสำมะโนประชากรและเคหะทุก 10 ปี ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยมีประชากร (ผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย) ณ วันสำมะโน คือวันที่ 1 กันยายน 2553 จำนวน 65.98 ล้านคน ประชากรหญิง 33.63 ล้านคน (ร้อยละ 50.9) และชาย 32.35 ล้านคน (ร้อยละ 49.1) เพิ่มขึ้นจากการสำมะโนปี 2543 ที่มีจำนวนประชากร 60.92 ล้านคน (ชาย 30.02 ล้านคน หญิง 30.90 ล้านคน) ดังภาพที่ 1 และ 2 ในขณะที่อัตราส่วนเพศ (ชายต่อหญิง 100 คน) ในปี 2553 ลดลงจากปี 2543 (อัตราส่วนเพศ 96.2 และ 97.1 ตามลำดับ)

ที่มา : ข้อมูลการสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2553,
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 1 โครงสร้างประชากรตามอายุและเพศ ปี 2553

ที่มา : ข้อมูลการสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2543,
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 2 โครงสร้างประชากรตามอายุและเพศ ปี 2543

เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของประชากร พบว่า ประชากรอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลน้อยกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 44.2 และ 55.8) เพศหญิงอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมากกว่าเพศชาย (หญิง 15.01 ล้านคน ชาย 14.12 ล้านคน) ในขณะที่หญิงและชายที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีจำนวนต่างกันเล็กน้อย คือ หญิง 18.62 ล้านคน ชาย 18.23 ล้านคน และเมื่อพิจารณาในระดับภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดทั้งหญิงและชาย แต่มีประชากรหญิงมากกว่าชาย (หญิง 9.69 ล้านคน ชาย 9.28 ล้านคน) ดังตารางที่ 1

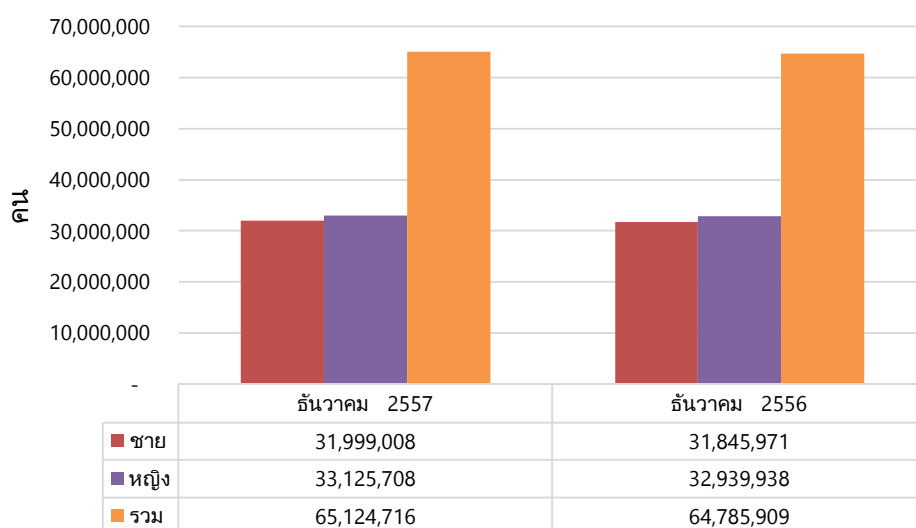
ตารางที่ 1 จำนวนประชากร จำแนกตามเพศ ภาค และเขตการปกครอง

หน่วย : ล้านคน

ภาค และเขตการปกครอง	ประชากร			ร้อยละ
	รวม	ชาย	หญิง	
ทั่วราชอาณาจักร	65.98	32.35	33.63	100.0
ในเขตเทศบาล	29.13	14.12	15.01	44.2
นอกเขตเทศบาล	36.85	18.23	18.62	55.8
ภาค				
กรุงเทพมหานคร	8.30	4.03	4.27	12.6
กลาง	18.18	8.93	9.25	27.6
เหนือ	11.66	5.72	5.94	17.7
ตะวันออกเฉียงเหนือ	18.97	9.28	9.69	28.7
ใต้	8.87	4.39	4.48	13.4

ที่มา : การสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2553, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลระบบสถิติการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า ปี 2557 ประชากรหญิงมีจำนวนมากกว่าชาย โดยมีประชากร 65,124,716 คน แบ่งเป็นหญิง 33,125,708 คน ชาย 31,999,008 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ซึ่งมีจำนวนประชากร 64,785,909 คน (ชาย 31,845,971 คน หญิง 32,939,938 คน) ดังภาพที่ 3

ที่มา : ระบบสถิติการทะเบียน กรมการปกครอง

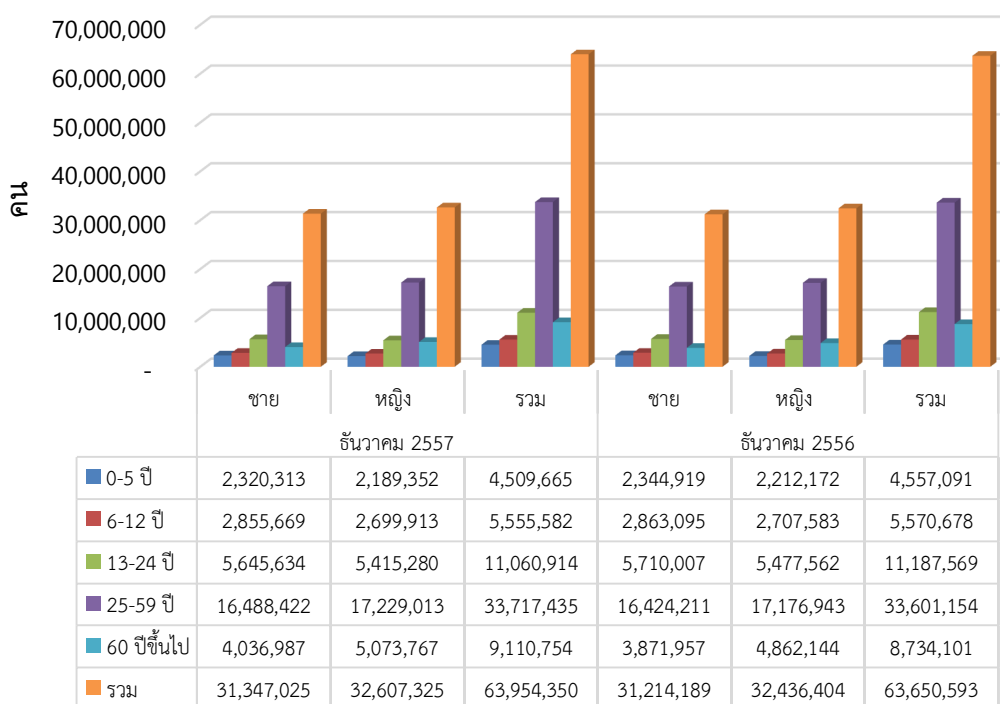
ภาพที่ 3 จำนวนประชากร จำแนกเพศ (เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557)

และเมื่อพิจารณาจำนวนประชากร เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน พบว่า ปี 2557 ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) จำนวน 33,717,435 คน โดยประชากรหญิงส่วนใหญ่มีกลุ่มอายุ 25-59 ปี จำนวน 17.2 ล้านคน รองลงมา คือ อายุ 13-24 ปี (5.4 ล้านคน) อายุ 60 ปีขึ้นไป (5.1 ล้านคน) อายุ 6-12 ปี (2.7 ล้านคน) และอายุ (0-5 ปี) (2.2 ล้านคน) ตามลำดับ ทั้งนี้ ประชากรหญิง ทุกกลุ่มอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ในขณะที่ประชากรชายเกือบทุกกลุ่มอายุมีจำนวนลดลง จากปี 2556 ยกเว้นประชากรชายกลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ดังภาพที่ 4

หมายเหตุ : ข้อมูลประชากรของการสำมะโน และของทะเบียนราษฎร แตกต่างกันเนื่องจาก

สำมะโน การเก็บรวบรวมข้อมูลของสิ่งที่สนใจทั้งหมดทั้งประเทศ

ทะเบียนราษฎร เป็นข้อมูลในทะเบียนบ้าน ซึ่งมีบางคนมีชื่อในทะเบียนบ้าน แต่ตัวจริงไม่ได้อยู่ตามทะเบียนบ้าน ในขณะที่บางคนไม่ได้มีชื่อในทะเบียนบ้านที่ตัวเองอาศัยอยู่ แต่ตัวจริงอยู่ในบ้านนั้น

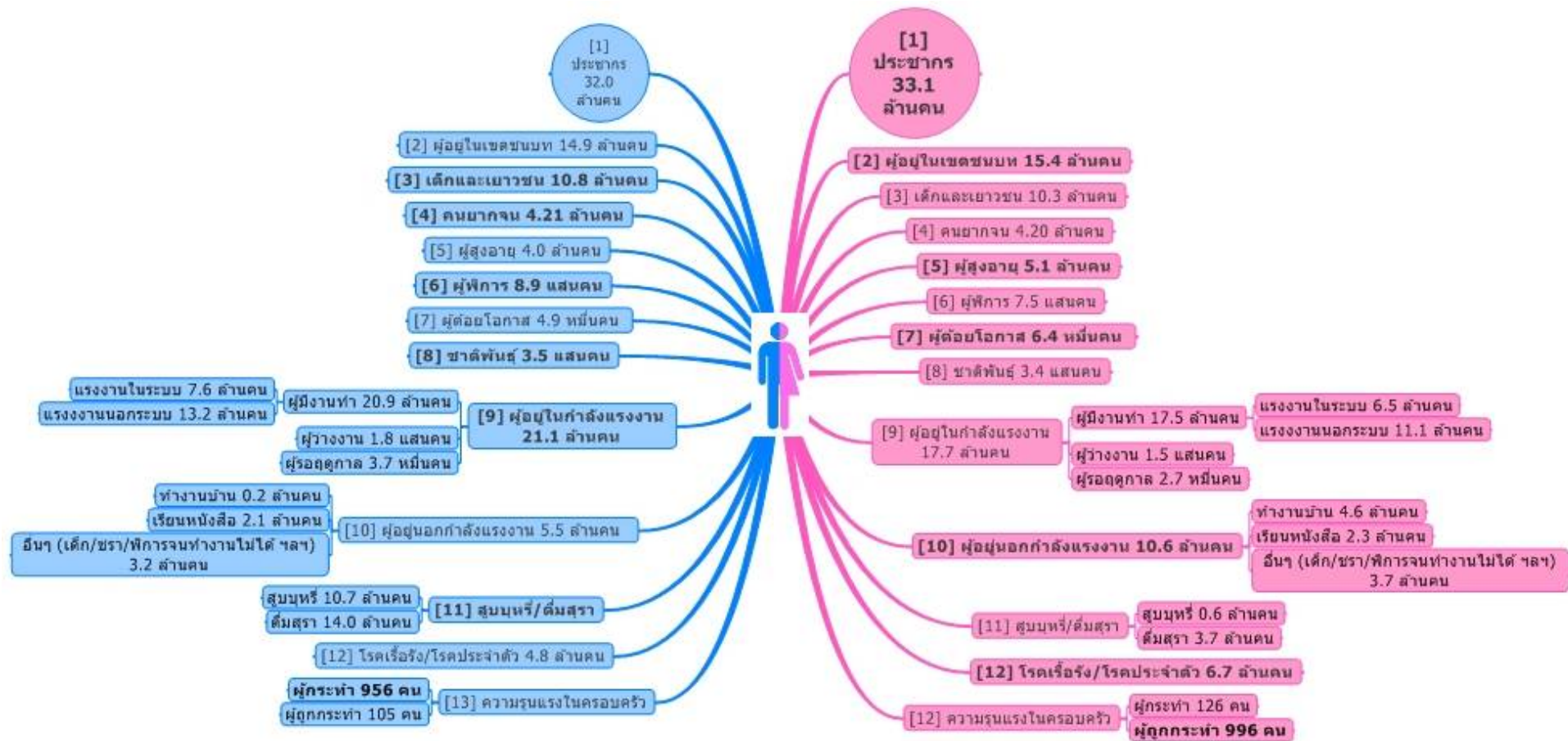

ที่มา : ระบบสถิติการทะเบียน กรมการปกครอง

ภาพที่ 4 จำนวนประชากร (เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน)
จำแนกตามช่วงอายุ (เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557)

ทั้งนี้ ในปี 2557 เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน พบว่า เด็กและเยาวชนหญิง (อายุ 0-24 ปี) มีจำนวน 10,304,545 คน หญิงวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) มีจำนวน 17,229,013 คน และ หญิงสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 5,073,767 คน

นอกจากนี้ จากประชากรผู้หญิงทั้งหมด 33.1 ล้านคน หากแบ่งผู้หญิงออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ จาก ข้อมูลล่าสุดพบว่า เป็นผู้อยู่ในเขตชนบท 15.4 ล้านคน เด็กและเยาวชน 10.3 ล้านคน เป็นคนยากจน 4.20 ล้านคน ผู้สูงอายุ 5.1 ล้านคน ผู้พิการ 7.5 แสนคน ผู้ด้อยโอกาส 6.4 หมื่นคน อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ 3.4 แสนคน เป็นผู้หญิงที่อยู่ในกำลังแรงงาน 17.7 ล้านคน มีงานทำ 17.5 ล้านคน (แรงงานในระบบ 6.5 ล้านคน, แรงงานนอกระบบ 11.1 ล้านคน, ผู้ว่างงาน 1.5 แสนคน, ผู้รอฤดูกาล 2.7 หมื่นคน) เป็นผู้หญิงอยู่นอกกำลังแรงงาน 10.6 ล้านคน (ทำงานบ้าน 4.6 ล้านคน, เรียนหนังสือ 2.3 ล้านคน, อื่นๆ 3.7 ล้านคน) ผู้หญิงสูบบุหรี่ 0.6 ล้านคน ผู้หญิงดื่มสุรา 3.7 ล้านคน และมีโรคประจำตัว/โรคเรื้อรัง 6.7 ล้านคน ด้านความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้กระทำ 126 คนและเป็นผู้ถูกกระทำ 996 คน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ข้อมูลหญิงชายที่สำคัญ

ที่มา : [1], [3], [5] ข้อมูลประชากร เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557, ระบบสถิติการทะเบียน กรมการปกครอง
 [2] ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ประจำปี 2555, กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 [4] จำนวนคนจนเมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ปี 2555, ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 [6] สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามภูมิภาค และเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558), สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
 [7] ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ณ วันที่ 17 ตุลาคม 2556, สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาส
 [8] ข้อมูลประชากรพื้นที่สูง ปี 2551-2552 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง องค์กรมมหานชน
 [9], [10] การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคมกันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 [11] การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสุนัขและการเลี้ยงดูของประชากร พ.ศ. 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 [12] จำนวนประชากรที่เป็นโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว พ.ศ. 2556, ข้อมูลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ จากการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทุกด้าน เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา การเปลี่ยนแปลงการผลิตจากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมและการบริการ การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศของโลก ตลอดจนความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และบทบาทชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้หญิงทั้งทางตรงและทางอ้อม และผลกระทบที่ดีและไม่ดีต่อประเด็นห่วงใยของปญญาปักกิ่งฯ ทั้ง 12 ประเด็น ดังนี้

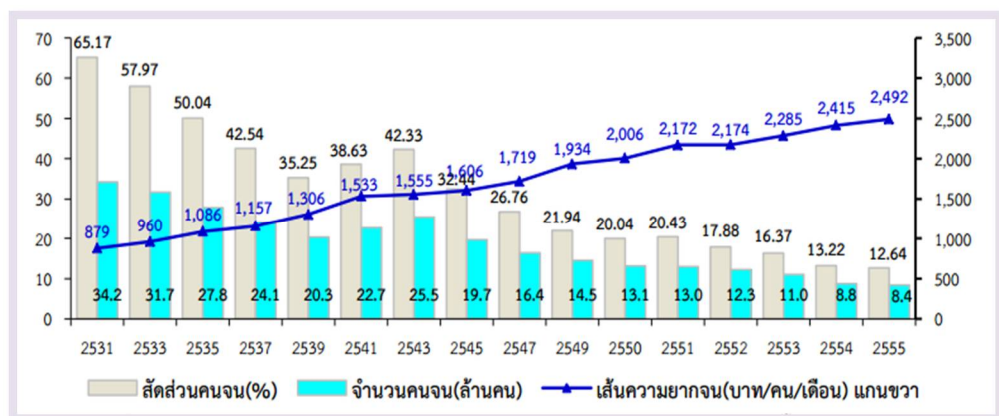
1. สตรีกับความยากจน

ความยากจนเป็นปัญหาสำคัญของประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

1.1 สถานการณ์ความยากจน

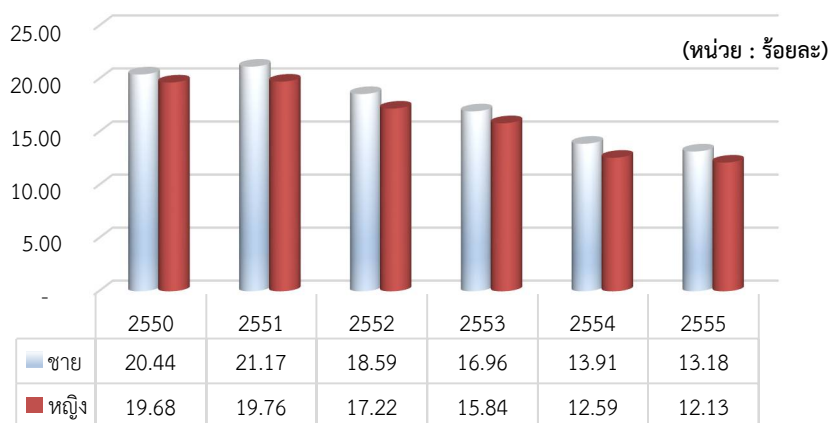
1) สัดส่วนคนจนตามเส้นความยากจนจำแนกตามเพศ

จากรายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยปี 2555 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งใช้เส้นความยากจน (Poverty line) เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งคำนวณเป็นตัวเงินที่สะท้อนต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของปัจเจกบุคคลในการได้มาซึ่งอาหาร (Food) และสิ่งจำเป็นที่ไม่ใช่อาหาร (Non-food) ในขั้นพื้นฐานที่ทำให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ เส้นความยากจนจึงสะท้อนมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำของสังคม โดยบุคคลใดที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนแล้วก็จะถือว่าบุคคลนั้นเป็นคนจน โดยเส้นความยากจนในปีเท่ากับ 2,492 บาท/คน/เดือน ดังนั้น ผู้ที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่า 2,492 บาท/คน/เดือน ถือเป็นคนจน แม้ว่าความยากจนโดยรวมในปี 2555 ลดลง แต่ความยากจนยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย โดยความยากจนลดลงจากร้อยละ 13.22 ของประชากรทั้งประเทศ (คนจน 8.8 ล้านคน) ในปี 2554 เหลือร้อยละ 12.64 (คนจน 8.4 ล้านคน) ในปี 2555 ดังภาพที่ 6 และหากรวม “คนจน” กับ “คนเกือบจน” แล้วจะมีประมาณ 15.6 ล้านคน หรือร้อยละ 23.5 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งบ่งชี้ได้ว่า ความยากจนยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย

ที่มา : รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2555, สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ภาพที่ 6 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน จำนวนคนจน (วัดจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค) ปี 2531-2555

และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนคนจนระหว่างหญิงและชายพบว่า มีจำนวนผู้หญิงยากจนน้อยกว่าผู้ชาย (ร้อยละ 12.13 และ ร้อยละ 13.18 ตามลำดับ) และมีจำนวนลดลงจากปี 2554 เล็กน้อย ดังภาพที่ 7

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

หมายเหตุ : สัดส่วนคนจน คำนวณจากจำนวนประชากรที่มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจน หารด้วย จำนวนประชากรทั้งหมด คูณด้วย 100

ภาพที่ 7 สัดส่วนคนจนด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ปี 2550-2555

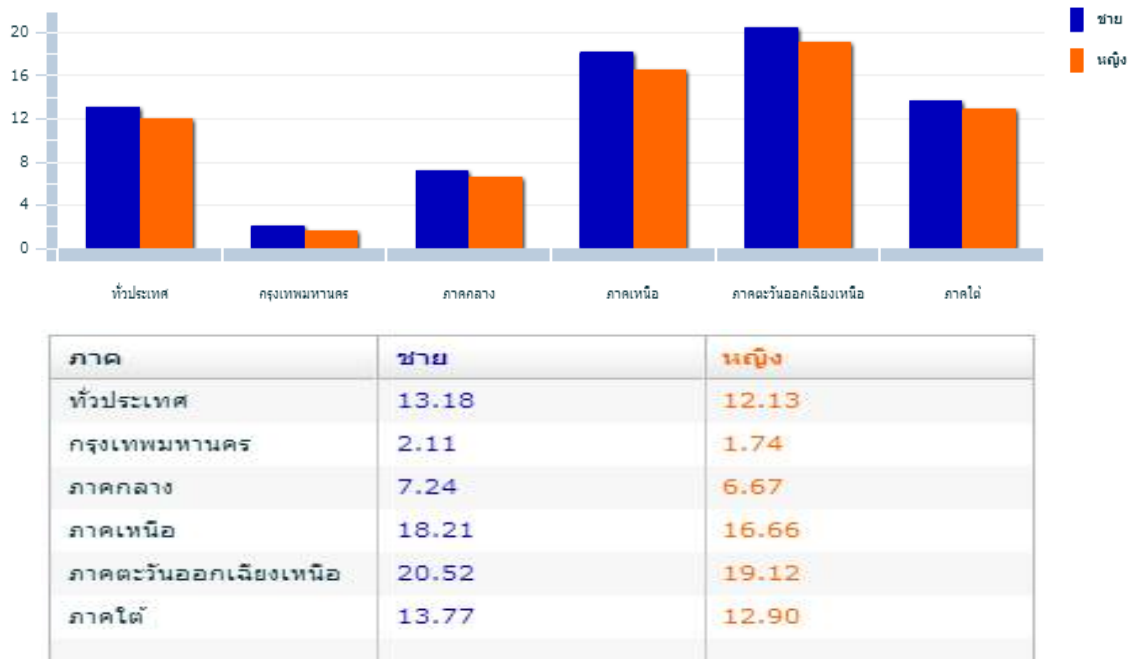
ทั้งนี้ ในปี 2555 สัดส่วนคนจนอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล (ร้อยละ 15.96 และ 8.80 ตามลำดับ) สัดส่วนคนจนหญิงทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีจำนวนน้อยกว่าคนจนชาย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัดส่วนคนจนหญิงและชายเมื่อวัดรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ปี 2553-2555

ปี	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)					
	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
2555	9.30	8.36	8.80	16.46	15.49	15.96
2554	9.69	8.39	9.00	17.36	16.12	16.71
2553	9.00	8.42	8.69	23.05	21.87	22.44

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

และเมื่อพิจารณารายภาค พบว่า ในปี 2555 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนคนจนมากที่สุด และผู้ชายมีสัดส่วนยากจนมากกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 20.52 และร้อยละ 19.12 ตามลำดับ) ดังภาพที่ 8

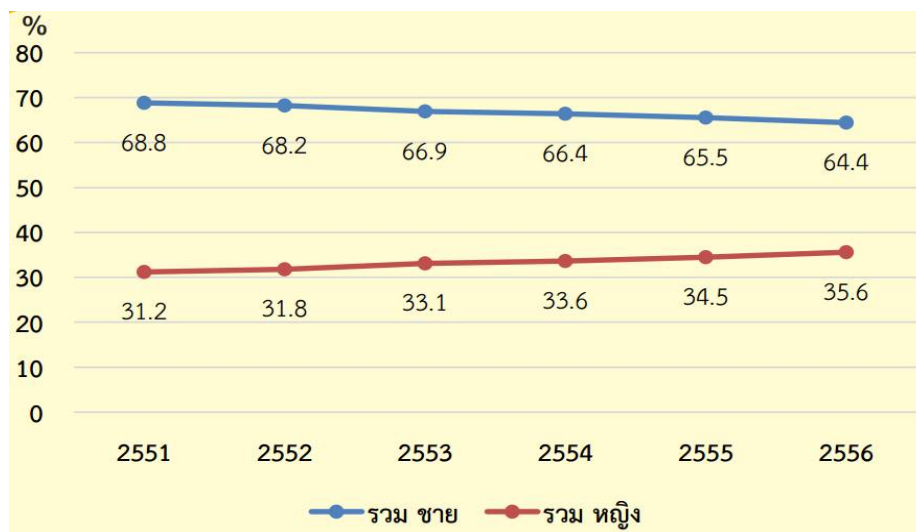

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย
สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ภาพที่ 8 สัดส่วนคนจนหญิงและชายเมื่อวัดรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จำแนกภาค ปี 2555

2) สัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามเพศและความยากจน

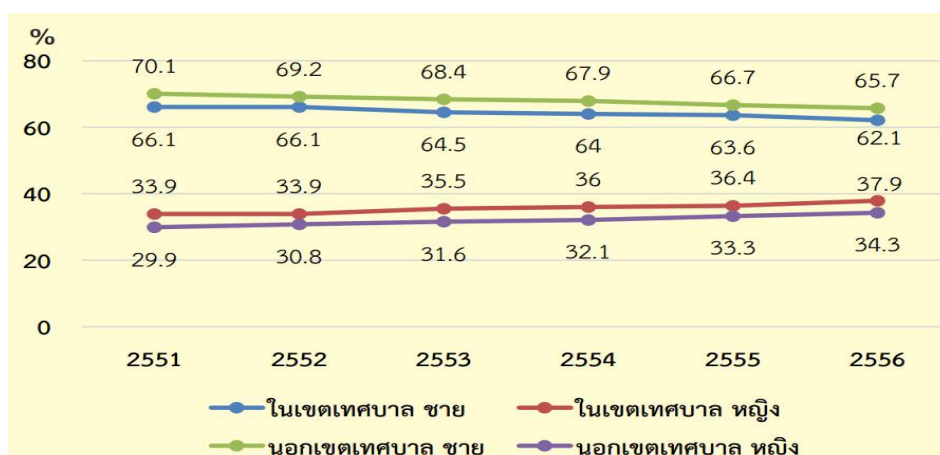
จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหญิงมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.2 ในปี 2551 เป็น ร้อยละ 35.6 ในปี 2556 ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นชายกลับลดลงเรื่อยๆ ดังภาพที่ 9

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 9 ร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกเพศ ปี 2551-2556

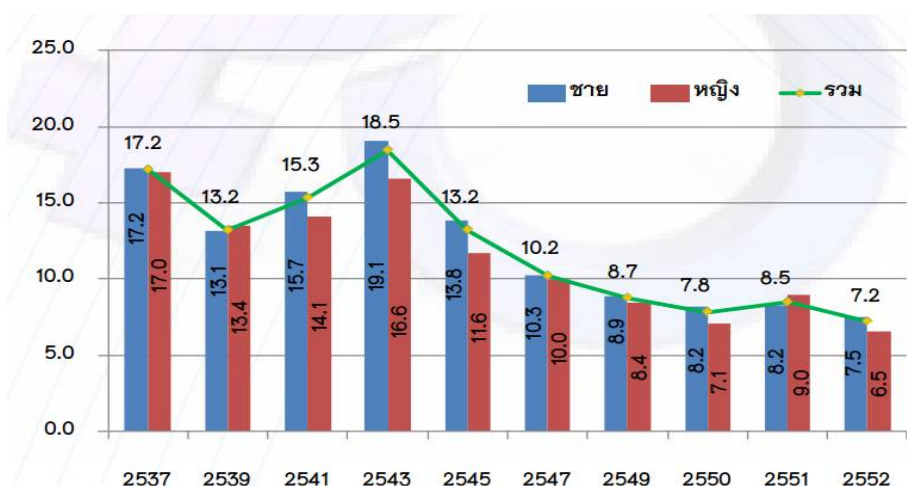
นอกจากนี้พบว่า ครั้วเรือนที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครัวเรือนมีสัดส่วนอยู่ในเขตเทศบาลมากกว่านอกเขตเทศบาล ซึ่งตรงกันข้ามกับหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นชายมีสัดส่วนอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล อย่างไรก็ตามสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ดังภาพที่ 10

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 10 ร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกเพศ และเขตการปกครอง ปี 2551-2556

ตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา พบว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชายมีสัดส่วนความยากจนมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้หญิงเล็กน้อยแต่มีสัดส่วนลดลงตามลำดับ ซึ่งในปี 2552 ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชายและยากจนมีสัดส่วนลดลง คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของครัวเรือนทั้งหมด ขณะที่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้หญิงมีสัดส่วนครัวเรือนยากจนลดลงด้วยเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ดังภาพที่ 11

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2537 – 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 11 สัดส่วนครัวเรือน จำแนกเพศหัวหน้าครัวเรือน ปี 2537-2552

3) รายได้ครัวเรือน

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2552 พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 17,787 บาท ในปี 2549 เป็น 20,903 บาท ในปี 2552 แต่กลับพบว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิงมีรายได้ต่ำกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชาย คือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชายมีรายได้เฉลี่ย 21,635 บาท ขณะที่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิงมีรายได้เฉลี่ย 19,408 บาท ดังภาพที่ 12

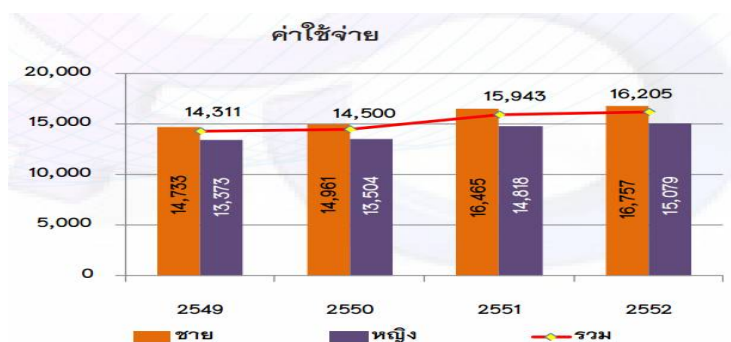

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 12 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปี 2549-2552

4) ค่าใช้จ่ายครัวเรือน

ถึงแม้ว่าจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พบว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชายมีรายได้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง แต่ในด้านรายจ่ายกลับพบว่าครัวเรือนที่มีชายเป็นหัวหน้าครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิง (ค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือน 16,757 บาท และ 15,079 บาท ตามลำดับ) ดังภาพที่ 13

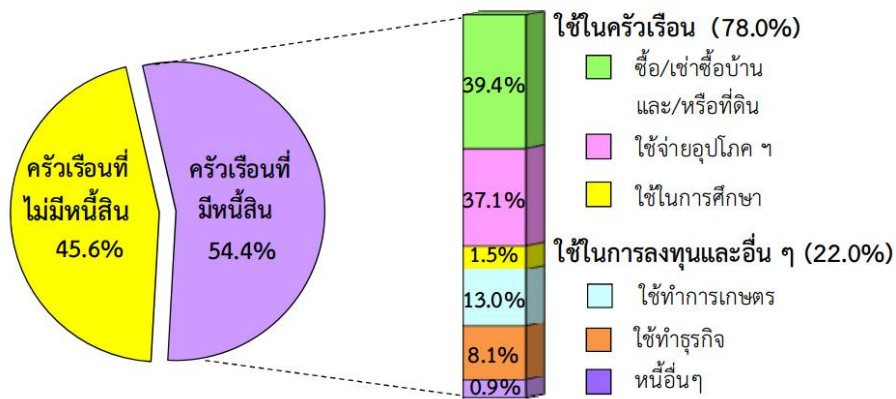
ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 13 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน ปี 2549-2552

5) ปัญหาหนี้สินครัวเรือน

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2556 พบว่า ครัวเรือนไทยร้อยละ 54.4 มีหนี้สินเฉลี่ย 159,492 บาท ต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 78.0 คือ ซื้อบ้าน/ที่ดิน ร้อยละ 39.4 ใช้ในการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 37.1 เพื่อการศึกษา ร้อยละ 1.5 ต่อปี ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่การสำรวจดังกล่าวไม่ได้มีการจำแนกเพศของหัวหน้าครัวเรือนไว้ ซึ่งจะ เป็นข้อมูลที่จะให้การช่วยเหลือหัวหน้าครัวเรือนหญิงที่มีปัญหาได้ต่อไป ดังภาพที่ 14

หนี้สินเฉลี่ย 159,492 บาท/ครัวเรือน

ที่มา : สรุปผลเบื้องต้น การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในช่วง 6 เดือนแรก ของปี 2556
 ภาพที่ 14 : ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามการมีหนี้สิน และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน
 จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม (ปี 2556)

1.2 การดำเนินงานด้านความยากจน

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกิจการของสหกรณ์ในฐานะที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภาคการเงิน การผลิต และการค้า สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนสตรีชนบทในการเข้าถึงเงินทุนหมุนเวียนและการพัฒนาศักยภาพ เพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพ ส่งเสริมให้สตรีเข้าถึงกลไกและสถาบันการออมและสินเชื่อ

2) การจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ หรือปลอดดอกเบี้ยในการสร้างโอกาสให้สตรีได้เข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและสวัสดิการให้แก่สตรี

3) การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเมื่อปี 2544 และพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นประโยชน์กับประชาชนทุกกลุ่มทั่วประเทศ นอกจากนั้น พระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวกำหนดให้มีการรวมการหญิงชายในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนมีมุมมองหญิงชายที่จะช่วยให้สตรีมีโอกาสเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ เพื่อช่วยให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น

4) สตรีชนบทมีส่วนร่วมในชุมชนผ่านกิจกรรมที่จัดโดยองค์กรชุมชน รวมถึงกลุ่มพัฒนาอาชีพ

5) การพัฒนาชนบท และการขจัดความยากจนนั้นมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก นโยบายของภาครัฐในการขจัดความยากจนสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) โครงการการสนับสนุนค่าครองชีพ ยกตัวอย่างเช่น โครงการธงฟ้า, โครงการสนับสนุนการศึกษาภาคบังคับ และโครงการบัตรเครดิตพลังงาน

(2) โครงการการสนับสนุนการจ้างงาน, การเพิ่มรายได้ และการเพิ่มความมั่นคงของรายได้ โดยผ่านนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท และ เงินเดือนขั้นต่ำ 15,000 บาท สำหรับผู้มีวุฒิระดับปริญญาตรี, นโยบายการเพิ่มราคาผลผลิตทางการเกษตร และศูนย์การฝึกงานในระดับชุมชน

(3) โครงการการส่งเสริมการเข้าถึงกองทุนต่างๆโดยผ่านทางกองทุนหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาอาชีพ, โครงการกองทุนการพัฒนาสตรีและพัฒนาธุรกิจ

(4) โครงการเพื่อการพัฒนาสวัสดิการ โดยผ่านทางการเพิ่มเงินสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และการเพิ่มขยายสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน

1.3 ข้อท้าทาย

การส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการออมทรัพย์ของประชาชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และอัตราการเกิดที่ลดลง ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ก็ส่งผลต่อกำลังแรงงานที่จะต้องลดลงตามไปด้วย ในขณะที่คนโสดมีแนวโน้มมากขึ้นทำให้กำลังแรงงาน 1 คนต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการมีครอบครัวที่อ่อนแอลง ชุมชนไม่เข้มแข็ง หากไม่มีทุนสำรองไว้ ดังนั้น การสร้างการออมของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ จะมีส่วนช่วยลดความยากจนที่เกิดขึ้นได้

2. การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรี

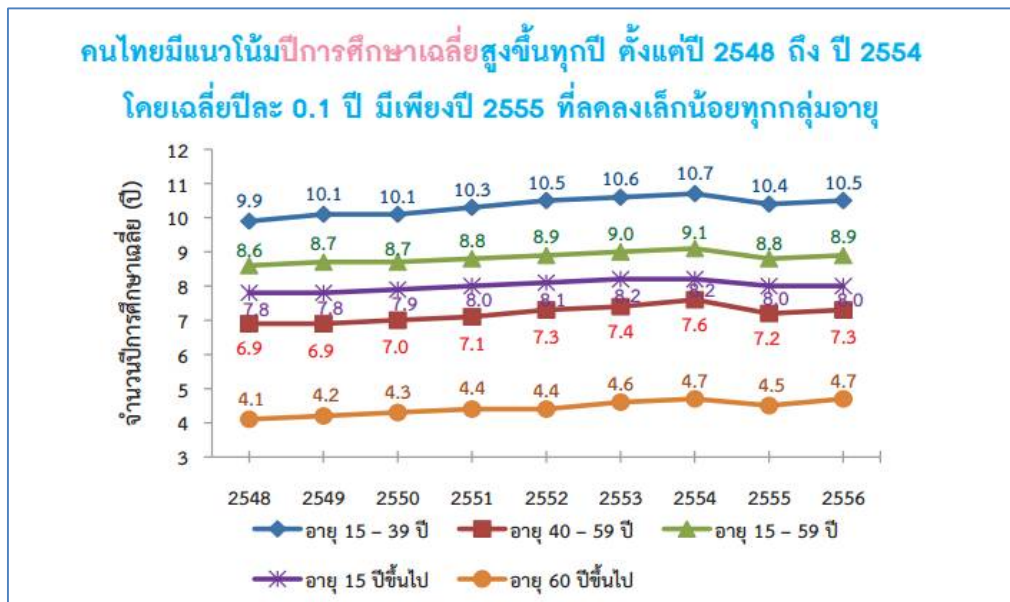
การศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง สิทธิที่จะได้รับการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม การศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นการส่งเสริมศักยภาพให้กับสตรี การมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีประโยชน์สามารถสร้างโอกาสในการต่อการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุความเสมอภาค การให้การศึกษากับสตรีทั้งแบบในระบบและนอกระบบเป็นหนทางที่สร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ดีที่สุด

2.1 สถานการณ์ด้านการศึกษา

1) ปีการศึกษาเฉลี่ย

การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 3 ปี 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ชายและหญิงต่างมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานแต่เมื่อเข้าสู่ภาคการทำงาน จากสถิติตั้งแต่ปี 2548-2555 คนไทยวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี ชายมีปีการศึกษาเฉลี่ยมากกว่าหญิงเล็กน้อย จนกระทั่งปี 2556 พบว่า ทั้งชายและหญิงมีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากัน คือ 8.9 ปี

เมื่อพิจารณา คนไทยกลุ่มอายุ 15-39 ปี เพศหญิงมีปีการศึกษาเฉลี่ยของช่วงอายุนี้สูงกว่าเพศชาย และในปี 2556 เพศหญิงมีปีการศึกษาเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย 0.8 ปี (ชาย 10.1 ปี ส่วนหญิง 10.9 ปี) จากแนวโน้มนี้ จะเห็นได้ว่าเพศหญิงกลุ่มอายุ 15-39 ปี ให้ความสำคัญในการศึกษาต่อในระดับสูงมากกว่าเพศชาย (ที่มา : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา) ดังภาพที่ 15

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลตัวอย่างของการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 3
 สำรวจโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 15 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย ปี 2548 – 2556 จำแนกกลุ่มอายุ

2) การเข้ารับการศึกษา

ในส่วนของการจัดการเข้ารับการศึกษาของนักเรียนในระบบการศึกษาของประเทศไทยในระดับต่าง ๆ พบว่า ในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา มีนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง แต่เมื่อเข้าสู่ในระดับที่สูงขึ้นตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไปนักเรียนหญิงมีจำนวนมากกว่านักเรียนชายเกือบครึ่ง และเมื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาขึ้นไปพบว่า มีนักศึกษาชายลดน้อยลงกว่านักศึกษาหญิงเป็นอย่างมาก ดังตารางที่ 3 ยกเว้นในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งวุฒิการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง โดยเฉพาะในสาขาอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในระบบโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2557

ระดับการศึกษา	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
ก่อนประถมศึกษา	919,020	758,695	1,677,715
ประถมศึกษา	2,594,759	2,269,416	4,864,175
มัธยมศึกษา	1,812,834	1,955,141	3,767,975
ปวช.	414,594	256,384	670,978
ปวส./อนุปริญญา	179,088	121,718	300,806
ปริญญาตรี	605,002	893,271	1,498,273
สูงกว่าปริญญาตรี	74,569	113,641	188,210
รวมทั้งหมด	6,599,866	6,368,266	12,968,132

หมายเหตุ ความสมบูรณ์ของข้อมูล ร้อยละ 95 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2557 ประมวล ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2557
ที่มา : กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

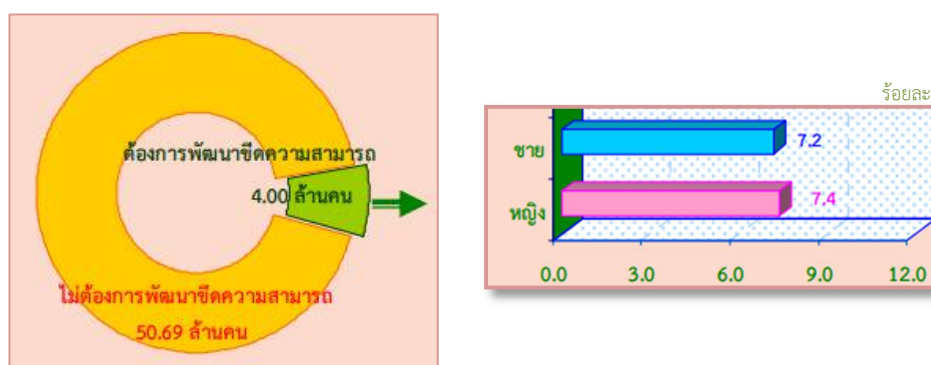
ตารางที่ 4 จำนวนนักเรียนนักศึกษา ปีการศึกษา 2557 จำแนกประเภทวิชา ระดับชั้นและเพศ

ประเภทวิชา	ปวช.		ปวส.		ปริญญาตรี		รวมทั้งหมด		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม
เกษตรกรรม	8,922	5,012	5,464	2,286	12	21	14,398	7,319	21,717
คหกรรม	3,522	10,321	1,247	2,789	-	-	4,769	13,110	17,879
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	185	148	26	53	6	37	217	238	455
พาณิชยกรรม / บริหารธุรกิจ	29,850	111,384	17,871	62,359	58	146	47,779	173,889	221,668
ประมง	388	154	841	249	-	-	1,229	403	1,632
ศิลปกรรม	4,886	5,019	795	882	23	26	5,704	5,927	11,631
อุตสาหกรรม	220,213	22,550	106,840	10,171	828	68	327,881	32,789	360,670
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	3,124	11,314	844	2,776	19	22	3,987	14,112	18,099
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	105	172	10	45	-	-	115	217	332
ผลรวมทั้งหมด	271,195	166,074	133,938	81,610	946	320	406,079	248,004	654,083

ที่มา: กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานอาชีวศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา. <http://bms.vec.go.th>
ณ วันที่ 4 กรกฎาคม 2557

3) ความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ

ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประชากร พ.ศ. 2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีประมาณ 54.69 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ 4.00 ล้านคน หากพิจารณาถึงความต้องการพัฒนาขีดความสามารถตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีความต้องการพัฒนาขีดความสามารถสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย โดยเพศชายมีความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ 1.90 ล้านคน (ร้อยละ 7.2) เพศหญิง 2.10 ล้านคน (ร้อยละ 7.4) ดังภาพที่ 16

ที่มา : การสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ พ.ศ. 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 16 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ พ.ศ. 2557

และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละภาค พบว่า เพศหญิงมีร้อยละของความต้องการพัฒนาขีดความสามารถสูงกว่าเพศชายในเกือบทุกภาค ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ที่เพศชายมีความต้องการพัฒนาขีดความสามารถสูงกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ พ.ศ. 2557

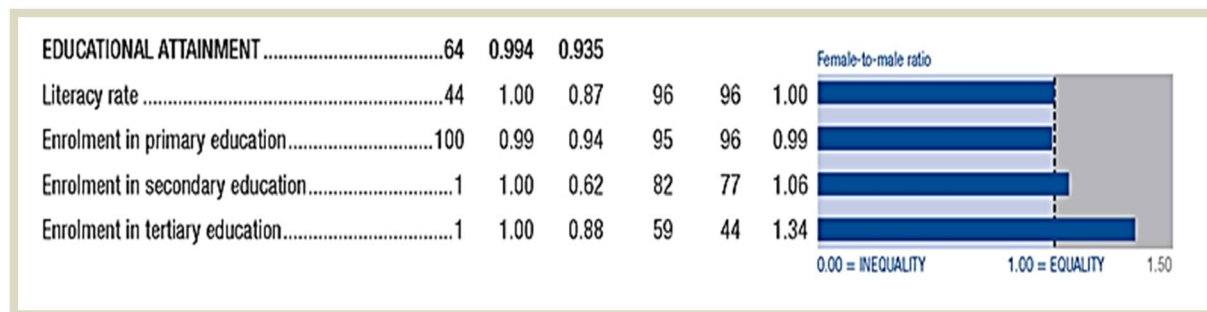
ภาค	ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (พันคน)			ประชากรที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ (พันคน)			ร้อยละของผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ทั่วราชอาณาจักร	54,686.9	26,459.3	28,227.6	4,002.1	1,904.2	2,098.0	7.3	7.2	7.4
กรุงเทพมหานคร	7,416.5	3,567.2	3,849.3	157.8	67.0	90.8	2.1	1.9	2.4
กลาง	15,916.1	7,733.5	8,182.6	525.1	241.8	283.3	3.3	3.1	3.5
เหนือ	9,464.3	4,572.9	4,891.4	1,020.0	496.8	523.2	10.8	10.9	10.7
ตะวันออกเฉียงเหนือ	14,776.7	7,112.6	7,664.1	1,686.0	824.8	861.2	11.4	11.6	11.2
ใต้	7,113.3	3,473.1	3,640.2	613.3	273.9	339.4	8.6	7.9	9.3

ที่มา : การสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ พ.ศ. 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4) การรู้หนังสือ

รายงานของ UNICEF ในปี 2007 ระบุว่าสตรีไทยที่อายุเกิน 15 ปี เมื่อเทียบกับผู้ชาย พบว่า ผู้หญิงมีอัตราการอ่านและเขียนหนังสือได้น้อยกว่าผู้ชาย คือมี (ร้อยละ 91 และอัตราร้อยละ 95 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านในเขตอาเซียน+3 ค่าเฉลี่ยการรู้หนังสือของผู้หญิงทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 74 และพิจารณาเฉพาะ เขตเอเชียแปซิฟิก ค่าการรู้หนังสืออยู่ที่ร้อยละ 87 ซึ่งเห็นได้ว่าผู้หญิงไทย “มีการศึกษา” พื้นฐานดี เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในโลก อันจะเป็นหนทางนำไปสู่โอกาสอื่นๆ ทางสังคมต่อไปได้ ในขณะที่ Global Gender Report ซึ่งได้จัดทำรายงาน Global Gender Gap เพื่อชี้วัดช่องว่างระหว่าง

เพศของประเทศต่างๆ ในโลกเป็นประจำทุกปี โดยปี 2014 ได้ตีพิมพ์รายงานแสดงดัชนีทางการศึกษาของผู้หญิง ซึ่งมีตัวชี้วัดประกอบด้วยการรู้หนังสือ การเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย ผลปรากฏว่า ประเทศไทยมีดัชนีด้านการศึกษายู่ที่ 0.9994 (เต็ม 1.00) ย่อมหมายถึงผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 99.94 ของผู้ชาย ดังภาพที่ 17

ที่มา : Global Gender Report 2014, World Economic Forum

ภาพที่ 17 ดัชนีช่องว่างระหว่างเพศทางการศึกษาของประเทศไทย ปี 2557

5) การอ่านหนังสือ

จากหนังสือ มิติหญิงชาย: มุมมองเชิงพื้นที่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่า ประชากรการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.2 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 68.6 ในปี 2554 หญิงและชายอ่านหนังสือไม่แตกต่างกันมากนัก เป็นที่น่าสังเกตว่า สัดส่วนประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลอ่านหนังสือลดลงจากร้อยละ 77.7 ในปี 2551 เหลือร้อยละ 77.2 ในปี 2554 แต่การอ่านหนังสือของประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.2 ในปี 2551 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.1 ในปี 2554 อย่างไรก็ตามทั้งหญิงและชายมีการอ่านหนังสือไม่แตกต่างกันมากนัก และมีแนวโน้มอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นทั้งหญิงและชาย ดังภาพที่ 18

ที่มา: การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2551 และ 2554 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 18 ร้อยละของประชากรที่อ่านหนังสือ ปี 2551 และ 2554 จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

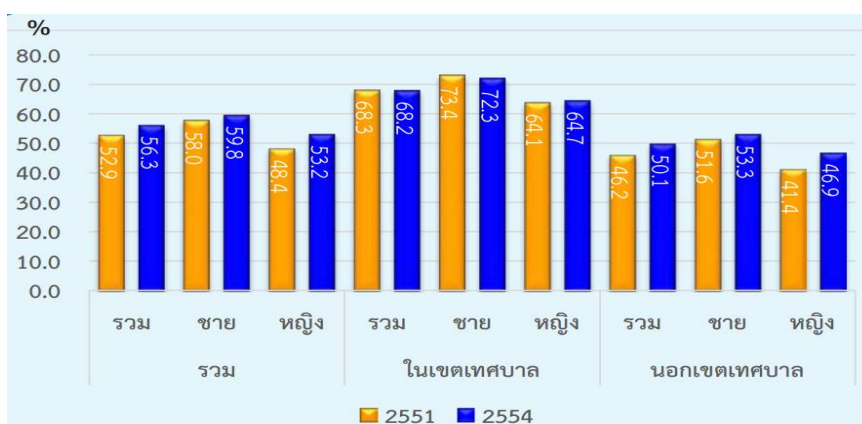
และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ประชากรอายุ 15-24 ปี ประชากรทั้งชายและหญิงอ่านหนังสือมากกว่าร้อยละ 80 โดยผู้หญิงอ่านหนังสือมากกว่าผู้ชาย (ร้อยละ 82.8 และ 74.6 ในปี 2554 ตามลำดับ) และในเขตเทศบาลมีการอ่านหนังสือมากกว่าร้อยละ 80 และผู้หญิงอ่านหนังสือมากกว่าผู้ชาย ขณะที่ประชากรนอกเขตเทศบาลมีการอ่านหนังสือน้อยกว่า คือประมาณร้อยละ 75 เป็นที่น่าสังเกตว่า การอ่านหนังสือของหญิงและชายที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ ผู้หญิงอ่านหนังสือกว่าร้อยละ 80 ขณะที่ผู้ชายอ่านหนังสือเพียงร้อยละ 71 เท่านั้น ดังภาพที่ 19

ที่มา: การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2551 และ 2554 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 19 ร้อยละของประชากรอายุ 15-24 ปีที่อ่านหนังสือ จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง ปี 2551 และ 2554

และเมื่อพิจารณาประชากรกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป กลับพบว่า ผู้หญิงกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปอ่านหนังสือน้อยกว่าผู้ชายทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงกลุ่มอายุนี้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 48.4 ในปี 2551 และร้อยละ 53.2 ในปี 2554 โดยประชากรอายุ 40 ปีขึ้นไปที่อยู่ในเขตเทศบาลอ่านหนังสือมากกว่านอกเขตเทศบาลทั้งหญิงและชายอย่างเห็นได้ชัด ในขณะเดียวกันก็พบว่า มีผู้หญิงที่อยู่นอกเขตเทศบาลไม่ถึงครึ่งที่มีการอ่านหนังสือ ดังภาพที่ 20

ที่มา: การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2551 และ 2554 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 20 ร้อยละของประชากรอายุ 40 ปีขึ้นไปที่อ่านหนังสือ จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง ปี 2551 และ 2554

6) การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

(6.1) การใช้คอมพิวเตอร์

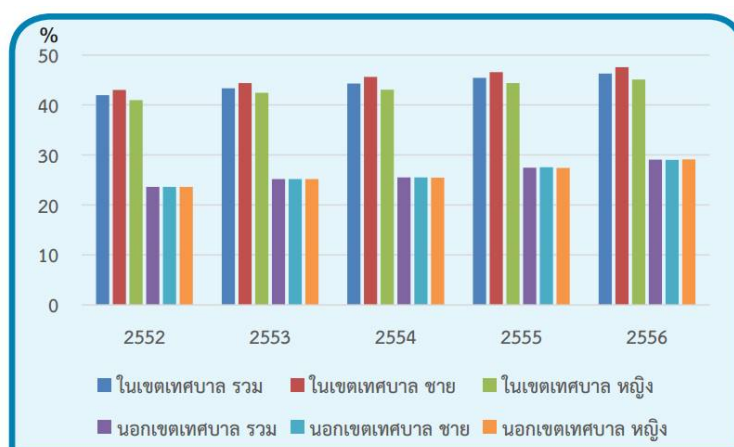
การใช้คอมพิวเตอร์ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 29.2 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 35.0 ในปี 2556 และมีแนวโน้มการใช้เพิ่มขึ้นทั้งหญิงและชาย แต่การใช้คอมพิวเตอร์ของผู้ชายจะสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย โดยล่าสุดในปี 2556 ผู้ชายใช้คอมพิวเตอร์คิดเป็นร้อยละ 35.3 และหญิงร้อยละ 34.8 ดังภาพที่ 21

ที่มา: การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในครัวเรือน พ.ศ. 2552 – 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 21 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์ ปี 2556 จำแนกตามเพศ

สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ ในเขตเทศบาลเพิ่มจากร้อยละ 42.0 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 46.3 ในปี 2556 สำหรับนอกเขตเทศบาลเพิ่มจากร้อยละ 23.6 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 29.1 ในปี 2556 ซึ่งในเขตเทศบาลมีการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่านอกเขตเทศบาลเกือบสองเท่า นอกจากนี้ ผู้ชายมีการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าผู้หญิงทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ดังภาพที่ 22

ที่มา: การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในครัวเรือน พ.ศ. 2552 – 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 22 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์ ปี 2552 - 2556 จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

(6.2) การใช้อินเทอร์เน็ต

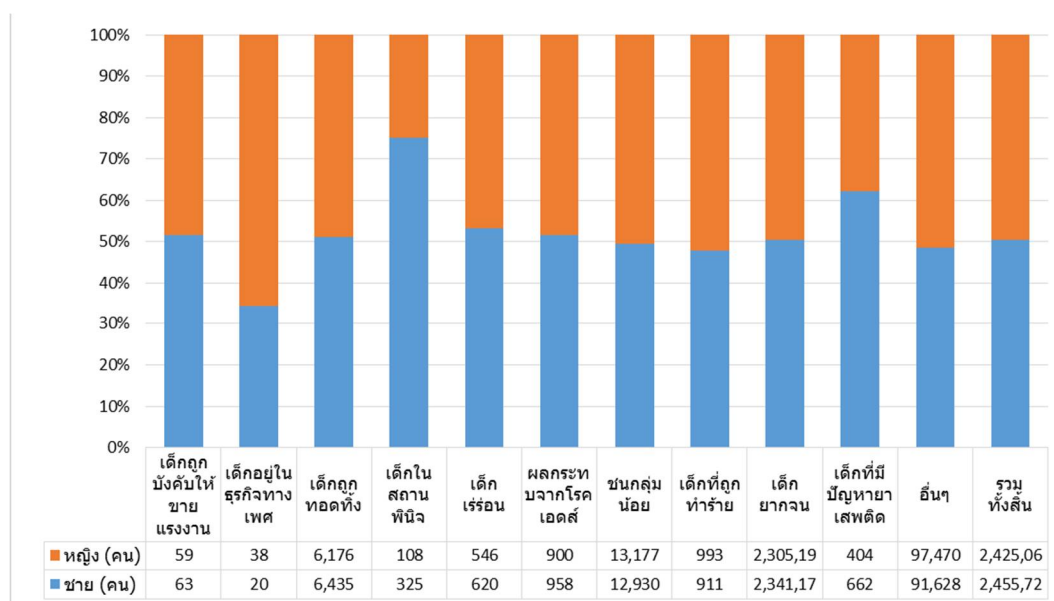
ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้หญิงมีการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ชายอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2552 – 2556 และมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้นทุกปีทั้งชายและหญิง อย่างไรก็ตามพบว่า ประชากรทั้งหญิงและชายมีการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เกินร้อยละ 30 ดังภาพที่ 23

ที่มา: การสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในครัวเรือน พ.ศ. 2552 – 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ภาพที่ 23 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต ปี 2552 - 2556 จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

7) การเข้าถึงบริการทางการศึกษา

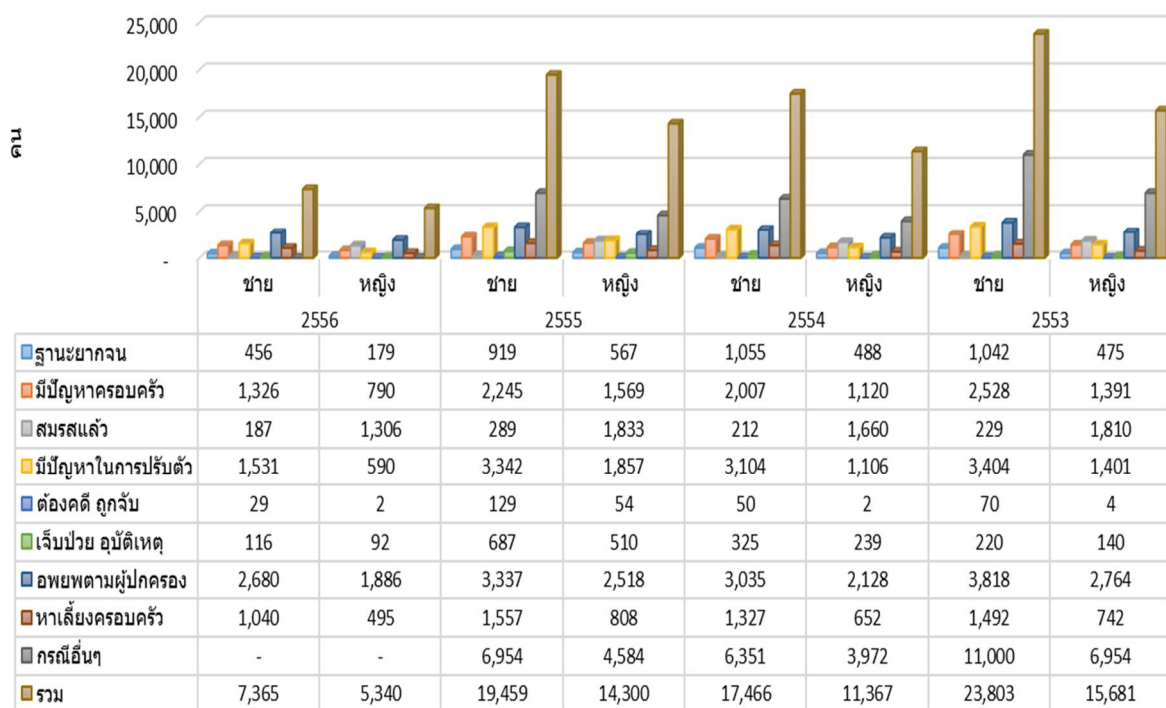
ถึงแม้ว่าอัตราการเข้าเรียนของคนไทยทั้งหญิงและชายส่วนใหญ่เข้าถึงบริการทางการศึกษา แต่จากการทำสำมะโนประชากรปี 2553 พบว่ามีประชากรกลุ่มอายุ 6-24 ปี ซึ่งเป็นประชากรในวัยที่ควรกำลังศึกษาอยู่ในระดับใดระดับหนึ่ง ยังมีผู้ที่ไม่ได้กำลังเรียนหนังสืออยู่ถึงร้อยละ 29.4 โดยสัดส่วนของเพศชายที่ไม่ได้กำลังเรียนหนังสือมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 31.3 และร้อยละ 27.5 ตามลำดับ) ดังภาพที่ 24

ที่มา: กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 24 จำนวนและร้อยละของนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส ปีการศึกษา 2557

นอกจากนี้ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สามารถเรียนหนังสือจนจบระดับชั้นการศึกษา จำเป็นต้องออกกลางคันอีกจำนวนหนึ่ง จากข้อมูลกลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนชายออกจากการศึกษากลางคันมากกว่านักเรียนหญิง มากขึ้นต่อเนื่องทุกปี ตั้งแต่ปี 2553-2556 เป็นต้นมา ดังภาพที่ 25

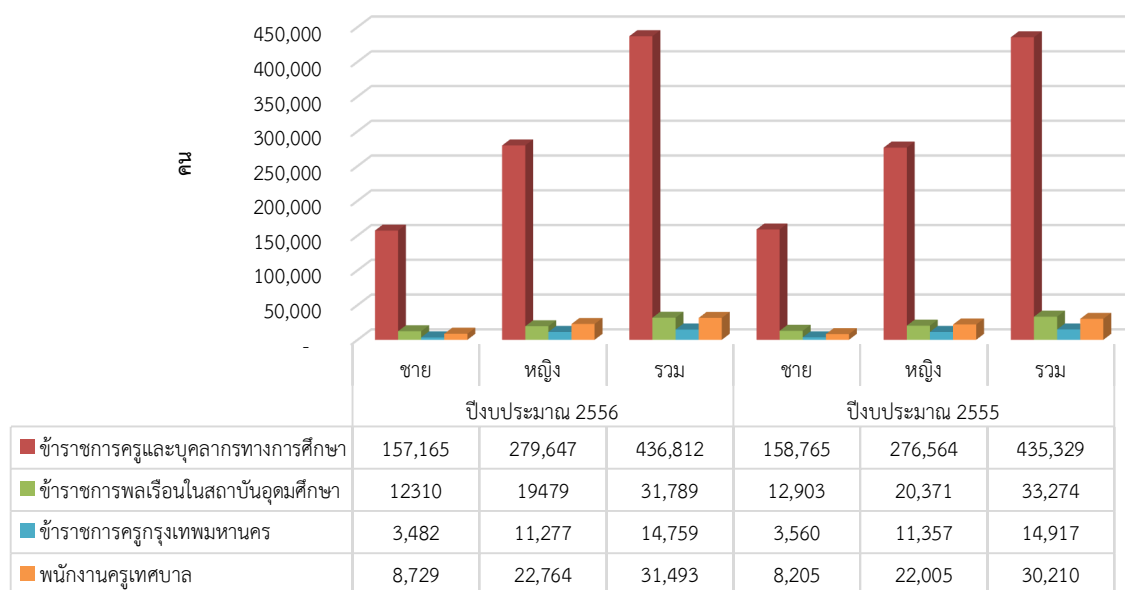
ที่มา: กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 25 จำนวนนักเรียนออกกลางคัน จำแนกตามสาเหตุ ปีการศึกษา 2557

8) ข้าราชการที่ปฏิบัติการกิจด้านการศึกษา ปีงบประมาณ 2555-2556

ในปีงบประมาณ 2556 ข้าราชการที่ปฏิบัติการกิจด้านการศึกษา ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา) และส่วนท้องถิ่น เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพศหญิงมีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่ชายมีจำนวนลดลง ส่วนข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาทั้งเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนลดลงจากปีงบประมาณ 2555 และเมื่อพิจารณาในส่วน of ข้าราชการที่ปฏิบัติการกิจด้านการศึกษา ส่วนท้องถิ่น (ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร และพนักงานครูเทศบาล) พบว่า ในปีงบประมาณ 2556 ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครทั้งหญิงและชายมีจำนวนลดลง ในขณะที่พนักงานครูเทศบาลทั้งหญิงและชายมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2555 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนข้าราชการที่ปฏิบัติการกิจด้านการศึกษา ปีงบประมาณ 2555-2556

ที่มา : กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน, สำนักงาน ก.พ.

สำหรับสถิติจำนวนครูทั้งหมดในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในช่วงระหว่างปี 2549-2555 พบว่า ประเทศไทยมีครูเพศหญิงสูงกว่าเพศชายในทุกระดับในอัตราร้อยละ 55 แต่เมื่อเข้าสู่ระดับผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่ามีผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพียงร้อยละ 11.54 และร้อยละ 9.18 ตามลำดับ และมีผู้บริหารสูงสุดที่เป็นสตรีเพียงร้อยละ 12.85 เท่านั้น (สถิติข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555)

2.2 การดำเนินงานด้านการศึกษา

1) มีนโยบายการศึกษาถ้วนหน้า โดยเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และมีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจนถึง 15 ปี ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ

2) กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรทุนการศึกษาเฉพาะแก่นักเรียนหญิงที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อป้องกันนักเรียนหญิงที่มีฐานะยากจนถูกล่อลวงให้เข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ

3) โรงเรียนนายร้อยตำรวจได้เปิดรับนักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงเข้าศึกษา ตั้งแต่ปี 2551 ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนหญิงได้มีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียนเหล่าทัพซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือที่จะรวมเอามุมมองในเรื่องเพศสภาพเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศสภาพและประเด็นความอ่อนไหวต่างๆในประเด็นทางเพศ

4) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ครอบคลุม เป็นธรรม ตลอดจนให้ผู้รับบริการ ทุกเพศ ทุกวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

5) ประเทศไทยได้บัญญัติพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ครอบคลุม และเป็นธรรม ตลอดจนให้ผู้รับบริการทุกเพศ ทุกวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

2.3 ข้อท้าทาย

- 1) การลดอคติทางเพศในระบบการศึกษา โดยการมีหลักสูตรที่สร้างความตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเพศ การเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าศึกษาในทุกสถาบันที่สตรีมีศักยภาพ ไม่ใช่เพศเป็นข้อกีดกันความสามารถ เช่น ในโรงเรียนเหล่าทัพ
- 2) การจัดทำแผนการเรียนการสอนเกี่ยวกับบทบาททางเพศ และความเสมอภาคทางเพศ การลดอคติทางเพศ การดูหมิ่นเหยียดหยามทางเพศ
- 3) การจัดทำหลักสูตรการศึกษาทางเลือก ที่สร้างโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดรูปแบบ วิธีการศึกษา มีการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องใช้ระบบการเข้าทดสอบในสถานศึกษาที่กำหนดเพื่อให้โอกาสประชาชนสามารถพัฒนาตนเอง มีความรู้ให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของโลก
- 4) การเปิดโอกาสให้มารดาวัยรุ่นที่ต้องออกจากการเรียนกลางคัน ได้มีโอกาสศึกษาต่อจนจบหลักสูตรตามที่ตนมีศักยภาพ

3. สตรีกับสุขภาพ

สุขภาพเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สุขภาพ หมายถึง สุขภาวะที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม ไม่ใช่เพียงการปราศจากโรค ผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างตามธรรมชาติ ดังนั้นสุขภาพผู้หญิงจึงหมายถึงสุขภาพของระบบเจริญพันธุ์ ที่มีความสลับซับซ้อนและมีอิทธิพลต่อสุขภาพองค์รวมในตลอดช่วงชีวิตของผู้หญิง และสุขภาพทางเพศที่ชายและหญิงต้องให้การนับถือซึ่งกันและกัน การเคารพในสิทธิการเจริญพันธุ์บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนของคู่สามีภรรยา โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ การบีบบังคับและการกระทำความรุนแรง

3.1 สถานการณ์สุขภาพ

1) สุขภาพร่างกาย

จากโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค) เป็นต้นมา ทำให้คนไทยทุกคนมีหลักประกันที่ช่วยให้สามารถเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่จำเป็นได้โดยไม่มีอุปสรรคด้านการเงิน ซึ่งรวมถึงทำให้ผู้หญิงทุกกลุ่มได้เข้าถึงบริการดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ซึ่งมีผลให้ประชากรไทยมีอายุขัยเฉลี่ยที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้หญิงมีอายุยืนยาวกว่าผู้ชาย (78 ปี และ 71 ปี ตามลำดับ)

(1.1) การเกิด และการตาย

อัตราการเกิดของประชากรลดลงจากปี 2555 ในอัตรา 12.2 เหลือเพียง 11.6 ในปี 2556 ในขณะที่อัตราการตายในปี 2556 คือ 6.6 ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2555 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนเกิดมีชีพ อัตราเกิดมีชีพ และจำนวนการตาย อัตราตาย ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2542- 2556

ปี (Year)	เกิดมีชีพ (Livebirths)			อัตราเกิด Crude Birth Rate	ตาย (Deaths)			อัตราตาย Crude Death Rate
	รวม Total	ชาย Male	หญิง Female		รวม Total	ชาย Male	หญิง Female	
2542 (1999)	754,685	389,285	365,400	12.3	362,607	213,432	149,175	5.9
2543 (2000)	773,009	397,523	375,486	12.5	365,741	213,907	151,834	5.9
2544 (2001)	790,425	407,400	383,025	12.7	369,493	213,298	156,195	6.0
2545 (2002)	782,911	403,397	379,514	12.5	380,364	219,480	160,884	6.1
2546 (2003)	742,183	382,621	359,562	11.8	384,131	221,962	162,169	6.1
2547 (2004)	813,069	418,361	394,708	13.0	393,592	225,027	168,565	6.3
2548 (2005)	809,485	416,474	393,011	13.0	395,374	225,622	169,752	6.4
2549(2006)	793,623	409,231	384,392	12.7	391,126	222,811	168,315	6.2
2550(2007)	797,588	410,921	386,667	12.7	393,255	222,170	171,085	6.3
2551(2008)	784,256	404,043	380,213	12.4	397,327	224,090	173,237	6.3
2552(2009)	765,047	394,555	370,492	12.1	393,916	222,815	171,101	6.2
2553(2010)	761,689	392,098	369,591	12.0	411,331	232,791	178,540	6.5
2554(2011)	782,198	403,046	379,152	12.2	414,670	235,189	179,481	6.5
2555(2012)	780,975	402,328	378,647	12.2	415,141	235,735	179,406	6.5
2556(2013)	748,081	385,522	362,559	11.6	426,065	241,819	184,246	6.6

ที่มา : สถิติสาธารณสุข ปี 2556 รวบรวมและวิเคราะห์โดย กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข

(1.2) การเจ็บป่วย

จากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556 ในเดือนมีนาคม 2556 พบว่า ผู้หญิงมีอัตราเจ็บป่วยมากกว่าผู้ชาย โดยเมื่อจำแนกตามการรักษาพยาบาล ระหว่าง 1 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ มีผู้เจ็บป่วยที่ไม่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล จำนวน 19.3 ล้านคน (ร้อยละ 29.1) (ชาย 8.5 ล้านคน (26.2%) หญิง 10.8 ล้านคน) และมีผู้ไปรับบริการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 1.8 ล้านคน (ชาย 0.7 ล้านคน หญิง 1.1 ล้านคน) สำหรับระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ พบว่า มีผู้ป่วยที่ต้องนอนพักรักษา จำนวน 3.3 ล้านคน (ชาย 1.4 ล้านคน หญิง 1.9 ล้านคน) และมีผู้ไปรับบริการทันตกรรม จำนวน 6.3 ล้านคน (ชาย 2.5 ล้านคน หญิง 3.8 ล้านคน) ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สถานการณ์สุขภาพของประชากร ปี 2556

เพศ	สถานการณ์สุขภาพของประชากร (คน)							
	ระหว่าง 1 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์				ระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์			
	การเจ็บป่วย ¹ (ร้อยละ) ที่ไม่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล (29.1)		การรับบริการส่งเสริมสุขภาพ		การป่วยที่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล		การรับบริการทันตกรรม	
ชาย	(26.2%)	8,475,163	(2.2%)	696,643	(4.3%)	1,394,589	(7.7%)	2,482,087
หญิง	(31.9%)	10,798,831	(3.4%)	1,141,461	(5.6%)	1,910,190	(11.2%)	3,796,059
รวม	(29.1%)	19,273,994	(2.8%)	1,838,104	(5.0%)	3,304,779	(9.5%)	6,278,146

หมายเหตุ ¹ การเจ็บป่วย รวมผู้ที่เจ็บป่วย/รู้สึกไม่สบาย ผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุ/ถูกทำร้ายร่างกาย และผู้ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว
ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาลักษณะการเจ็บป่วยที่ไม่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ พบว่าการป่วยหรือรู้สึกไม่สบายในผู้หญิงจะมีสัดส่วนการป่วยสูงกว่าผู้ชาย ยกเว้นในกลุ่มอายุ 0-5 ปีที่ผู้ชายจะสูงกว่าผู้หญิง การเกิดอุบัติเหตุหรือถูกทำร้ายพบว่าผู้ชายจะมีสัดส่วนสูงกว่าผู้หญิงในทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป สำหรับการเป็นโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว พบว่า ในช่วงแรก (0-14 ปี) ผู้ชายจะมีสัดส่วนการป่วยด้วยโรคเรื้อรัง สูงกว่าผู้หญิง และหลังช่วงอายุดังกล่าวผู้หญิงจะมีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชายตามกลุ่มอายุที่เพิ่มขึ้น ดังภาพที่ 26

ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 26 อัตราการเจ็บป่วยที่ไม่ต้องนอนพักรักษา ในสถานพยาบาลระหว่าง 1 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ จำแนกตามประเภทของการเจ็บป่วย และกลุ่มอายุ ปี 2556

สำหรับการเจ็บป่วยที่เกิดจากอุบัติเหตุ/ถูกทำร้าย พบว่าครึ่งสุดท้ายของอุบัติเหตุก่อนวันสำรวจ 1 วัน เกิดจากการพลัดตกหกล้มสูงสุด (ร้อยละ 30.5) รองลงมา คือ อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์และถูกสัตว์มีพิษกัดหรือต่อยหรือถูกสัตว์ทำร้าย (ร้อยละ 21.6 และร้อยละ 10.7 ตามลำดับ) โดยพบว่าหญิงจะมีสัดส่วนของอุบัติเหตุที่เกิดการพลัดตกหกล้มสูงกว่าชายเกือบ 2 เท่า ขณะที่หญิงเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์น้อยกว่าชายถึง 2 เท่า ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 อัตราร้อยละของประชากร จำแนกตามประเภทของการเจ็บป่วย สาเหตุของการเจ็บป่วยครึ่งสุดท้าย ปี 2556

ประเภทและสาเหตุของการเจ็บป่วย ครึ่งสุดท้าย 5 ลำดับแรก	อัตราร้อยละ (จำนวน : ล้านคน)		
	รวม	ชาย	หญิง
ได้รับอุบัติเหตุหรือถูกทำร้าย	100.0 (1.6)	100.0 (0.9)	100.0 (0.7)
- พลัดตกหกล้ม	30.5	23.0	40.3
- อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์	21.6	27.5	13.9
- ถูกสัตว์มีพิษกัดหรือต่อย/ถูกสัตว์ทำร้าย	10.7	8.1	14.1
- ถูกทำร้ายโดยใช้วัตถุมีคม/ไม่มีคม	8.2	9.2	6.9
- ถูกเครื่องจักรกลทำให้บาดเจ็บ	7.6	8.4	6.5

ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในส่วนของผู้ที่มีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว พบว่ากลุ่มของโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวที่พบในประชากรสูงสุด คือ กลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด (ร้อยละ 57.6) รองลงมาคือ กลุ่มโรคเบาหวานและความผิดปกติของต่อมไร้ท่อและเมตะบอลิซึม และกลุ่มโรคเรื้อรังของระบบหายใจ (ร้อยละ 26.7 และร้อยละ 15.8 ตามลำดับ) โดยการป่วยด้วยโรคเรื้อรังในชายและหญิงจะมีลักษณะเดียวกับภาพรวมดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 อัตราร้อยละของประชากรที่มีโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว จำแนกตามกลุ่มโรคเรื้อรังที่มี และเพศ ปี 2556

กลุ่มโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัวที่มี ^{1/}	อัตราร้อยละ (จำนวน : ล้านคน)		
	รวม	ชาย	หญิง
รวม	100.0 (10.8)	100.0 (4.4)	100.0 (6.4)
1. กลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด (เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเส้นเลือดอุดตัน ฯลฯ)	57.6	53.4	60.6
2. กลุ่มโรคเบาหวานและความผิดปกติของต่อมไร้ท่อและเมตะบอลิซึม	26.7	21.3	30.5
3. กลุ่มโรคเรื้อรังของระบบหายใจ	15.8	17.6	14.6
4. ความผิดปกติทางกระดูกและกล้ามเนื้อ	11.2	12.3	10.4
5. กลุ่มโรคของระบบสืบพันธุ์ และปัสสาวะ	3.1	4.3	2.2

^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ แนวโน้มของการป่วยที่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล ในระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์พบว่ามีส่วนลดลงจากร้อยละ 6.4 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 5.0 ในปี 2556 ตามลำดับ โดยหญิงมีส่วนการเจ็บป่วยที่ต้องนอนพักรักษา สูงกว่าชาย ดังภาพที่ 27

ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 27 ร้อยละของประชากรเจ็บป่วยที่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาลระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ ปี 2549 - 2556

สำหรับผู้ที่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล พบว่า สาเหตุที่ผู้ป่วยเข้าพักรักษาครั้งสุดท้ายเนื่องจากอาการป่วยด้วยโรคมกที่สุด (ร้อยละ 65.6) รองลงมา คือ คลอดบุตร อุบัติเหตุ และอื่นๆ (ร้อยละ 17.0 ร้อยละ 16.2 และร้อยละ 1.2 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า ชายจะมีอัตราป่วยที่ต้องนอนพักรักษา เพราะป่วยด้วยโรคและได้รับอุบัติเหตุสูงกว่าหญิง โดยเฉพาะสาเหตุที่เกิดจากอุบัติเหตุ พบว่าชายสูงกว่าหญิงเกือบ 3 เท่า (ร้อยละ 25.6 และร้อยละ 9.3 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ร้อยละของประชากรเจ็บป่วยที่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาลระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ จำแนกตามสาเหตุที่เข้าพักรักษาครั้งสุดท้าย ปี 2556

สาเหตุที่ป่วยจนต้องนอนพักรักษา ในครั้งสุดท้าย	ร้อยละ (จำนวน : ล้านคน)		
	รวม	ชาย	หญิง
รวม	100.0 (3.3)	100.0 (1.4)	100.0 (1.9)
โรค	65.6	73.4	59.8
อุบัติเหตุ	16.2	25.6	9.3
คลอดบุตร	17.0	-	29.5
อื่นๆ เช่น แห้งบุตร ฟอกไต ฯลฯ	1.2	1.0	1.4

ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2) อนามัยแม่และเด็ก

จากนโยบาย “แม่คลอด ลูกรอด ปลอดภัย เท่าเทียมทั่วถึง” ทำให้สตรีมีครรภ์ได้รับการดูแล โครงการฝากท้องทุกที่ฟรีทุกสิทธิ ด้วยบัตรสุขภาพแม่และเด็กเกิดขึ้น เพื่อให้โอกาสหญิงไทยทุกคนสามารถเข้าถึงบริการฝากครรภ์อย่างเท่าเทียมฟรี โครงการนี้ทำให้หญิงทุกคน ทุกสิทธิไม่ว่าจะเป็นสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม และข้าราชการ สามารถฝากครรภ์ที่สถานพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ (รายงานประจำปี 2556 กรมอนามัย)

(2.1) การคลอดและสถานที่คลอดบุตร

จากรายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรี ในประเทศไทย พ.ศ. 2555 สตรีที่คลอดบุตรได้รับการช่วยเหลือจากผู้ชำนาญการร้อยละ 99.6 และพบว่า ผู้หญิงที่มีหัวหน้าครัวเรือนไม่ใช่เชื้อชาติไทยมีสัดส่วนที่ได้รับการทำคลอดจากผู้ชำนาญการน้อยกว่าผู้หญิงที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีเชื้อชาติไทย (ร้อยละ 96.8 และร้อยละ 99.7 ตามลำดับ) โดยผู้ทำคลอดร้อยละ 77.8 เป็นพยาบาล/ผดุงครรภ์ เป็นแพทย์ร้อยละ 14.3 และ เป็นเจ้าหน้าที่สถานอนามัย/ผู้ช่วยพยาบาล/ผู้ช่วยผดุงครรภ์

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้หญิงได้คลอดบุตรในสถานพยาบาลทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนเกือบร้อยละ 100 มีเพียงไม่ถึง ร้อยละ 1 ที่คลอดที่บ้าน โดยผู้หญิงที่คลอดที่บ้านเป็นผู้หญิงที่มีหัวหน้าครัวเรือนไม่ใช่เชื้อชาติไทย และไม่ได้รับการศึกษามากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และผู้หญิงที่ไม่ได้ฝากครรภ์ในสถานพยาบาลมีโอกาสคลอดในสถานพยาบาลน้อยกว่า และมีโอกาสคลอดที่บ้านมากกว่าสตรีที่ได้รับการตรวจครรภ์อย่างน้อย 1 ครั้ง

(2.2) อัตราการตายของมารดา

การตั้งครรภ์ของมารดาถือเป็นความเสี่ยงสำหรับสตรีทุกคน มีโอกาสเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ สำหรับประเทศไทยพบว่า อัตราการตายของมารดาในช่วงปี 2555- 2556 เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จากอัตราการตายของมารดา 71 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน เพิ่มขึ้นเป็น 141 คน และ 166 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน ซึ่งอัตราส่วนเพิ่มขึ้นทุกภาค โดยเฉพาะภาคใต้มีอัตราการตายของมารดาสูงสุดถึง 31.8 คนต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและอัตราการตายของมารดา ปี 2552-2556

ภาค (Region)	2552 (2009)		2553 (2010)		2554 (2011)		2555 (2012)		2556 (2013)	
	จำนวน Number	อัตรา Rate	จำนวน Number	อัตรา Rate	จำนวน Number	อัตรา Rate	จำนวน Number	อัตรา Rate	จำนวน Number	อัตรา Rate
ทั่วราชอาณาจักร Whole Kingdom	83	10.8	78	10.2	71	8.9	141	17.6	166	22.2
กรุงเทพมหานคร Bangkok Metropolis	10	9.9	7	7.1	7	6.9	15	14.5	15	16.0
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.) Central Region (Excl.Bangkok Metro.)	14	6.9	18	9.0	13	6.2	33	15.6	41	21.1
ภาคเหนือ Northern Region	18	16.2	16	14.0	9	7.9	18	15.5	23	21.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ North-Eastern Region	22	10.1	24	11.1	23	10.1	32	14.1	43	20.2
ภาคใต้ Southern Region	19	14.1	13	9.7	19	13.4	43	30.0	44	31.8

ที่มา : สถิติสาธารณสุข ปี 2556 รวบรวมและวิเคราะห์โดย กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุที่มีมารดาตายอยู่ในช่วงอายุ 30-34 ปี และ 35-39 ปี มากที่สุด ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของมารดาตาย จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2552 - 2556

อายุ (ปี) Age (Year)	2552 (2009)		2553 (2010)		2554 (2011)		2555 (2012)		2556 (2013)	
	จำนวน Number	ร้อยละ Percentage	จำนวน Number	ร้อยละ Percentage	จำนวน Number	ร้อยละ Percentage	จำนวน Number	ร้อยละ Percentage	จำนวน Number	ร้อยละ Percentage
รวม (Total)	83	100.0	78	100.0	71	100.0	141	100.0	166	100.0
ต่ำกว่า 15 (under 15)	-	-	-	-	2	2.8	1	0.7	-	-
15-19	4	4.8	6	7.7	5	7.0	14	9.9	16	9.6
20-24	13	15.7	15	19.2	7	9.9	24	17.0	27	16.3
25-29	17	20.5	13	16.7	17	23.9	30	21.3	38	22.9
30-34	22	26.5	20	25.6	20	28.2	36	25.5	35	21.1
35-39	18	21.7	19	24.4	14	19.7	26	18.5	35	21.1
40-44	9	10.8	3	3.8	5	7.1	9	6.4	14	8.4
45-49	-	-	2	2.6	1	1.4	1	0.7	1	0.6
50+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบ (Unknown)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

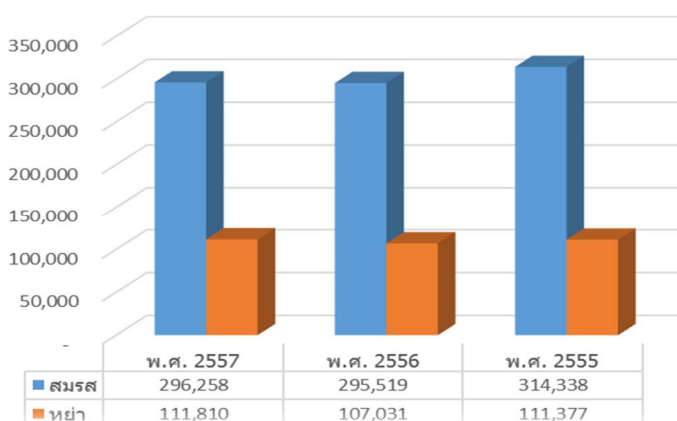
ที่มา : สถิติสาธารณสุข ปี 2556 รวบรวมและวิเคราะห์โดย กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

2.3) ภาวะการเจริญพันธุ์

(2.3.1) การสมรส

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรพบว่า ประเทศไทยมีภาวะการเจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ การชะลอการแต่งงาน ซึ่งพบว่า สัดส่วนของชายและหญิงในช่วงวัย 20-29 ปี หรือแม้แต่ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ยังคงครองความเป็นโสดอยู่ระดับที่สูงมาก

อย่างไรก็ตาม ในปี 2557 การสมรสมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่จำนวนการหย่าเพิ่มสูงขึ้น ดังภาพที่ 28

ที่มา : กรมการปกครอง

ภาพที่ 28 จำนวนการสมรสและหย่า ปี 2555-2557

(2.3.2) อัตราการเกิด

การเปลี่ยนแปลงของภาวะการเจริญพันธุ์ของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่องและต่ำกว่าระดับทดแทน เนื่องจากโครงการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิดทำให้ระดับการเจริญพันธุ์ปัจจุบันต่ำกว่าระดับทดแทน จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2555 พบว่า ในช่วง 1 ปีก่อนการสำรวจ ในภาพรวมหญิง 1 คนมีอัตราการเจริญพันธุ์ 1.8 คน โดยอัตราการเจริญพันธุ์ของสตรีที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราสูงกว่าในเขตเทศบาล (เกิด 2.1 คนต่อสตรี 1 คน และ 1.5 คนต่อสตรี 1 คน ตามลำดับ) และสตรีที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามีอัตราการเจริญพันธุ์รวม คือ 2.9 คน ซึ่งสูงกว่าภาพรวมในระดับประเทศ

อัตราการเกิดของสตรีวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี คือ 60 คนต่อสตรี 1,000 คน โดยพบว่าสตรีที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามีอัตราเกิดสูงสุดเมื่อเทียบกับระดับการศึกษาอื่น คือ 224 คนต่อสตรี 1,000 คน สตรีที่ยากจนมากมีอัตราการเกิด 85 คนต่อสตรี 1,000 คน ซึ่งสูงกว่าผู้หญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับอื่น ๆ

ในภาพรวมสตรีอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 9 มีบุตรแล้ว ร้อยละ 2 กำลังตั้งครรภ์บุตรคนแรก และร้อยละ 11 เริ่มมีภาวะดูแลบุตร นอกจากนี้พบว่า สตรีที่ให้กำเนิดบุตรก่อนอายุ 15 ปี มีน้อยกว่าร้อยละ 1

(2.3.3) เอชไอวี/โรคเอดส์

จากรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 โดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีผู้ป่วยเอดส์ 372,874 ราย เสียชีวิตแล้ว 88,153 ราย แนวโน้มของผู้ป่วยเอดส์และผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ลดลงกว่าในอดีต เนื่องจากการรักษาผู้ป่วยด้วยยาต้านไวรัส ทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตยืนยาวและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น อัตราป่วยในทุกกลุ่มอายุ (0 - 60 ปี) พบว่า เพศชายมีสัดส่วนของอัตราป่วยเอดส์สูงกว่าเพศหญิงเท่ากับ 2 : 1 แต่ในทางกลับกันพบว่า ในกลุ่มวัยรุ่น (นักเรียน/นักศึกษา) อายุ 10 - 18 ปี มีแนวโน้มพบว่า เพศหญิงมีสัดส่วนของอัตราป่วยเอดส์สูงกว่าเพศชายเท่ากับ 2 : 1

ผู้ป่วยเอดส์ส่วนใหญ่มีปัจจัยเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์สูงร้อยละ 84.03 (เป็นเพศชายรักร่วมเพศ ร้อยละ 56.21 และเป็นหญิงรักต่างเพศ ร้อยละ 27.82) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยงและอื่น ๆ ร้อยละ 7.88 กลุ่มผู้ขายเสฟติคชนิดฉีดร้อยละ 4.43 กลุ่มที่ติดเชื้อจากมารดาร้อยละ 3.62 กลุ่มรับเลือดร้อยละ 0.02 ตามลำดับ

จากรายงานสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย พ.ศ. 2556 ของสำนักกระบวนวิทยา กรมควบคุมโรค พบว่า พนักงานบริการทางเพศเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2536 พบความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีสูงถึงร้อยละ 28 หลังมีการรณรงค์การป้องกันโรคเอดส์ โดยเน้นการสื่อสารให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน การรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย และการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ทำให้ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในกลุ่มพนักงานบริการตรงที่ให้บริการอย่างเปิดเผยตามโรงแรม หรือห้อง และกลุ่มที่ให้บริการแฝงไปกับการบริการแบบอื่นๆ เช่น ผับ คาเฟ่ อาบอบนวด คาราโอเกะ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจที่พบว่า ภายหลังจากปีพ.ศ. 2547 ความชุกของการติดเชื้อเริ่มลดลงอย่างช้าๆ และมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่คือประมาณร้อยละ 4 และร้อยละ 2.5 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลเฝ้าระวังอัตราการติดเชื้อรายใหม่ จะเห็นได้ชัดว่าแนวโน้มการติดเชื้อรายใหม่ไม่ลดลง และกลับพบแนวโน้มเพิ่มขึ้นในหญิงบริการจากสถานบริการแฝง

(2.3.4) การคุมกำเนิด

สตรีสมรสในประเทศไทย ร้อยละ 79.3 เป็นผู้คุมกำเนิด ยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นวิธีที่นิยมที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ การทำหมันหญิงคิดเป็นร้อยละ 27.4 และยาฉีดคุมกำเนิดร้อยละ 12.6 การหลังภายนอกและการใช้ถุงยางอนามัยชายอยู่ระหว่างร้อยละ 1-3 และพบว่า น้อยกว่าร้อยละ 1 คุมกำเนิดโดยใช้ห่วงอนามัย นับระยะปลอดภัย การทำหมันชาย ยาฝัง และอื่น ๆ ภาคใต้มีอัตรา การคุมกำเนิดต่ำสุด คือร้อยละ 70

2.4) สถิติการรักษาพยาบาล

จากผลการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556 พบว่า ประชากรร้อยละ 98.3 มีสวัสดิการการรักษาพยาบาล โดยผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาล และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมา พบว่าการมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประชากรที่มีสวัสดิการการรักษาพยาบาล ร้อยละ 98.3 นั้น พบว่าเป็นสวัสดิการฯ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล คือ บัตรประกันสุขภาพ (บัตรทอง) ร้อยละ 74.4 สวัสดิการประกันสังคม/ กองทุนเงินทดแทนร้อยละ 15.4 และสวัสดิการข้าราชการ/ข้าราชการบำนาญ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.6 และเป็นสวัสดิการฯ ที่ได้จากที่อื่นที่ไม่ใช่ของรัฐบาล คือ จากบริษัทประกันสุขภาพร้อยละ 5.3 นายจ้างจัดให้ร้อยละ 0.7 และจากแหล่งอื่นๆ ร้อยละ 0.5

อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีประชากรทั้งชายและหญิงอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีสวัสดิการ รักษาพยาบาลโดยผู้หญิงมีจำนวนมากกว่า ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนประชากร จำแนกตามประเภทสวัสดิการการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2556

ประเภทสวัสดิการการรักษาพยาบาล	เพศ Sex	
	ชาย Male	หญิง Female
รวม	32,397,305	33,865,861
ไม่มีสวัสดิการการรักษาพยาบาล	482,665	547,424
มีสวัสดิการการรักษาพยาบาล ^{1/}		
บัตรประกันสุขภาพ (บัตรทอง)	23,936,418	25,361,784
ประกันสังคม / กองทุนเงินทดแทน	5,181,648	5,001,881
สวัสดิการข้าราชการ / ข้าราชการบำนาญ / รัฐวิสาหกิจ	2,704,274	2,975,691
ประกันสุขภาพกับบริษัทประกัน	1,721,550	1,771,258
สวัสดิการโดยนายจ้าง	254,009	226,189
อื่น ๆ	163,416	157,843
ไม่ทราบ	41,440	44,239

1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา : การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.2 การดำเนินงานด้านสุขภาพ

1) การประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 เพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้คนไทยมีหลักประกันสุขภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้ผลักดันให้ขยายหลักประกันสุขภาพครอบคลุมถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยไม่คำนึงถึงสถานะและชาติพันธุ์

2) การประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งประกันสิทธิด้านสุขภาพของคนไทยทุกคน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยผ่านสมัชชาสุขภาพ ได้เปิดเวทีสำหรับผู้หญิงให้มีโอกาสในการเสนอประเด็นข้อห่วงใย

3) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นกลไกคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของคนไทย โดยคณะกรรมการฯ ได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนางานอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. 2553 – 2557) ขึ้น นอกจากนั้น ยังมีการยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองอนามัยเจริญพันธุ์ พ.ศ.

4) กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์วัยรุ่น พ.ศ. 2557-2561 มีเป้าหมาย 2 ประการคือ (1) ลดอัตราการคลอดในหญิงอายุ 15-19 ปี จากเดิมในปี 2555 อัตราการคลอด 53.8 คนต่อวัยรุ่นหญิง 1,000 คน ให้เหลือไม่เกิน 50 คนต่อวัยรุ่นหญิง 1,000 คน (2) ลดอัตราการคลอดในหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี ลงร้อยละ 30 โดยกำหนดยุทธศาสตร์ 3 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปรับทัศนคติสร้างความเข้าใจวัยรุ่น พ่อ-แม่ผู้ปกครองและสังคม เพิ่มหลักสูตรเพศศึกษาภาคบังคับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการเข้าถึงบริการสุขภาพของวัยรุ่นให้เข้าถึงได้ง่าย มีบริการคุมกำเนิดที่หลากหลาย และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบการช่วยเหลือ ส่งต่อ ลดขั้นตอนให้สั้นลง ช่วยเหลือวัยรุ่นได้เร็วขึ้น และไม่เกิดซ้ำ รวมถึงการวางแผนการดำเนินชีวิตและมีระบบติดตามหลังช่วยเหลือทางโทรศัพท์และเยี่ยมบ้าน

3.3 ข้อท้าทาย

1) การลดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยต้องมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา และสุขภาพที่เหมาะสม

2) การมีประกันด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น หรือชนกลุ่มน้อยทั้งหลายที่ได้รับสิทธิในการอยู่ในประเทศไทย ที่จะช่วยให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการดูแลสุขภาพได้อย่างทั่วถึง เป็นบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย และเสียภาษีทั้งทางตรง ทางอ้อมให้กับประเทศไทย

4. ความรุนแรงต่อสตรี

ตามปฏินัยว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี พ.ศ. 2536 ได้ให้ความหมาย ความรุนแรงต่อสตรีไว้ว่า หมายถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงทางเพศ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดการทำร้ายร่างกาย ทางเพศหรือทางจิตใจ เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่ข่มขู่ คุกคาม กีดกัน เสรีภาพทั้งในที่สาธารณะ และในชีวิตส่วนตัว

ความรุนแรงต่อสตรีเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของสตรี และทำให้ประโยชน์ที่สตรีจะได้รับจากสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้น ต้องถูกทำลายหรือลดน้อยลงและคำนึงถึงความล้มเหลวที่เคยเป็นมาในการปกป้อง และส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นเมื่อเกิดกรณีความรุนแรงต่อสตรี

ความรุนแรงต่อสตรี เป็นปัญหาสำคัญของสังคมที่ต้องเร่งดำเนินการทั้งด้านการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาอย่างจริงจังโดยหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน รวมทั้งต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือของคนในสังคม เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน มีรากเหง้าของปัญหามาจากค่านิยม เจตคติของสังคมที่กำหนดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความเชื่อที่ว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว การค้ามนุษย์ การข่มขืน และการค้าประเวณี รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านความรุนแรง ทำให้เพิ่มความรุนแรงหรือเกิดการเลียนแบบให้แก่ผู้รับชมได้ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่เป็นตัวเพิ่มภาวะความรุนแรงให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น

4.1 สถานการณ์ความรุนแรง

1) ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

ข้อมูลจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า สตรีและเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง และเข้ารับบริการศูนย์พึ่งได้ตามโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยปี 2556 มีสตรีและเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง 31,866 ราย¹ เฉลี่ยการถูกทำร้าย 87 รายต่อวัน โดยในจำนวนนี้มีสตรีถูกกระทำความรุนแรง 12,637 ราย ในขณะที่ปี 2555 มีสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง 10,869 ราย ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงและเข้ารับบริการของศูนย์พึ่งได้ ปี 2550-2556

ปี	โรงพยาบาล (แห่ง)	เด็กที่ถูกกระทำ ความรุนแรง (ราย)	สตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรง (ราย)	จำนวนเด็กและสตรี ที่ถูกกระทำ ความรุนแรง (ราย)	เฉลี่ย การถูกทำร้าย
2556	631	19,229	12,637	31,866	87 ราย/วัน
2555	507	9,703	10,869	20,572	56 ราย/วัน
2554	578	11,491	11,074	22,565	62 ราย/วัน
2553	750	13,190	12,554	25,744	70 ราย/วัน
2552	617	12,359	11,140	23,499	64 ราย/วัน
2551	582	13,036	13,595	26,631	73 ราย/วัน
2550	250	9,598	9,469	19,067	52 ราย/วัน

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

นอกจากนี้ ยังพบว่า เด็กถูกกระทำความรุนแรงทางเพศมากที่สุด จำนวน 13,904 ราย ในขณะที่สตรีถูกกระทำความรุนแรงทางกายมากที่สุด จำนวน 9,699 ราย ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงและเข้ารับบริการของศูนย์พึ่งได้ ปี 2556 จำแนกตามประเภทของการกระทำความรุนแรง

ประเภทของการกระทำความรุนแรง	เด็ก (ราย)	สตรี (ราย)	รวม
ทางกาย	3,956	9,699	13,655
ทางเพศ	13,904	2,229	16,130
ทางจิตใจ	612	569	1,181
การละเลยทอดทิ้ง	471	79	550
ลวงล่อ/บังคับแสวงประโยชน์	286	64	350
รวม	19,229	12,637	31,866

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

2) ความรุนแรงในครอบครัว

จากข้อมูลในระบบฐานข้อมูลความรุนแรงต่อเด็กและสตรีและความรุนแรงในครอบครัว ภายใต้เว็บไซต์ www.violence.in.th ของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในช่วงปี 2553-2556 มีจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ทั้งสิ้น 3,396 เหตุการณ์ โดยเป็นคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จำนวน 702 เหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 20.67 และไม่เป็นคดี 2,694 เหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 79.33 ของเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งแสดงถึงขนาดของความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปีนับจากปี 2553 มีเหตุการณ์ที่เป็นคดีความ 138 เพิ่มขึ้นเป็น 222 คดี ในปี 2556 ดังตารางที่ 17

ตาราง 17 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ที่เป็นคดีและไม่เป็นคดี ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ปี	เป็นคดี	ไม่เป็นคดี	รวม
2556	222	701	923
2554	193	774	967
2555	149	662	811
2553	138	557	695
รวม (ปี 2553-2556)	702	2,694	3,396

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

จากข้อมูลในระบบฐานข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว www.violence.in.th ระหว่างปี 2553-2556 พบว่า ในแต่ละปีส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 89.14 และผู้ชายจะเป็นผู้กระทำความรุนแรงมากที่สุดกว่าร้อยละ 80 ในขณะที่หญิงเป็นผู้กระทำความรุนแรงเพียงร้อยละ 10 ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ปี 2553-2556

ปี	เหตุการณ์	ผู้กระทำ				ผู้ถูกกระทำ			
		ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม
2556	923	82 717 22	89	16	822	78	746	8	832
2555	90 967 76	730	63	11	804	70	755	14	839
2554	90 829 51	687	59	13	759	87	696	7	790
2553	89 715 08	612	66	9	687	69	618	10	697

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

การเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย

จากเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ทั้งสิ้น 3,396 เหตุการณ์ พบว่ามีจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ตั้งแต่ปี 2553 – 2556 จำนวนรวมทั้งสิ้น 711 คดี ในจำนวนนี้มีคดีอยู่ในชั้นไกล่เกลี่ยของตำรวจมากที่สุด ถึง 445 คดี คิดเป็นร้อยละ 62.59 ของจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย อยู่ในกระบวนการไกล่เกลี่ยของอัยการ 71 คดี และอยู่ในกระบวนการไกล่เกลี่ยของศาล 64 คดี มีการยอมความจำนวน 36 คดี ในขณะที่ศาลสั่งลงโทษ จำนวน 69 คดี เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายปี พบว่าจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยมีเพิ่มขึ้นทุกปีโดยในปี 2556 มี มีจำนวนมากที่สุดคือ 225 คดี และขนาดของความรุนแรงเพิ่มขึ้นเมื่อพิจารณาจากการที่ศาลลงโทษ ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนคดีความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ปี 2553-2556

ปี	อยู่ระหว่างไกล่เกลี่ย			ยอมความ	อัยการ สั่งไม่ฟ้อง	ศาล ลงโทษ	ศาล ยกฟ้อง	อยู่ระหว่างอุทธรณ์		รวม
	ตำรวจ	อัยการ	ศาล					ผู้ถูกกระทำ	ผู้กระทำ	
2556	138	26	19	10	-	30	1	-	1	225
2555	116	13	17	8	-	18	1	2	-	175
2554	107	16	15	10	5	9	-	3	2	167
2553	84	16	13	8	4	12	5	-	2	144
รวม	445	71	64	36	9	69	7	5	5	711
ร้อยละ	62.59	9.99	9.00	5.06	1.27	9.70	0.98	0.70	0.70	

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ประเภทของความรุนแรง

เหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ปี 2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,235 เหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ความรุนแรงด้านทำร้ายร่างกายมากที่สุด จำนวน 751 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ดุด่า/ดูถูก หยาบคาย/ตะคอก/ประจาน/ขู่/บังคับ การละเลย/ทอดทิ้ง และกักขัง/หน่วงเหนี่ยว ตามลำดับ ผู้ถูกกระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกายจำนวน 613 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.55 และผู้ชายเป็นผู้กระทำความรุนแรงถึงร้อยละ 88.6 อย่างไรก็ตามพบว่า มีความรุนแรงประเภทถูกข่มขืนเกิดขึ้น 67 เหตุการณ์ และผู้ที่ถูกกระทำเป็นผู้หญิงถึง 60 ราย และเป็นผู้ชาย 1 ราย ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ปี 2556

ประเภทเหตุการณ์	จำนวนเหตุการณ์	จำนวนผู้กระทำ				จำนวนผู้ถูกกระทำ			
		ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม
ทำร้ายร่างกาย	751	596	67	9	672	56	613	8	677
ดุด่า/ดูถูก	157	117	27	1	145	13	132	2	147
หยาบคาย/ตะคอก/ ประจาน/ขู่/บังคับ	138	102	22	-	124	15	108	3	126
ข่มขืน	5.4% 67	58	-	1	59	1	60	-	61
การละเลย/ทอดทิ้ง	61	42	14	4	60	13	47	1	61
กักขัง/หน่วงเหนี่ยว	24	14	6	-	20	4	17	-	21
อนาจาร	17	15	-	1	16	-	16	-	16
ล่อลวง	13	12	-	-	12	-	12	-	12
ไม่ระบุ	7	7	-	-	7	2	5	-	7
รวม	1,235	963	136	16	1,115	104	1,010	14	1,128

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

เหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ปี 2556 จำแนกตามสาเหตุของความรุนแรง จากระบบฐานข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ในปี 2556 จำนวน 1,150 กรณี สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการเมาสุราหรือยาเสพติด จำนวน 412 กรณี ผู้กระทำ ความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่เมาสุราและยาเสพติด จำนวน 337 ราย ในขณะที่ส่วนใหญ่ของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงเป็นเพศหญิง จำนวน 348 ราย ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามสาเหตุ ปี 2556

สาเหตุ	จำนวน สาเหตุ	จำนวนผู้กระทำ				จำนวนผู้ถูกกระทำ			
		ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม
เมาสุรา/ยาเสพติด	35.82 412	337	25	10	372	28	348	4	380
นอกใจ/หึงหวง	234	199	12	2	213	10	200	3	213
เศรษฐกิจ/ตกงาน	103	78	22	3	103	18	86	1	105
สุขภาพกาย/จิต	91	68	13	-	81	9	71	2	82
สื่อลามก	19	19	-	-	19	-	19	-	19
ไม่ระบุ	140	106	14	2	122	12	110	1	123
สาเหตุอื่นๆ	151	107	23	2	132	20	111	2	133
รวม	1,150	914	109	19	1,042	97	945	13	1,055

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ปี 2556 มีจำนวน 1,226 ราย ในจำนวนนี้พบว่า ความรุนแรงทางร่างกายมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือจิตใจ และทางเพศ ตามลำดับ ซึ่งผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 956 คน ในขณะที่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 996 คน ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามประเภทความรุนแรง ปี 2556

ประเภท ความรุนแรง	จำนวน ประเภท ความรุนแรง	จำนวนผู้กระทำ				จำนวนผู้ถูกกระทำ			
		ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม
ร่างกาย	754	597	67	9	673	57	614	7	678
จิตใจ	325	243	46	4	293	34	260	2	296
เพศ	79	67	1	2	70	2	72	-	4
สังคม	57	42	11	1	54	10	45	2	57
อื่นๆ	8	4	1	-	5	2	3	-	5
ไม่ระบุ	3	3	-	-	3	-	2	-	2
รวม	1,226	956	126	16	1,098	105	996	11	1,112

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

3) ความรุนแรงชายแดนใต้ที่มีผลกระทบต่อสตรี

"ผลกระทบทางกาย" คือการบาดเจ็บและเสียชีวิต ที่เกิดกับผู้หญิงอย่างเห็นเด่นชัดที่สุดในสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

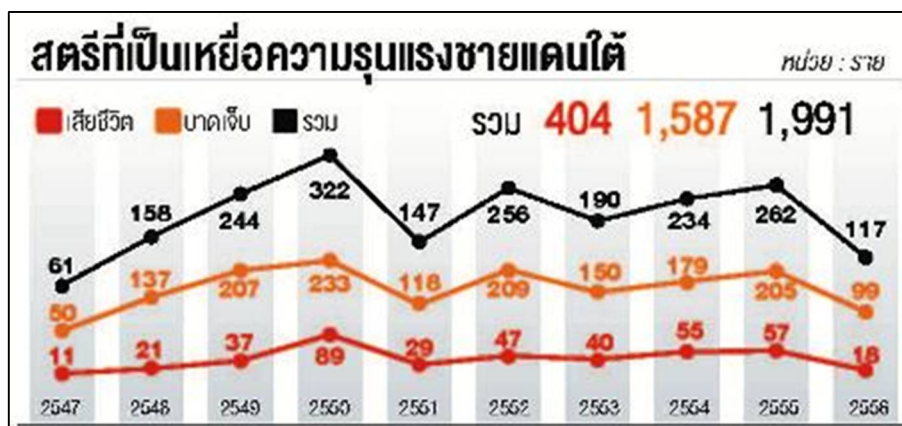
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง คือ การเข้าไปอยู่ในพื้นที่เป้าหมายที่มีการสร้างสถานการณ์ความรุนแรง เช่น การลอบวางระเบิดในตลาด ซึ่งแม้ไม่ได้พุ่งเป้าไปที่ผู้หญิงโดยตรง คือคนร้ายมุ่งประสงค์ต่อเจ้าหน้าที่ แต่ผู้หญิงก็อาจโดนลูกหลง กลายเป็นเหยื่อได้ไม่ต่างจากเด็กและประชาชนผู้บริสุทธิ์คนอื่น ๆ

นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยที่ผู้หญิงได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครรักษาหมู่บ้าน หรือ อรบ. ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้ไม่ต่างจากผู้ชายในหมู่บ้าน ผลเชิงลบก็คือผู้หญิงเหล่านี้มักกลายเป็นเป้าหมายของการใช้ความรุนแรงในที่สุด

ขณะที่อีกด้านหนึ่ง ยังมีผู้หญิงเข้าร่วมขบวนการต่อต้านรัฐ ถูกกำหนดให้ทำหลายหน้าที่ เช่น การสำรวจเส้นทาง การเฝ้าระวังการลาดตระเวนของเจ้าหน้าที่รัฐ การจัดเตรียมอาหาร การรักษาพยาบาล การให้ที่พักพิง การจัดหาเงินทุน การสร้างมวลชน การเยียวครอบครัวสมาชิกที่สูญเสีย เป็นต้น ก็ทำให้ผู้หญิง ตกเป็นอันตราย หรือมีโอกาสถูกจับกุมเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาเช่นกัน

"ผลกระทบทางจิตใจ" มาจากปัจจัยอันหลากหลาย ทั้งการตกเป็นเหยื่อเสียเอง การต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก การต้องก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำครอบครัวแทน หลังจากสามีถูกจับกุมดำเนินคดี ความมั่นคง หรือเสียชีวิต นอกจากนั้นยังมีผลกระทบอื่นๆ ที่เกิดกับผู้หญิง เช่น ถูกเจ้าหน้าที่คุกคามโดยการปิดล้อมตรวจค้นเคหสถานบ่อยครั้ง, มีความวิตกกังวลว่าคนในครอบครัวจะถูกทำร้าย, ต้องตกเป็นเหยื่อและเลี้ยงลูกที่กลายเป็นกำพร้า เป็นต้น ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ไม่ได้มีเฉพาะทางจิตใจ แต่หลายเรื่องส่งผลต่อสุขภาพในระยะยาว โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้า เครียด และวิตกกังวลสูง ทั้งนี้รวมถึงผู้หญิงที่มีสามีเป็นเจ้าหน้าที่รัฐด้วย เพราะมีความกังวลถึงความปลอดภัยของสามีเช่นกัน

ในรายงานสถานการณ์เด็กและผู้หญิงจังหวัดชายแดนใต้ ปี 2556 ซึ่งจัดทำโดยมูลนิธิผสวนวัฒนธรรม (CrCF) เครือข่ายส่งเสริมสิทธิและเข้าถึงความยุติธรรม (HAP) และกลุ่มด้วยใจ ระบุตัวเลขความสูญเสียของผู้หญิงจากความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี ซึ่งเป็นพื้นที่ปรากฏปัญหาความมั่นคงว่า ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 47 จนถึงวันที่ 31 ต.ค.56 มีผู้หญิงเสียชีวิตไปแล้ว 404 ราย บาดเจ็บ 1,587 ราย ดังภาพที่ 29

ที่มา : รายงานสถานการณ์เด็กและผู้หญิงจังหวัดชายแดนใต้ ปี 2556 ซึ่งจัดทำโดยมูลนิธิผสวนวัฒนธรรม (CrCF) เครือข่ายส่งเสริมสิทธิและเข้าถึงความยุติธรรม (HAP) และกลุ่มด้วยใจ

ภาพที่ 29 สตรีที่เป็นเหยื่อจากความรุนแรงในสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้

“ผลกระทบต่อเด็ก” นอกจากนี้ สถานการณ์ดังกล่าวยังก่อให้เกิดความสูญเสียต่อทั้งเด็กและสตรี ทำให้เกิดเด็กกำพร้ามากขึ้น จากข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547 – 31 มกราคม 2557 พบว่ามีเด็กต้องกำพร้าพ่อหรือแม่ ถึง 5,596 คน โดยกำพร้าทั้งบิดาและมารดาถึง 84 คน และผู้หญิงหม้ายที่ต้องรับภาระในการดูแลครอบครัวมากขึ้นทุกปีเช่นกัน ดังตารางที่ 23 และ 24

ตารางที่ 23 จำนวนเด็กกำพร้าจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547-2557

จังหวัด	ปี 47-49	ปี 50	ปี 51	ปี 52	ปี 53	ปี 54	ปี 55	ปี 56	ปี 57*	รวม
นราธิวาส	578	274	289	170	152	201	104	150	-	1,918
ปัตตานี	400	197	315	271	288	274	167	218	101	2,231
ยะลา	309	223	289	98	38	76	77	115	47	1,272
สงขลา	66	45	20	4	9	6	2	23	-	175
รวม	1,353	739	913	543	487	557	350	506	148	5,596

ที่มา : ส่วนสนับสนุนและประสานราชการภูมิภาค สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 24 จำนวนเด็กกำพร้า จำแนกตามบิดา มารดา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มกราคม 2557)

จังหวัด	กำพร้าบิดา		กำพร้ามารดา		กำพร้าบิดามารดา		รวม		รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
นราธิวาส	876	950	40	33	10	9	926	992	1,918
ปัตตานี	1033	1062	54	51	17	14	1104	1127	2,231
ยะลา	604	597	21	24	13	13	638	634	1,272
สงขลา	71	87	5	4	3	5	79	96	175
รวม	2,584	2,696	120	112	43	41	2,747	2,849	5,596
	5,280		232		84		5,596		

ที่มา : ส่วนสนับสนุนและประสานราชการภูมิภาค สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

“ผลกระทบต่อสตรี” สตรีได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว คือ เกิดการสูญเสียบุคคลที่รัก เช่น ลูกและหรือสามี ทำให้สตรีในจังหวัดชายแดนใต้ที่มีชีวิตจำกัต่าง ๆ ต้องได้รับความยากลำบาก การสูญเสียสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวและการเป็นหม้ายทำให้ต้องมีการระแวงความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว จากสถานการณ์ดังกล่าว พบว่า มีจำนวนสตรีหม้ายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ดังตารางที่ 25 และ 26

ตารางที่ 25 จำนวนสตรีหม้ายจากสถานการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี 2547-31 มกราคม 2557

จังหวัด	ปี 47-49	ปี 50	ปี 51	ปี 52	ปี 53	ปี 54	ปี 55	ปี 56	ปี 57	รวม
นราธิวาส	230	133	129	83	76	94	53	35	-	833
ปัตตานี	274	119	149	127	101	99	68	98	36	1,071
ยะลา	167	143	192	70	38	55	47	71	17	800
สงขลา	41	23	5	1	3	2	1	9	-	85
รวม	712	418	475	281	218	250	169	213	53	2,789

ที่มา : ส่วนสนับสนุนและประสานราชการภูมิภาค สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 26 จำนวนสตรีหม้ายจำแนกตามจังหวัดและอาชีพ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2557)

จังหวัด	แม่บ้าน	รับจ้าง	รับราชการ	เกษตรกร	อิสระ	ค้าขาย	ไม่ระบุ	รวม
นราธิวาส	300	181	53	201	14	84	-	833
ปัตตานี	352	307	126	124	55	107	0	1,071
ยะลา	141	364	36	195	-	62	2	800
สงขลา	20	26	3	28	1	7	-	85
รวม	813	878	218	548	70	260	2	2,789

ที่มา : ส่วนสนับสนุนและประสานราชการภูมิภาค สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4.2 การดำเนินงานด้านการป้องกันความรุนแรง

1) การประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

2) การฝึกอบรมสร้างความเข้าใจและความตระหนักแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของสตรี และความสมัครใจของผู้หญิงในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ เป็นสำคัญ นอกจากนั้น ยังมีการจัดทำแนวปฏิบัติและกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของภาคส่วนต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและที่เกี่ยวข้อง

3) ประเทศไทยร่วมกับ UN Country Team Thailand ริเริ่มจัดทำโครงการทุกบ้านปลอดภัย : การสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยมีเป้าหมายให้ผู้หญิงและเด็กหญิงที่เผชิญความรุนแรงในครอบครัวได้รับการคุ้มครองและบริการผ่านกลไกสหวิชาชีพระดับชาติ

4) การจัดกิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในเดือนพฤศจิกายนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

5) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดมาตรการและสร้างระบบในการเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว โดยได้ดำเนินการพัฒนาชุมชนนำร่องทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ชุมชนในสวนภูมิภาค และชุมชนที่มีกลุ่มเปราะบาง กลุ่มชาติพันธุ์ และได้เผยแพร่เพื่อขยายผลการศึกษาและพัฒนาชุมชนนำร่องไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ทั่วประเทศ

6) จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชนเป็นศูนย์กลางในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำ และส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัว

7) นโยบายและแผนระดับชาติเรื่องการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็ก และหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ พ.ศ. 2546 – 2553

4.3 ข้อท้าทาย

- 1) การสร้างระบบเฝ้าระวัง ป้องกันและช่วยเหลือในกรณีมีความรุนแรงประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยผนึกกำลังขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่ดูแลเรื่องความรุนแรงอย่างเป็นระบบ
- 2) การสร้างชุมชนเข้มแข็งเฝ้าระวังความรุนแรงต่าง ๆ โดยภาครัฐต้องเอื้ออำนวยการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) สร้างระบบศูนย์กลางข้อมูลความรุนแรง โดยเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน อย่างเป็นระบบ เช่น การเชื่อมฐานข้อมูลของศูนย์ช่วยเหลือสังคม หรือ OSCC (1300) กับฐานข้อมูล Violence และฐานข้อมูลศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข
- 4) รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลผ่าน application บน smartphone เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และช่วยเหลือในกรณีมีความรุนแรง

5. สตรีกับความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ

5.1 สถานการณ์ความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ

ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ เช่น การเกิดภัยก่อการร้าย หรือภัยสงคราม ทำให้เด็กและสตรีต้องตกในสถานการณ์ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งการพลัดถิ่นที่อยู่อาศัย การสูญเสียทรัพย์สินและญาติพี่น้อง การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ความยากจนและการพลัดพราก รวมถึงครอบครัวที่ต้องแตกสลาย จากการเสียชีวิตของบุคคลอันเป็นที่รัก หรือการถูกจองจำ สำหรับผลกระทบทางอ้อมยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้ที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์เหล่านั้น ก่อให้เกิดภาวะเครียด หรือภาวะซึมเศร้าอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีผลทางเศรษฐกิจ สังคม และการสร้างบาดแผลทางจิตใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นและคงอยู่ไปจนชั่วชีวิต

สำหรับประเทศไทย ไม่มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น แต่ประเทศไทยต้องให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยที่หนีภัย จากข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย (ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน 2556) ประเทศไทย มีผู้ลี้ภัยที่ลงทะเบียนแล้วกว่า 82,000 คนและมีผู้ขอลี้ภัยอีก 13,000 คน ซึ่งได้หนีภัยความขัดแย้งภายในประเทศข้ามชายแดนมายังฝั่งไทยต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 30 ปี ซึ่งส่วนมากเป็นชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงแดง (กะยาห์) ผู้ลี้ภัยเหล่านี้อาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัย หรือพื้นที่พักพิงชั่วคราว 9 แห่งใน 4 จังหวัดตามแนวชายแดนในประเทศไทย ค่ายเหล่านี้ได้รับการดูแลจากรัฐบาลไทย ผู้ลี้ภัยได้รับความช่วยเหลือขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นด้านอาหาร ที่พักอาศัย ยารักษาโรค และการให้การศึกษาซึ่งดำเนินการโดยองค์กรพัฒนาเอกชน

5.2 การดำเนินงานด้านความขัดแย้ง

บทบาทของไทยมุ่งเน้นการเผยแพร่แนวคิดของไทยในด้านการเสริมสร้างสันติภาพ โดยเฉพาะในเรื่องที่ไทยมีศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศที่เพิ่งผ่านพ้นสภาพความขัดแย้งเพื่อเป็นรากฐานในการสร้างความมั่นคงและสันติภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และโครงสร้างเชิงสถาบันด้านการเมืองการปกครอง รวมทั้งส่งเสริมบทบาทขององค์กรชุมชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด

5.3 ข้อท้าทาย

ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับปัญหาผู้ลี้ภัย โดยมีเป้าหมายว่าผู้ลี้ภัยเป็นประเด็นคุกคามต่อความมั่นคงเท่านั้น แต่ควรพิจารณาในแง่การคุ้มครอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ลี้ภัยทั้งหญิงและชาย ซึ่งจะต้องมีความร่วมมือในระดับภูมิภาคเพื่อพัฒนาแนวทางร่วมในการจัดการปัญหาผู้ลี้ภัย นับตั้งแต่การจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ลี้ภัย การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน การแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมระหว่างประเทศต้นทาง ประเทศปลายทาง เพื่อลดปัญหาการเคลื่อนย้ายไปยังอีกประเทศหนึ่ง

6. สตรีกับเศรษฐกิจ

ผู้หญิงเป็นกลุ่มคนสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 การเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้หญิงมีส่วนอย่างยิ่งในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

6.1 สถานการณ์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2557 พบว่า ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 54.9 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 38.8 ล้านคน (ประกอบด้วย ผู้มีงานทำ 38.4 ล้านคน ผู้ว่างงาน 3.3 แสนคน ผู้รอฤดูกาล 6.3 หมื่นคน) และผู้นอกกำลังแรงงาน 16.1 ล้านคน (ประกอบด้วยผู้ทำงานบ้าน 4.8 ล้านคน ผู้เรียนหนังสือ 4.4 ล้านคน และอื่นๆ เช่น ขรา พิจารณทำงานไม่ได้ เป็นต้น 6.9 ล้านคน) ดังภาพที่ 30

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคมกันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ภาพที่ 30 การจำแนกประชากรตามสถานภาพแรงงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2557

และเมื่อพิจารณาในส่วนของเพศ พบว่า ผู้หญิงอยู่ในกำลังแรงงานน้อยกว่าผู้ชาย (ผู้หญิง 17.7 ล้านคน ผู้ชาย 21.1 ล้านคน) โดยผู้หญิงมีงานทำ 17.5 ล้านคน ในขณะที่ผู้ชายมีงานทำ 20.9 ล้านคน ผู้รอฤดูกาลเป็นผู้หญิงจำนวนน้อยกว่าผู้ชาย (ผู้หญิง 2.7 หมื่นคน ผู้ชาย 3.7 หมื่นคน) อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงว่างงานน้อยกว่าผู้ชาย (ชาย 1.8 แสนคน หญิง 1.5 แสนคน) สำหรับผู้นอกกำลังแรงงาน พบว่า ผู้นอกกำลังแรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (หญิง 10.6 ล้านคน ชาย 5.5 ล้านคน) โดยมีหญิงทำงานบ้าน 4.6 ล้านคน ในขณะที่ผู้ชายทำงานบ้านเพียง 0.2 ล้านคน

ในด้านการศึกษาหญิงที่เรียนหนังสือมีจำนวนมากกว่าชาย (หญิง 2.3 ล้านคน ชาย 2.1 ล้านคน) เช่นเดียวกับหญิงที่เป็นเด็ก/ขรา/พิจารณาทำงานไม่ได้ ที่มีจำนวนมากกว่าชาย (หญิง 2.3 ล้านคน และชาย 3.1 ล้านคน ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 จำนวนและอัตราร้อยละของประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน เพศ และเขตการปกครอง

สถานภาพแรงงาน	ทั่วราชอาณาจักร			ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
จำนวน (000)									
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	54,898.6	26,554.4	28,344.2	24,917.3	11,933.9	12,983.4	29,981.3	14,620.5	15,360.8
กำลังแรงงานรวม	38,811.1	21,096.8	17,714.4	17,433.7	9,269.9	8,163.8	21,377.4	11,826.9	9,550.5
กำลังแรงงานปัจจุบัน	38,747.6	21,060.1	17,687.5	17,410.0	9,253.8	8,156.2	21,337.6	11,806.3	9,531.3
-ผู้มีงานทำ	38,421.0	20,880.8	17,540.2	17,263.3	9,174.6	8,088.6	21,157.7	11,706.1	9,451.6
ทำงาน	38,236.8	20,775.1	17,461.7	17,206.0	9,142.5	8,063.5	21,030.8	11,632.6	9,398.2
มีงานประจำแต่ไม่ได้ทำงาน	184.2	105.6	78.6	57.3	32.1	25.1	126.9	73.5	53.5
-ผู้ว่างงาน	326.6	179.3	147.3	146.8	79.2	67.6	179.9	100.2	79.7
หางานทำ	68.8	38.6	30.2	28.7	19.1	9.7	40.0	19.6	20.5
ไม่หางานทำแต่พร้อมที่จะทำงาน	257.8	140.7	117.1	118.0	60.1	57.9	139.8	80.6	59.2
กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	63.5	36.7	26.8	23.7	16.1	7.6	39.9	20.6	19.3
ไม่อยู่ในกำลังแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป	16,087.5	5,457.6	10,629.8	7,483.6	2,664.0	4,819.6	8,603.9	2,793.7	5,810.2
ทำงานบ้าน	4,774.6	167.2	4,607.4	2,155.5	86.2	2,069.3	2,619.1	81.0	2,538.1
เรียนหนังสือ	4,395.4	2,071.1	2,324.3	2,167.2	1,042.3	1,124.8	2,228.2	1,028.7	1,199.5
ยังเด็ก ขรา/ไม่สามารถทำงานได้	5,338.8	2,275.8	3,063.1	2,184.1	936.5	1,247.6	3,154.7	1,339.3	1,815.4
อื่น ๆ	1,578.7	943.6	635.1	976.8	598.9	377.9	601.9	344.7	257.2
ร้อยละ									
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
กำลังแรงงานรวม	70.7	79.5	62.5	70.0	77.7	62.9	71.3	80.9	62.2
กำลังแรงงานปัจจุบัน	70.6	79.3	62.4	69.9	77.5	62.8	71.2	80.8	62.1
-ผู้มีงานทำ	70.0	78.6	61.9	69.3	76.9	62.3	70.6	80.1	61.5
ทำงาน	69.7	78.2	61.6	69.1	76.6	62.1	70.2	79.6	61.2
มีงานประจำแต่ไม่ได้ทำงาน	0.3	0.4	0.3	0.2	0.3	0.2	0.4	0.5	0.4
-ผู้ว่างงาน	0.6	0.7	0.5	0.6	0.7	0.5	0.6	0.7	0.5
หางานทำ	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
ไม่หางานทำแต่พร้อมที่จะทำงาน	0.5	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.4
กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
ไม่อยู่ในกำลังแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป	29.3	20.6	37.5	30.0	22.3	37.1	28.7	19.1	37.8
ทำงานบ้าน	8.7	0.6	16.3	8.7	0.7	15.9	8.7	0.6	16.5
เรียนหนังสือ	8.0	7.8	8.2	8.7	8.7	8.7	7.4	7.0	7.8
ยังเด็ก ขรา/ไม่สามารถทำงานได้	9.7	8.6	10.8	8.8	7.9	9.6	10.5	9.2	11.8
อื่น ๆ	2.9	3.6	2.2	3.9	5.0	2.9	2.0	2.4	1.7

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคมกันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1.1 การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

อัตราส่วนการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่อยู่ในกำลังแรงงานมีอยู่ร้อยละ 70.7 ซึ่งรวมถึงกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลอยู่ด้วย โดยกำลังแรงงานอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าและในเขตเทศบาลแต่ในอัตราส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 71.3 และร้อยละ 70.0 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่าผู้ชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 79.5 และร้อยละ 62.5 ตามลำดับ) และเป็นลักษณะเช่นเดียวกันนี้ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลและในทุกภาค

1) ช่วงอายุกับการกำลังแรงงาน

สำหรับอายุของการกำลังแรงงาน พบว่า ในภาพรวมกำลังแรงงานอยู่ในช่วงอายุ 25-59 ปี มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยกลุ่มอายุ 15-19 ปี อยู่ในกำลังแรงงานน้อยที่สุด คือร้อยละ 20.3 ปี ซึ่งเป็นเพราะอยู่ในช่วงวัยศึกษา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ ในทุกกลุ่มอายุพบว่า ผู้ชายมีอัตราส่วนมากกว่าผู้หญิงทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 15-19 ปี ผู้ชายจะมีอัตราส่วนในกำลังแรงงานมากกว่าหญิงถึงเท่าตัว (ร้อยละ 27.6 และร้อยละ 12.8 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานจำแนกตามหมวดอายุ เพศ ภาค และเขตการปกครอง ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

หน่วย : ร้อยละ

หมวดอายุ (ปี)	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพมหานคร			ภาคกลาง			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
ยอดรวม	70.7	70.0	71.3	71.1	72.4	72.0	72.8	69.7	67.6	70.9	68.5	66.5	69.3	72.3	69.8	73.6		
15-19	20.3	16.8	22.7	16.0	20.6	19.8	21.2	19.7	14.9	22.3	19.4	14.4	21.4	25.0	18.6	28.2		
20-24	66.3	61.9	70.2	59.9	70.9	68.1	73.4	66.7	59.0	71.1	61.9	55.7	64.6	70.3	62.8	74.3		
25-29	87.0	88.3	85.6	88.1	89.8	91.5	88.3	84.8	82.8	85.9	83.2	86.1	82.1	85.8	86.7	85.4		
30-34	89.1	89.8	88.4	91.3	89.1	89.3	89.0	88.2	86.9	89.0	87.4	88.2	87.1	89.2	90.4	88.5		
35-39	90.1	89.3	90.9	87.5	90.9	90.5	91.3	91.7	91.8	91.6	90.1	89.6	90.3	89.6	88.4	90.3		
40-49	89.6	89.0	90.1	88.4	88.8	88.3	89.3	91.4	91.3	91.5	89.6	89.3	89.7	90.2	89.1	90.8		
50-59	82.2	79.5	84.2	74.8	79.7	78.3	80.9	84.9	83.2	85.8	84.7	83.2	85.4	83.8	81.8	84.8		
60 ขึ้นไป	38.3	32.1	42.7	21.3	34.9	30.6	38.2	40.4	37.9	41.8	43.3	39.0	45.1	42.2	35.3	45.5		
ชาย	79.5	77.7	80.9	78.4	80.8	80.0	81.5	78.0	74.0	80.1	78.1	74.5	79.5	82.3	79.1	83.9		
15-19	27.6	21.8	31.5	21.7	26.5	24.1	28.4	25.9	17.4	30.4	27.1	19.3	30.2	36.2	27.5	40.4		
20-24	74.9	66.7	81.9	61.3	77.3	73.4	80.6	76.9	62.1	85.0	74.5	64.9	78.4	82.2	72.0	87.4		
25-29	94.1	93.4	94.8	91.7	95.4	96.4	94.5	95.2	91.1	97.5	91.9	91.9	91.9	95.5	93.3	96.7		
30-34	96.0	95.9	96.0	95.4	96.6	96.4	96.7	95.9	94.4	96.7	94.7	95.0	94.6	97.0	98.2	96.3		
35-39	96.2	96.3	96.1	95.8	97.0	97.5	96.5	95.3	94.8	95.6	95.2	94.4	95.5	97.4	97.8	97.2		
40-49	96.6	96.0	97.0	96.3	96.5	96.1	96.8	96.0	95.2	96.4	96.5	95.6	96.9	98.0	96.8	98.5		
50-59	92.6	90.3	94.3	86.3	91.7	90.6	92.7	94.2	91.7	95.5	94.3	92.8	94.9	93.9	93.9	93.9		
60 ขึ้นไป	50.1	41.4	55.9	29.7	44.0	37.8	48.7	51.9	47.7	54.1	58.0	50.8	60.9	53.7	45.1	57.8		
หญิง	62.5	62.9	62.2	64.4	64.5	64.6	64.4	62.0	61.9	62.1	59.6	59.2	59.8	62.8	61.2	63.7		
15-19	12.8	11.9	13.4	10.3	14.6	15.7	13.8	13.3	12.5	13.8	11.5	9.5	12.3	13.4	9.9	15.2		
20-24	57.6	57.2	57.9	58.4	64.4	62.8	65.8	56.2	56.0	56.4	49.4	46.7	50.6	58.2	54.0	60.5		
25-29	79.9	83.5	75.9	84.9	83.9	86.4	81.4	74.0	74.6	73.7	74.5	80.3	72.1	75.8	80.1	73.4		
30-34	82.3	84.0	80.5	87.5	81.7	82.3	81.2	80.4	79.4	81.0	80.1	81.5	79.5	81.1	82.7	80.3		
35-39	84.2	82.6	85.7	79.4	85.0	83.7	86.2	88.2	89.0	87.8	85.4	85.2	85.4	82.0	79.6	83.4		
40-49	83.0	82.4	83.6	80.7	81.5	80.9	82.0	87.3	87.9	87.0	83.2	83.7	83.0	82.9	82.1	83.3		
50-59	72.6	69.7	74.9	64.2	69.0	67.4	70.2	76.5	75.9	76.9	75.9	74.5	76.5	74.4	71.1	76.2		
60 ขึ้นไป	28.7	24.7	31.6	14.8	27.7	25.0	29.8	30.6	29.7	31.1	31.0	29.3	31.8	32.8	27.7	35.3		

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคมกันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2) สถานภาพสมรสกับการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

เมื่อพิจารณาอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานกับสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพหย่า มีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงที่สุด คือร้อยละ 82.1 ชายที่มีสถานภาพสมรสและหญิงที่มีสถานภาพการหย่า มีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงสุด คือร้อยละ 87.8 และร้อยละ 78.8 ตามลำดับ และเป็นเช่นนี้ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน จำแนกตามสถานภาพสมรส เพศ และเขตการปกครอง ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

เขตการปกครอง และเพศ	(หน่วยเป็นร้อยละ)						
	สถานภาพสมรส						
	รวม	โสด	สมรส	หม้าย	หย่า	แยกกันอยู่	เคยสมรสแต่ไม่ทราบ สถานภาพ
ยอดรวม	70.7	58.7	79.2	34.1	82.1	77.1	56.4
ชาย	79.5	64.2	87.8	38.0	87.7	85.4	55.7
หญิง	62.5	51.9	70.7	33.1	78.8	71.5	58.4
ในเขตเทศบาล	70.0	61.9	77.8	32.5	81.8	74.3	53.3
ชาย	77.7	64.9	86.1	32.9	85.4	84.4	42.9
หญิง	62.9	58.7	69.5	32.4	79.7	68.4	92.2
นอกเขตเทศบาล	71.3	55.0	80.2	35.2	82.5	79.9	61.0
ชาย	80.9	63.5	89.1	41.5	90.0	86.1	78.0
หญิง	62.2	42.9	71.5	33.6	77.9	75.0	23.3

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3) ระดับการศึกษากับกำลังแรงงาน

ในภาพรวม ผู้ที่เข้าสู่กำลังแรงงานส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกือบร้อยละ 80 ทั้งในสายวิชาการ วิชาชีพ และวิชาการศึกษา ผู้ที่ไม่มีการศึกษามีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 52.3 ทั้งนี้พบว่าผู้ชายอยู่ในสายวิชาชีพมากที่สุดถึงร้อยละ 91.7 ส่วนผู้หญิงอยู่ในสายวิชาการมากที่สุดร้อยละ 84.5 ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ เพศ และเขตการปกครอง ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

เขตการปกครอง และเพศ	(หน่วยเป็นร้อยละ)											
	ระดับการศึกษาที่สำเร็จ											
	รวม	ไม่มี	ต่ำกว่า	ประถม	มัธยม	มัธยมศึกษาตอนปลาย			อุดมศึกษา			อื่น ๆ ^{1/}
	การศึกษา	การศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	สาย	สาย	สาย	สาย	สาย	สาย	ไม่ทราบ
					ตอนต้น	สามัญ	อาชีวศึกษา	วิชาการศึกษา	วิชาการ	วิชาชีพ	วิชาการศึกษา	
ยอดรวม	70.7	52.3	63.1	79.3	63.2	69.3	73.0	69.4	86.1	85.3	78.7	92.4
ชาย	79.5	68.2	75.0	86.8	72.3	78.1	79.0	80.7	88.1	91.7	75.1	96.9
หญิง	62.5	42.6	53.9	71.2	53.2	60.2	65.0	52.1	84.5	77.7	80.5	86.6
ในเขตเทศบาล	70.0	53.5	59.0	76.8	62.7	64.2	73.3	53.1	85.3	83.3	73.4	93.7
ชาย	77.7	69.1	71.0	85.2	70.6	71.5	79.2	66.4	86.9	90.7	71.6	97.8
หญิง	62.9	43.6	50.2	68.2	54.2	56.7	66.1	44.9	83.9	74.8	74.3	88.4
นอกเขตเทศบาล	71.3	51.6	65.3	80.8	63.5	74.9	72.5	86.8	88.5	88.2	85.7	90.9
ชาย	80.9	67.6	76.9	87.7	73.6	85.2	78.7	87.8	91.8	93.0	79.7	96.0
หญิง	62.2	42.0	55.9	73.1	52.4	64.1	63.4	81.6	86.1	82.0	88.8	84.8

^{1/} รวมอาชีวศึกษาระยะสั้น

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1.2) การมีงานทำ

ประเทศไทย ในปี 2557 ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้มีงานทำทั้งหมด 38.4 ล้านคนในจำนวนนี้มีจำนวนผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชาย 20.9 ล้านคน หญิง 17.5 ล้านคน) ผู้มีงานทำเหล่านี้แบ่งออกเป็นแรงงานในระบบ(ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน) และแรงงานนอกระบบ (ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง และไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน) พบว่า ผู้มีงานทำอยู่ในแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ โดยมีแรงงานนอกระบบจำนวน 24.3 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชาย 13.2 ล้านคน หญิง 11.1 ล้านคน) และเป็นแรงงานในระบบจำนวน 14.1 ล้านคน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชาย 7.6 ล้านคน หญิง 6.5 ล้านคน) ดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2552-2557

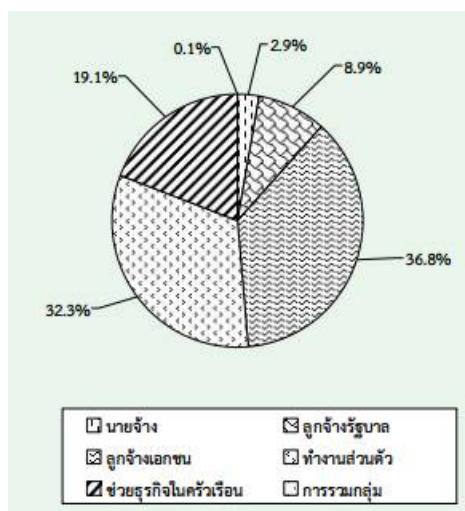
หน่วย : ล้านคน

ผู้มีงานทำ	พ.ศ.					
	2552	2553	2554	2555	2556	2557
รวม	38.4	38.7	39.3	39.6	39.1	38.4
ชาย	20.9	20.9	21.1	21.4	21.3	20.9
หญิง	17.5	17.8	18.2	18.2	17.8	17.5
แรงงานในระบบ	14.1	14.6	14.7	14.8	14.0	16.3
ชาย	7.6	7.9	7.9	8.0	7.5	8.8
หญิง	6.5	6.7	6.7	6.8	6.5	7.5
แรงงานนอกระบบ	24.3	24.1	24.6	24.8	25.1	22.1
ชาย	13.2	13.0	13.2	13.4	13.8	12.1
หญิง	11.1	11.1	11.4	11.4	11.3	10.0

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1) สภาพการทำงานกับกำลังแรงงาน

ในจำนวนผู้มีงานทำทั้งสิ้นประมาณ 38.4 ล้านคนนั้น ส่วนใหญ่ทำงานในฐานะลูกจ้างร้อยละ 45.7 ในจำนวนนี้ประมาณ 4 ใน 5 เป็นลูกจ้างเอกชน รองลงมาคือ ทำงานส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างร้อยละ 32.3 ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างร้อยละ 19.1 เป็นนายจ้างร้อยละ 2.9 ส่วนการรวมกลุ่มมีเพียงร้อยละ 0.1 ดังภาพที่ 31

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 31 ร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

เมื่อจำแนกผู้มีงานทำตามอุตสาหกรรม(อุตสาหกรรม หมายถึง ประเภทของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจที่ได้ดำเนินการโดยสถานประกอบการ ที่บุคคลนั้นกำลังทำงานอยู่ หรือประเภทของธุรกิจ ซึ่งบุคคลนั้นได้ดำเนินการอยู่ในสัปดาห์แห่งการสำรวจ) และสถานภาพทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งหญิงและชายทำงานประเภทเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มากที่สุด และเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ชาย 7.75 ล้านคน หญิง 5.77 ล้านคน) รองลงมาเป็นประเภทการผลิต ซึ่งเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เช่นกัน (หญิง 3.10 ล้านคน ชาย 3.23 ล้านคน) การขายส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์ หญิงและชายมีจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก (หญิง 3.08 ล้านคน ชาย 3.04 ล้านคน) ที่พักรวมและบริการด้านอาหาร ซึ่งในอุตสาหกรรมประเภทนี้พบว่ามีผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย (หญิง 1.63 ล้านคน ชาย 9 แสนกว่าคน)

และเมื่อจำแนกตามสถานภาพการทำงานพบว่า ส่วนใหญ่ทั้งหญิงและชายเป็นลูกจ้างภาคเอกชน (หญิง 6.29 ล้านคน ชาย 7.83 ล้านคน) รองลงมาเป็นการทำธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีจำนวนผู้ชายมากกว่าผู้หญิง(ชาย 7.77 ล้านคน หญิง 4.63 ล้านคน) เป็นการช่วยธุรกิจครอบครัวซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเกือบเท่าตัว (หญิง 4.68 ล้านคน ชาย 2.64 ล้านคน) ดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 จำนวนผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามสถานภาพทำงาน อุตสาหกรรม และเพศ ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

หน่วย : พันคน

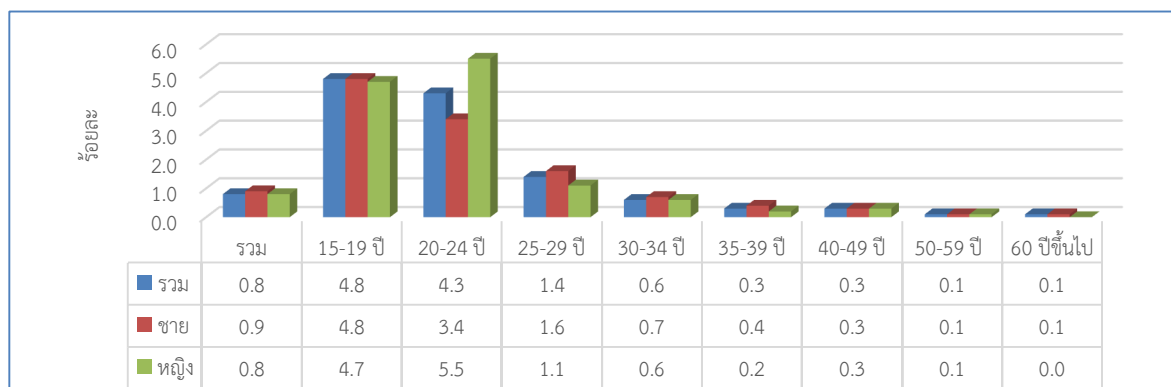
อุตสาหกรรม	รวม		นายจ้าง		ลูกจ้างรัฐบาล		ลูกจ้างเอกชน		ทำงานส่วนตัว		ช่วยธุรกิจครอบครัว		การรวมกลุ่ม	
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย
1 เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	5,770.1	7,746.1	56.6	155.8	7.3	11.6	633.2	892.6	1,802.2	4,984.6	3,270.7	1,700.8	0.1	0.7
2.การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	13.0	48.1	-	0.8	0.3	0.3	11.2	43.8	0.7	2.3	0.9	0.9	-	-
3. การผลิต	3,095.7	3,231.2	35.5	112.7	10.3	17.1	2,385.3	2,625.9	446.6	330.0	208.5	143.8	9.4	1.8
4. ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบปรับอากาศ	19.8	96.0	-	-	17.7	86.5	2.2	10.3	-	-	-	-	-	-
5. การจัดหน้า การจัดการและการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	31.3	85.0	-	1.0	15.2	35.4	14.0	38.8	0.3	8.3	1.7	1.6	-	-
6. การก่อสร้าง	308.7	1,806.2	7.8	248.1	3.7	9.0	245.9	1,349.3	1.7	118.2	47.5	54.2	2.2	27.4
7. การขายส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์	3,081.2	3,043.2	72.8	198.9	1.3	0.9	1,050.0	1,234.1	1,191.7	1,140.0	763.7	469.0	1.8	0.4
8. การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	199.7	958.7	13.3	11.0	23.9	70.6	128.0	332.1	25.6	526.3	8.8	18.6	-	-
9. ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	1,632.1	905.0	56.4	42.2	3.4	0.6	500.0	315.5	758.8	339.3	313.5	207.3	-	-
10. ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	96.8	164.3	2.5	2.8	15.2	19.7	73.4	111.9	5.1	28.0	0.7	2.0	-	-
11.กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	292.3	201.7	1.2	2.6	48.5	30.5	225.8	158.4	12.4	9.2	3.5	0.9	0.9	-
12. กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	81.6	66.8	1.5	1.0	1.5	1.3	59.5	42.1	17.9	20.7	1.2	1.7	-	-
13. กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	143.1	170.8	7.0	20.1	16.4	20.8	98.6	81.7	14.0	42.3	7.2	5.8	-	-
14. กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	203.5	280.0	2.7	16.2	0.4	0.9	170.0	231.0	16.4	23.7	14.1	8.2	-	-

15. การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การประกันสังคม	558.0	1,007.5	-	-	558.0	1,007.5	-	-	-	-	-	-	-	-
16. การศึกษา	720.1	400.6	4.2	2.2	540.8	321.0	163.4	70.6	8.7	6.0	3.0	0.8	-	-
17. กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	525.7	160.1	3.6	1.8	356.3	120.8	132.6	33.4	29.7	3.6	2.5	0.2	1.1	0.4
18. ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	121.7	113.3	4.6	5.6	11.5	14.8	58.2	41.6	34.4	41.0	13.0	9.7	-	0.7
19. กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	439.8	308.2	13.6	10.8	2.4	1.7	133.5	134.4	262.0	144.5	28.3	16.7	-	-
20. กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล การผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือน	163.2	44.4	-	-	-	-	163.2	44.4	-	-	-	-	-	-
21. กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ	2.4	0.7	-	-	-	-	2.4	0.7	-	-	-	-	-	-
22. ไม่ทราบ	40.6	42.3	-	2.3	1.6	0.8	39.0	36.5	-	2.7	-	-	-	-
รวม	17,540.2	20,880.8	283.3	835.8	1,635.6	1,771.8	6,289.3	7,829.0	4,628.0	7,770.7	4,688.6	2,642.2	15.4	31.3

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1.3 การว่างงาน

โดยภาพรวมกลุ่มที่เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุ 15-24 ปี มีอัตราการว่างงาน ค่อนข้างสูงทั้งหญิงและชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีอัตราการว่างงานสูงสุด (ชายร้อยละ 4.8 หญิงร้อยละ 4.7) อย่างไรก็ตามพบว่า ผู้หญิงมีอัตราการว่างงานน้อยกว่าผู้ชาย ยกเว้นในกลุ่มอายุ 20-24 ปีที่ผู้หญิงมีอัตราการว่างงานมากกว่าผู้ชาย (หญิงร้อยละ 5.5 ชายร้อยละ 3.4)

ภาพที่ 32 อัตราการว่างงาน จำแนกตามหมวดอายุ เพศ ภาค และเขตการปกครอง

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1) ระดับการศึกษากับการว่างงาน

ผู้ว่างงานที่มีอยู่ในอัตราร้อยละ 0.8 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการว่างงานมากที่สุด มากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประถมศึกษา ต่ำกว่า ประถมศึกษา และไม่มีการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มีการศึกษาต่ำกว่าไม่เลือกอาชีพการทำงานจึงมีอัตราการว่างงานที่น้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับสูง อย่างไรก็ตามผู้หญิงมีอัตราการว่างงานต่ำกว่าผู้ชายในเกือบทุกระดับการศึกษา เมื่อจำแนกตามเขตการปกครอง พบว่า ผู้ว่างงานส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงอยู่นอกเขตเทศบาล มากกว่าในเขตเทศบาล ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 อัตราการว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ เพศ และเขตการปกครอง ปี 2557 ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2557)

เขตการปกครอง และเพศ	(หน่วยเป็นร้อยละ)											
	ระดับการศึกษาที่สำเร็จ											
	รวม	ไม่มี การศึกษา	ต่ำกว่า ประถมศึกษา	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ	สาย อาชีวศึกษา	สาย วิชาการ ศึกษา	สาย วิชาการ ศึกษา	สาย วิชาชีพ ศึกษา	สาย วิชาการ ศึกษา	อื่นๆ 1/ และ ไม่ทราบ
ยอดรวม	0.8	0.3	0.2	0.6	1.3	1.0	1.0	-	1.7	1.2	1.0	0.2
ชาย	0.9	0.3	0.2	0.7	1.3	1.0	1.1	-	1.4	1.1	1.4	-
หญิง	0.8	0.3	0.1	0.5	1.3	0.9	0.7	-	2.0	1.3	0.9	0.7
ในเขตเทศบาล	0.8	0.5	0.1	0.6	1.3	0.7	0.9	-	1.4	0.7	1.3	0.4
ชาย	0.9	0.7	0.1	0.7	1.3	0.8	1.1	-	1.3	0.7	1.7	-
หญิง	0.8	0.3	0.1	0.4	1.4	0.6	0.6	-	1.5	0.8	1.1	1.3
นอกเขตเทศบาล	0.8	0.2	0.2	0.6	1.3	1.2	1.1	-	2.5	1.8	0.8	-
ชาย	0.9	0.1	0.2	0.8	1.4	1.2	1.2	-	1.7	1.7	1.0	-
หญิง	0.8	0.2	0.2	0.5	1.3	1.1	1.0	-	3.1	2.0	0.7	-

1/ รวมอาชีวศึกษาระยะสั้น

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1.4 ชั่วโมงการทำงาน

ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ร้อยละ 48.49 มีชั่วโมงการทำงาน 40-49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ร้อยละ 26.68 ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ และร้อยละ 11.25 ทำงานระหว่าง 35-39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แสดงให้เห็นว่าผู้มีงานทำส่วนใหญ่ทำงานมากกว่าวันละ 7 ชั่วโมง

เมื่อจำแนกชั่วโมงการทำงานตามเพศ พบว่า ผู้ทำงานที่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป ทั้งหญิงและชายมีอัตราไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ผู้ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไปเป็นชายร้อยละ 27.93 หญิงร้อยละ 25.27 ผู้ทำงานระหว่าง 40-49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นชายร้อยละ 48.61 หญิงร้อยละ 48.49 และผู้ที่ทำงานระหว่าง 35-39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย คือ หญิงร้อยละ 12.0 ชายร้อยละ 10.62

แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของผู้ที่พร้อมจะทำงานเพิ่มขึ้น พบว่าในกลุ่มที่ทำงานมากกว่า 35 ชั่วโมงขึ้นไปยังมีความพร้อมที่จะทำงานเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 จำนวนและอัตราร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

ชั่วโมงต่อสัปดาห์	ผู้มีงานทำ						ผู้ที่พร้อมที่จะทำงานเพิ่มขึ้น					
	ชาย		หญิง		รวม		ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ
0 ชั่วโมง	105.6	0.51	78.6	0.45	184.2	0.48	12.8	5.46	9.0	6.26	21.7	5.74
1-9 ชั่วโมง	111.7	0.54	102.0	0.58	213.7	0.56	9.1	3.88	8.6	5.98	17.6	4.66
10-19 ชั่วโมง	441.4	2.12	419.9	2.39	861.3	2.24	32.5	13.87	20.8	14.47	53.3	14.11
20-29 ชั่วโมง	1,176.3	5.64	1,092.1	6.23	2,268.4	5.90	60.9	25.99	42.3	29.44	103.2	27.32
30-34 ชั่วโมง	840.9	4.04	802.3	4.57	1,643.2	4.28	31.9	13.62	17.4	12.11	49.3	13.05
35-39 ชั่วโมง	2,213.0	10.62	2,108	12.02	4,321.0	11.25	33.4	14.26	21.2	14.75	54.6	14.45
40-49 ชั่วโมง	10,130.1	48.61	8,505.8	48.49	1,8678	48.61	42.4	18.10	19.4	13.50	61.8	16.36
50 ชั่วโมงขึ้นไป	5,819.3	27.93	4,431.7	25.27	10,250.9	26.68	11.3	4.82	5.0	3.48	16.3	4.31
ยอดรวม	20,880.8	100.00	17,540.2	100.00	38,421.0	100.00	234.3	100.00	143.5	100.00	377.8	100.00

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามประเภทอาชีพ ผู้ที่มีชั่วโมงการทำงาน 40-49 ชั่วโมงและ 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไปพบว่า เป็นผู้หญิงที่ผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้ามากที่สุด รองลงมาเป็นอาชีพด้านเกษตร ป่าไม้ และประมง ในขณะที่ผู้ชายส่วนใหญ่ผู้ประกอบการด้านเกษตร ป่าไม้ และประมงมากที่สุด รองลงมาเป็นช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและผู้ควบคุมเครื่องจักรงานด้านประกอบการ ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 จำนวนผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามอาชีพ ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ การมีเวลาเหลือพอและต้องการทำงานเพิ่มขึ้น ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

(หน่วย: พันคน)

อาชีพ	ผู้จัดการ ผู้บัญญัติ กฎหมาย		ผู้ประกอบ วิชาชีพ ด้านต่างๆ		เจ้าหน้าที่ เทคนิคและผู้ ประกอบ วิชาชีพ		เสมียน		พนักงานบริการ ผู้จำหน่ายสินค้า		ด้านเกษตร ป่าไม้ และประมง		ช่างฝีมือและ ผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้อง		ผู้ควบคุมเครื่องจักร งานด้านการประกอบ		ผู้ประกอบอาชีพงาน พื้นฐาน		คนงานซึ่งมิได้ จำแนกไว้ ในหมวดอื่น	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
มีงานประจำแต่ ไม่ได้ทำงาน	3.7	1.6	4.4	8.6	2.1	4.0	0.3	3.8	4.7	18.0	39.0	22.3	24.5	9.4	14.1	3.3	12.8	7.6	-	-
- มี	0.0	-	0.1	0.8	0.1	-	-	0.2	-	0.9	4.1	2.2	2.4	2.9	3.7	-	2.3	2.0	-	-
- ไม่มี	3.7	1.6	4.2	7.8	2.0	4.0	0.3	3.7	4.7	17.1	34.9	20.1	22.1	6.4	10.4	3.3	10.4	5.6	-	-
1-9 ชั่วโมง	2.3	0.3	1.0	1.4	0.4	0.6	-	1.7	13.1	5.4	83.9	76.8	4.3	3.1	1.5	-	5.0	12.8	-	-
- มี	-	-	0.3	-	0.1	-	-	-	-	0.4	7.2	6.4	0.5	-	0.1	-	0.9	1.8	-	-
- ไม่มี	2.3	0.3	0.8	1.4	0.4	0.6	-	1.7	13.1	5.0	76.7	70.4	3.8	3.1	1.4	-	4.1	11.0	-	-
10-19 ชั่วโมง	4.8	5.4	5.2	2.1	3.5	3.0	-	1.3	16.5	34.0	353.6	332.6	16.7	12.0	10.8	1.9	30.5	27.6	-	-
- มี	-	0.7	0.5	-	-	-	-	-	0.2	0.9	22.4	12.6	2.8	2.1	1.9	0.4	4.8	4.0	-	-
- ไม่มี	4.8	4.7	4.7	2.1	3.5	3.0	-	1.3	16.3	33.0	331.2	319.9	14.0	9.9	9.0	1.5	25.6	23.7	-	-
20-29 ชั่วโมง	15.5	6.7	10.8	12.3	7.5	8.4	2.7	1.7	45.8	78.1	933.3	844.0	46.5	49.0	29.6	5.7	84.7	86.2	-	-
- มี	0.2	-	0.2	0.2	0.0	0.8	-	0.1	2.5	2.3	40.8	21.8	3.5	1.3	1.9	0.5	11.9	15.2	-	-
- ไม่มี	15.3	6.7	10.6	12.1	7.5	7.6	2.7	1.6	43.4	75.8	892.5	822.2	42.9	47.7	27.7	5.2	72.8	71.0	-	-
30-34 ชั่วโมง	14.6	3.7	6.6	7.3	5.2	8.5	2.2	6.0	47.9	99.6	566.6	553.3	70.1	46.2	40.2	7.9	87.7	69.8	-	-
- มี	-	-	-	0.6	-	-	-	-	2.3	0.4	18.7	7.7	4.7	2.0	-	0.2	6.3	6.5	-	-
- ไม่มี	14.6	3.7	6.6	6.8	5.2	8.5	2.2	6.0	45.6	99.2	547.9	545.6	65.4	44.2	40.2	7.7	81.4	63.3	-	-
35-39 ชั่วโมง	158.5	59.2	230.2	442.1	131.5	128.5	65.5	198.3	247.4	272.9	966.4	777.2	158.6	87.1	117.6	18.5	133.1	123.3	4.2	0.9
- มี	0.2	-	0.7	0.8	0.7	0.2	-	-	1.1	5.2	22.0	11.0	2.7	0.6	2.6	0.5	3.5	2.8	-	-
- ไม่มี	158.4	59.2	229.5	441.3	130.9	128.3	65.5	198.3	246.3	267.7	944.4	766.2	156.0	86.5	115.0	18.0	129.6	120.4	4.2	0.9
40-49 ชั่วโมง	574.0	333.7	513.2	665.0	539.3	654.7	286.9	748.4	1,216.5	1,848.8	2,556.2	1,883.6	2,016.9	610.5	1,298.0	611.3	1,136.3	1,123.5	35.3	26.5
- มี	-	-	0.6	0.1	1.3	1.4	-	0.3	2.2	2.0	21.2	7.2	6.4	1.3	2.2	2.0	8.5	5.2	-	-
- ไม่มี	574.0	333.7	512.5	664.9	538.0	653.3	286.9	748.1	1,214.3	1,846.9	2,535.0	1,876.4	2,010.5	609.2	1,295.7	609.3	1,127.8	1,118.2	35.3	26.5
50 ชั่วโมงขึ้นไป	216.1	96.2	74.5	67.4	140.1	116.1	70.1	93.7	1,327.2	1,941.5	1,718.7	900.5	868.5	327.4	939.9	444.4	462.2	444.1	2.2	0.4
- มี	1.7	-	-	-	0.1	-	-	-	1.4	1.4	4.4	1.9	1.2	0.5	0.5	0.6	1.9	0.6	-	-
- ไม่มี	214.4	96.2	74.5	67.4	140.0	116.1	70.1	93.7	1,325.8	1,940.1	1,714.3	898.5	867.3	326.9	939.3	443.8	460.2	443.5	2.2	0.4
รวม	989.4	506.8	845.8	1,206.2	829.6	923.8	427.7	1,054.9	2,919.1	4,298.3	7,217.7	5,390.2	3,206.1	1,144.6	2,451.6	1,093.0	1,952.1	1,894.8	41.7	27.8
- มี	2.1	0.7	2.4	2.5	2.2	2.4	-	0.5	9.6	13.5	140.8	70.9	24.1	10.6	12.9	4.3	40.2	38.2	-	-
- ไม่มี	987.3	506.1	843.4	1,203.7	827.4	921.4	427.7	1,054.4	2,909.4	4,284.8	7,076.8	5,319.3	3,182.0	1,134.0	2,438.7	1,088.7	1,912.0	1,856.6	41.7	27.8

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1.5 ค่าจ้างและเงินเดือน

ค่าจ้างและเงินเดือนในรายงานฉบับนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลค่าจ้างและเงินเดือนของผู้ที่ทำงานเป็นลูกจ้างเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วย ลูกจ้างเอกชน และรัฐบาล โดยรวบรวมข้อมูลตามประเภทของค่าจ้างที่ได้รับ (รายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน) และแปลงเป็นค่าจ้างรายเดือนหรือเงินเดือนค่าจ้างและ เงินเดือนของลูกจ้างเอกชนและรัฐบาล

1) อัตราค่าจ้างหรือเงินเดือน

ในจำนวนลูกจ้างทั้งหมดที่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน ซึ่งมีประมาณ 17.5 ล้านคน พบว่า ลูกจ้างส่วนใหญ่ร้อยละ 47.2 ได้รับค่าจ้างประมาณอยู่ในช่วงเดือนละ 5,501 – 10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 41.3 ได้รับค่าจ้างมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 8.8 ได้รับค่าจ้าง เดือนละ 2,501-5,500 บาท และได้รับค่าจ้างไม่เกินเดือนละ 2,500 บาท ร้อยละ 1.6

เมื่อพิจารณาค่าจ้างของลูกจ้างทั้งหมดระหว่างในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันมาก ลูกจ้างที่อยู่ในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีระดับเงินเดือนหรือค่าจ้างสูงกว่า ลูกจ้างที่อยู่นอกเขตเทศบาล กล่าวคือ ลูกจ้างที่ได้รับเงินเดือนมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ในเขตเทศบาล มีสูงถึงร้อยละ 51.3 ในขณะที่นอกเขตเทศบาลมีเพียงร้อยละ 28.6 เท่านั้น ลูกจ้างที่ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างสูงกว่า 5,500 บาทในเขตเทศบาลมีถึงร้อยละ 93.3 ในขณะที่นอกเขตเทศบาลมีร้อยละ 82.3

ลูกจ้างที่อยู่ในเขตเทศบาลที่มีเงินเดือนไม่เกิน 5,500 บาท มีเพียงร้อยละ 5.2 ในขณะที่ลูกจ้างที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีถึงร้อยละ 17.0

2) ค่าจ้างระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐบาล

เมื่อเปรียบเทียบระดับค่าจ้างหรือเงินเดือนของลูกจ้างในภาคเอกชนและภาครัฐบาล พบว่า ในภาพรวมลูกจ้างเอกชนมีระดับค่าจ้างต่ำกว่าลูกจ้างรัฐบาลมาก ทั้งนี้เนื่องจากลูกจ้างเอกชน ในที่นี้ได้รวมถึง ลูกจ้างรายวันและกรรมกรผู้ใช้แรงงานทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนมากและส่วนใหญ่จะมีรายได้ค่อนข้างต่ำ

สัดส่วนของลูกจ้างเอกชนที่มีระดับค่าจ้างต่ำ คือ ไม่เกินเดือนละ 5,500 บาท มีอยู่ถึงร้อยละ 11.5 เทียบกับลูกจ้างรัฐบาลซึ่งมีอยู่เพียงร้อยละ 5.9 เท่านั้น ในขณะที่ผู้ที่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนมากกว่า 5,500 บาทต่อเดือน ปรากฏว่าลูกจ้าง รัฐบาลมีอยู่ถึงร้อยละ 92.8 ส่วนลูกจ้างเอกชนมีเพียงร้อยละ 87.4 เท่านั้น

3) ค่าจ้างหรือเงินเดือนระหว่างชายและหญิง

เมื่อเปรียบเทียบระดับค่าจ้าง หรือ เงินเดือนของลูกจ้างในภาคเอกชนและภาครัฐบาล พบว่า ในภาพรวมลูกจ้างชายมีค่าจ้างสูงกว่าลูกจ้างหญิงในทุกระดับของเงินเดือนหรือค่าจ้าง ส่วนใหญ่ลูกจ้างทั้งหญิงและชายมีค่าจ้างอยู่ระหว่าง 5,501-10,000 บาท แต่ลูกจ้างหญิงมีจำนวนน้อยกว่า ลูกจ้างชาย (หญิงร้อยละ 46.1 และชายร้อยละ 48.1 ตามลำดับ) และพบว่า ลูกจ้างภาครัฐทั้งหญิงและชาย ส่วนใหญ่มีค่าจ้างหรือเงินเดือนตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป ในขณะที่ส่วนใหญ่ลูกจ้างภาคเอกชนทั้งหญิงและชาย มีค่าจ้างหรือเงินเดือนอยู่ในระหว่างเงิน 5,501-10,000 บาท

เมื่อพิจารณาค่าจ้างของลูกจ้างทั้งหญิงและชายในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนมากกว่า 10,000 บาท โดยลูกจ้างชายมีอยู่ถึงร้อยละ 51.7 ซึ่งมากกว่าลูกจ้างหญิงที่มีร้อยละ 50.7 ในขณะที่ลูกจ้างทั้งหญิงและชายที่อยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีค่าจ้างหรือเงินเดือนระหว่าง 5,501-10,000 บาท (ชายร้อยละ 55.0 หญิงร้อยละ 51.9) ดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 จำนวนและอัตราร้อยละของลูกจ้าง จำแนกตามระดับค่าจ้าง/เงินเดือน เพศ และเขตการปกครอง ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

ระดับค่าจ้างรายเดือน/ เงินเดือน (บาท)	ทั่วราชอาณาจักร			ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน	รวม	รัฐบาล	เอกชน
จำนวน (000)									
ยอดรวม	17,525.6	3,407.4	14,118.3	9,784.9	1,874.0	7,910.9	7,740.7	1,533.3	6,207.4
ไม่เกิน 2,500	282.5	16.1	266.4	68.5	5.3	63.2	214.0	10.8	203.2
2,501-5,500	1,539.6	184.7	1,354.9	438.0	42.6	395.4	1,101.7	142.2	959.5
5,501-10,000	8,266.7	900.9	7,365.8	4,114.1	369.1	3,745.0	4,152.6	531.8	3,620.8
ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป	7,228.7	2,264.0	4,964.8	5,016.2	1,426.7	3,589.5	2,212.5	837.3	1,375.3
ไม่ทราบ	208.1	41.6	166.5	148.3	30.4	117.9	59.8	11.3	48.6
ชาย	9,600.8	1,771.8	7,829.0	5,204.2	956.9	4,247.3	4,396.6	814.9	3,581.7
ไม่เกิน 2,500	117.6	4.2	113.4	29.9	1.7	28.2	87.7	2.5	85.2
2,501-5,500	792.2	111.3	680.9	198.4	26.8	171.6	593.8	84.5	509.3
5,501-10,000	4,615.9	526.4	4,089.5	2,198.0	207.4	1,990.6	2,417.9	319.1	2,098.9
ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป	3,957.9	1,104.8	2,853.2	2,692.5	701.7	1,990.8	1,265.4	403.0	862.4
ไม่ทราบ	117.2	25.1	92.1	85.4	19.3	66.1	31.8	5.8	25.9
หญิง	7,924.9	1,635.6	6,289.3	4,580.7	917.1	3,663.6	3,344.1	718.5	2,625.7
ไม่เกิน 2,500	164.9	11.9	153.0	38.6	3.6	34.9	126.4	8.3	118.1
2,501-5,500	747.5	73.4	674.0	239.6	15.7	223.8	507.9	57.7	450.2
5,501-10,000	3,650.8	374.5	3,276.3	1,916.1	161.7	1,754.3	1,734.7	212.8	1,522.0
ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป	3,270.8	1,159.2	2,111.6	2,323.7	725.0	1,598.7	947.1	434.3	512.9
ไม่ทราบ	90.9	16.5	74.4	62.9	11.1	51.8	28.1	5.4	22.6
ร้อยละ									
ยอดรวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่เกิน 2,500	1.6	0.5	1.9	0.7	0.3	0.8	2.8	0.7	3.3
2,501-5,500	8.8	5.4	9.6	4.5	2.3	5.0	14.2	9.3	15.5
5,501-10,000	47.2	26.4	52.2	42.0	19.7	47.3	53.7	34.7	58.3
ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป	41.3	66.4	35.2	51.3	76.1	45.4	28.6	54.6	22.2
ไม่ทราบ	1.2	1.2	1.2	1.5	1.6	1.5	0.8	0.7	0.8
ชาย	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่เกิน 2,500	1.2	0.2	1.5	0.6	0.2	0.7	2.0	0.3	2.4
2,501-5,500	8.3	6.3	8.7	3.8	2.8	4.0	13.5	10.4	14.2
5,501-10,000	48.1	29.7	52.2	42.2	21.7	46.9	55.0	39.2	58.6
ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป	41.2	62.4	36.4	51.7	73.3	46.9	28.8	49.5	24.1
ไม่ทราบ	1.2	1.4	1.2	1.6	2.0	1.6	0.7	0.7	0.7
หญิง	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่เกิน 2,500	2.1	0.7	2.4	0.8	0.4	1.0	3.8	1.2	4.5
2,501-5,500	9.4	4.5	10.7	5.2	1.7	6.1	15.2	8.0	17.2
5,501-10,000	46.1	22.9	52.1	41.8	17.6	47.9	51.9	29.6	58.0
ตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไป	41.3	70.9	33.6	50.7	79.1	43.6	28.3	60.4	19.5
ไม่ทราบ	1.2	1.0	1.2	1.4	1.2	1.4	0.8	0.8	0.9

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1) การได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมเป็นเงินสดหรืออื่น ๆ

ในภาพรวมลูกจ้างทั้งหญิงและชายร้อยละ 48.6 ต่างได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมเป็นเงินสดอื่น ๆ ลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมที่เป็นค่าอาหาร เสื้อผ้าและอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างหญิง

มากกว่าลูกจ้างชาย ในขณะที่ลูกจ้างชายได้รับผลประโยชน์เป็นที่อยู่อาศัยและค่าล่วงเวลา มากกว่าลูกจ้างหญิง ส่วนผลประโยชน์เพิ่มเติมที่เป็นเงินโบนัส ค่าเงินสต็อกอื่น ๆ ลูกจ้างหญิงและชายได้รับจำนวนเท่ากัน

สำหรับภาคเอกชน ลูกจ้างชายส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมเป็นค่าล่วงเวลา ในขณะที่ลูกจ้างหญิงส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมเป็นเงินสต็อกอื่น ๆ ซึ่งลูกจ้างหญิงที่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมเป็นโบนัส เงินสต็อกอื่น ๆ อาหาร เสื้อผ้า และอื่น ๆ มีจำนวนมากกว่าลูกจ้างชาย ในขณะที่ค่าล่วงเวลา และที่อยู่อาศัย มีจำนวนลูกจ้างชายได้รับมากกว่าหญิง

ในส่วนภาครัฐพบว่า ส่วนใหญ่ลูกจ้างชายและหญิงได้รับผลประโยชน์เป็นเงินสต็อกอื่น ๆ เช่นกัน ซึ่งลูกจ้างหญิงที่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติมเป็นค่าล่วงเวลา อาหาร เสื้อผ้า มีจำนวนมากกว่าลูกจ้างชาย ในขณะที่โบนัส เงินสต็อกอื่น ๆ ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ เป็นลูกจ้างชายมากกว่าลูกจ้างหญิง ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 จำนวนและอัตราร้อยละของลูกจ้าง ภาคเอกชนและภาครัฐบาล ที่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติม
ไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2557)

เขตการปกครอง และเพศ	จำนวน ลูกจ้าง	ประมาณจำนวนลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติม ^{1/}						
		โบนัส	ค่าล่วงเวลา	เงินสต็อกอื่น ๆ	อาหาร	เสื้อผ้า	ที่อยู่อาศัย	อื่น ๆ
ยอดรวม	5,011.7	39.7 (0.8)	1,908.7 (38.1)	2,433.7 (48.6)	1,347.1 (26.9)	38.7 (0.8)	755.6 (15.1)	506.2 (10.1)
ชาย	2,705.9	22.1 (0.8)	1,055.4 (39.0)	1,314.0 (48.6)	609.7 (22.5)	17.7 (0.7)	465.0 (17.2)	251.7 (9.3)
หญิง	2,305.8	17.6 (0.8)	853.3 (37.0)	1,119.7 (48.6)	737.5 (32.0)	21.1 (0.9)	290.6 (12.6)	254.5 (11.0)
ภาคเอกชน	3,999.8	34.3 (0.9)	1,745.0 (43.6)	1,674.4 (41.9)	1,309.4 (32.7)	32.2 (0.8)	568.5 (14.2)	483.4 (12.1)
ชาย	2,166.3	18.4 (0.8)	987.4 (45.6)	899.9 (41.5)	593.1 (27.4)	14.5 (0.7)	337.6 (15.6)	238.0 (11.0)
หญิง	1,833.5	15.9 (0.9)	757.6 (41.3)	774.6 (42.2)	716.3 (39.1)	17.8 (1.0)	231.0 (12.6)	245.4 (13.4)
ภาครัฐบาล	1,011.9	5.4 (0.5)	163.6 (16.2)	759.2 (75.0)	37.7 (3.7)	6.5 (0.6)	187.1 (18.5)	22.8 (2.3)
ชาย	539.6	3.7 (0.7)	68.0 (12.6)	414.2 (76.7)	16.5 (3.1)	3.2 (0.6)	127.4 (23.6)	13.7 (2.5)
หญิง	472.3	1.7 (0.4)	95.6 (20.2)	345.1 (73.1)	21.2 (4.5)	3.3 (0.7)	59.7 (12.6)	9.1 (1.9)

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1.6. แรงงานไทยในต่างประเทศ

ในปี 2555 มีแรงงานไทยเดินทางไปทำงานในต่างประเทศสูงถึง 79,628 คน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คือเป็นผู้ชาย 64,604 คน คิดเป็นร้อยละ 81.13 ผู้หญิง 15,024 คน คิดเป็นร้อยละ 18.84 ของแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม การผลิต และก่อสร้าง แต่ก็ยังคงพบว่ามีบางประเทศที่มีแรงงานผู้หญิงมากกว่าแรงงานชาย เช่น ฮองกง จีน มาเก๊า กัมพูชา และสาธารณรัฐมัลดีฟส์ (ที่มา: สำนักงานบริหารแรงงานไปทำงานต่างประเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน) ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 จำนวนคนหางานที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ (จำแนกตามประเภทการเดินทาง)
ยอดสรุปประจำปี 2555 – 2557

ประเภทการเดินทาง	2557		2556		2555	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
เดินทางด้วยตนเอง	7,315	3,810	9,253	3,722	9,164	3,752
กรมจัดส่ง	8,918	1,246	13,209	1,441	8,234	1,474
นายจ้างพาลูกจ้างไปทำงาน	6,086	752	11,195	1,419	10,441	2,658
นายจ้างส่งลูกจ้างไปฝึกงาน	3,091	1,824	2,711	1,638	3,181	1,897
บริษัทจัดส่ง	29,942	5,818	28,051	5,466	33,584	5,243
รวมทั้งสิ้น	55,352	13,450	64,419	13,686	64,604	15,024
Re-entry	41,147	9,580	42,765	9,641	44,288	10,185

ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ ฝ่ายทะเบียนคนหางานและสารสนเทศ

ในปี 2557 มีแรงงานไทยเดินทางไปทำงานในต่างแดนมีจำนวนลดลง โดยมีแรงงานเดินทางไปทำงานต่างประเทศ 68,802 คน และยังคงเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คือเป็นผู้ชาย 55,352 คน (ร้อยละ 80.45) และผู้หญิง 13,450 คน (ร้อยละ 19.55) และกลุ่มประเทศที่แรงงานไทยไปทำงานมากที่สุดคือ กลุ่มประเทศเอเชีย รองลงมาคือกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศยุโรป ตามลำดับ ดังตารางที่ 39

ตารางที่ 39 จำนวนคนหางานที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ (จำแนกตามกลุ่มประเทศ)
ยอดสรุปประจำปี 2555 – 2557

กลุ่มประเทศ		2557		2556		2555	
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
รวม (เดินทางด้วยตนเอง, กรมจัดส่ง, นายจ้างพาลูกจ้างไปทำงาน, นายจ้างส่งลูกจ้างไปฝึกงาน)	ตะวันออกกลาง	8,967	794	9,610	826	8,401	810
	แอฟริกา	1,223	55	3,466	68	2,630	82
	เอเชีย	37,514	10,025	39,814	9,713	42,909	11,299
	ยุโรป	6,488	2,034	10,015	2,430	8,195	2,055
	อเมริกาเหนือ	517	305	556	415	536	1,228
	อเมริกาใต้	123	25	29	13	40	22
	ออสเตรเลียและโอเชียเนีย	520	212	929	221	1,737	220
	รวมทั้งสิ้น	55,352	13,450	64,419	13,686	64,604	15,024
Re-entry	ตะวันออกกลาง	8,312	1,835	8,012	1,731	8,199	1,747
	แอฟริกา	2,379	163	2,764	178	2,781	220
	เอเชีย	27,470	5,182	28,231	5,367	29,202	5,775
	ยุโรป	1,375	1,320	1,400	1,273	1,565	1,340
	อเมริกาเหนือ	1,246	936	1,425	994	1,356	988
	อเมริกาใต้	71	12	20	1	11	2
	ออสเตรเลียและโอเชียเนีย	294	132	913	97	1,174	113
	รวมทั้งสิ้น	41,147	9,580	42,765	9,641	44,288	10,185

ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ ฝ่ายทะเบียนคนหางานและสารสนเทศ

1) การช่วยเหลือแรงงานไทยในต่างประเทศ

สำหรับการให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากอยู่ในต่างประเทศของกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล พบว่ามีแรงงานส่วนหนึ่งที่ถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ ได้แก่ แรงงานไทยทั่วไป แรงงานประมงไทย และแรงงานไทยที่ถูกหลอกให้ขายบริการ โดยพบว่ามีแรงงานไทยที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์/ค้าประเวณี 103 คน ในปี 2555

จากการที่คนไทยไปทำงานในต่างประเทศ มีทั้งผู้ที่ประสบความสำเร็จและตกทุกข์ได้ยาก ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศของกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล พบว่า ตั้งแต่ปี 2554 แรงงานไทยที่ไปค้าประเวณีและตกทุกข์ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยได้ให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ไปค้าประเวณีและตกทุกข์ได้ จากเดิมในปี 2554 จำนวน 44 คน เพิ่มขึ้นเป็น 146 คน ในปี 2556 เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์/ค้าประเวณี/แรงงาน ในปี 2554 มีจำนวน 5 คน เพิ่มขึ้นเป็น 46 คน แต่เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ไม่มีการจำแนกเพศ จึงไม่สามารถที่จะบ่งชี้ได้ว่าได้ให้การช่วยเหลือผู้หญิงหรือชายมากกว่ากัน ดังตารางที่ 40

ตารางที่ 40 สถิติการให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ ปี 2552-2556

ประเภทการให้ความช่วยเหลือ	2552	2553	2554	2555	2556
1.ช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากทั่วไป / ยาเสพติด / นักเรียน	1,293	1,067	1,624	1,392	2,566
2.ช่วยเหลือแรงงานไทย	868	208	33	53	114
3.ช่วยเหลือลูกเรือประมงไทย ส่งตัวกลับ	125	53	126	73	66
4.ช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ / ค้าประเวณี / แรงงาน	30	88	5	34	46
5.ช่วยเหลือคนไทยที่ไปค้าประเวณีและตกทุกข์ได้	279	120	44	69	146
6.ช่วยเหลือกรณีการเสียชีวิตในต่างประเทศ	132	149	27	173	163
7.ติดตามเงินพึงได้และประโยชน์อื่นๆ	84	153	69	161	7
8.ติดตามหาญาติ ตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่	84	64	6	60	23
9.อื่นๆ (การตอบใบอนุญาตขึ้นในต่างประเทศ)	32	66	*1,414	22	61
รวม	2,927	1,968	3,411	2,037	3,192

ที่มา : กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล

6.2 การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ

6.21 การประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ซึ่งมีสาระสำคัญในการคุ้มครองหญิงมีครรภ์ การทำงานของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี การห้ามจ้างงานที่เป็นอันตราย และส่งเสริมสวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ เป็นต้น รวมทั้งการประกาศใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ พ.ศ.2554 ที่ส่งเสริมการสร้างหลักประกันหลังเกษียณอายุ

6.2.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 แก้ไขเพิ่มเติมได้บังคับใช้เพื่อเพิ่มการคุ้มครองสิทธิแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานหญิงและเด็กให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีประเด็นสำคัญดังนี้

(1) ให้การคุ้มครองเวลาทำงานของลูกจ้างหญิงและชายในวันหนึ่งไม่เกิน 8 ชั่วโมง และสัปดาห์ หนึ่งไม่เกิน 48 ชั่วโมง

(2) คุ้มครองลูกจ้างรับเหมาค่าแรงที่ทำงานในลักษณะเดียวกับลูกจ้างตามสัญญา ให้ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

(3) แก้ไขประเภทของงานที่ไม่เหมาะสม ให้แรงงานหญิงสามารถกระทำได้ หากสภาพงานไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกาย

(4) คຸ້ມครองสุขภาพแรงงานหญิงมีครรภ์ทำงาน มิให้ทำงานระหว่าง 22.00-06.00 น. และทำงานล่วงเวลาและในวันหยุด ยกเว้นแรงงานหญิงมีครรภ์ตำแหน่งผู้บริหาร วิชาการ ธุรกิจ การเงิน บัญชี นายจ้างอาจให้ทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและได้รับความยินยอมจากตัวแรงงานหญิงมีครรภ์เองด้วย

(5) คຸ້ມครองแรงงานเด็กทั้งหญิงและชายโดยห้ามแรงงานอายุต่ำกว่า 18 ปีทำงานในสถานที่ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(6) ขยายการคุ้มครองการถูกล่วงละเมิดทางเพศให้ครอบคลุมลูกจ้างทุกคนทั้งหญิงและชาย รวมทั้งขยายการคุ้มครองไปถึงการคุกคาม และก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศด้วย

6.2.3 การส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการจัดสวัสดิการช่วยเหลือครอบครัวของลูกจ้าง โดยได้จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่อดูแลบุตรของลูกจ้าง การจัดตั้งมมนมแม่ในสถานประกอบการ

6.2.4 การประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ผู้หญิงและผู้ชายเข้าถึงกองทุนประกันสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

6.2.5 กฎกระทรวงฉบับที่ 14 พ.ศ. 2555ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้ประกาศให้เพิ่มสิทธิและปกป้องแรงงานทำงานบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิง ภายใต้กฎกระทรวงดังกล่าวได้เพิ่มสิทธิของแรงงานทำงานบ้านให้มีวันหยุด 1 วันหลังจากทำงานติดต่อกัน 6 วัน และให้มีวันหยุดตามเทศกาล 13 วัน และวันหยุดประจำปี 6 วัน

6.2.6 การส่งเสริมให้สตรีได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจควรมุ่งเน้นให้สตรีทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนและแหล่งทรัพยากรต่าง ตลอดจนได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค รวมทั้งมีโอกาสเข้าร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่เวทีสากลและประชาคมอาเซียน โดยมีแนวทางการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ดังนี้

- เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสตรี ผ่านระบบการพัฒนาทักษะและระบบการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

- ส่งเสริมให้สตรีได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ

- พัฒนากลไกและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อเอื้อให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้าร่วมและรับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องและเหมาะสม

- สนับสนุนและจัดการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเพิ่มโอกาสและศักยภาพของสตรีทางเศรษฐกิจและสังคม และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรีผ่านกลไกการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารในองค์กรทุกระดับ จัดสินเชื่อให้เข้าถึงผู้หญิง และจัดเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น รวมทั้ง สถานรับเลี้ยงเด็ก

- การทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สิทธิประโยชน์และสวัสดิการครอบคลุมผู้หญิงแรงงานนอกระบบ

6.3 ข้อท้าทาย

6.3.1 การปรับเปลี่ยนทัศนคติของพื้นที่ระหว่างหญิงและชายในสังคมไทย โดยที่หญิงและชายสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานในบ้านและงานนอกบ้านตามความชอบ หรือตามศักยภาพของแต่ละบุคคลโดยไม่จำกัดให้เป็นบทบาทของเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น งานบ้านการดูแลสมาชิกในครอบครัวคืองานของผู้หญิงเพียงเพศเดียว การที่ผู้ชายจะทำหน้าที่ในการดูแลบ้านและสมาชิกในครอบครัวแทนผู้หญิงควรเป็นเรื่องของการมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับการทำงานนอกบ้านเช่นเดียวกัน ซึ่งการปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานดังกล่าวตามความชอบ หรือศักยภาพจะช่วยให้ครอบครัวมีความเสมอภาค และช่วยลดเวลาการทำงานของทั้งหญิงและชายได้ เช่น ประเทศในกลุ่มแอฟริกาใต้ ที่ผู้ชายทำหน้าที่ทำงานบ้านแทนผู้หญิงมากขึ้น

6.3.2 นโยบายการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตครอบครัวที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เช่น

(1) นโยบายให้สิทธิพ่อแม่ในการร้องขอการทำงานที่ยืดหยุ่น กรณีที่มีลูกอายุต่ำกว่า 6 ปี หรือลูกพิการอายุต่ำกว่า 18 ปี

(2) การสร้างสวัสดิการสำหรับครอบครัวแก่ผู้ทำงาน เช่น สิทธิการลาของพ่อเพื่อช่วยภรรยาเลี้ยงดูบุตรแรกเกิด การลาเพื่อดูแลบุตรที่ป่วย

(3) นโยบายแม่หรือพ่อเลี้ยงเดี่ยวจะได้รับหลักประกันด้านรายได้และการช่วยเหลือสนับสนุนให้ทำงาน ทั้งงานเต็มเวลาหรืองานไม่เต็มเวลา¹

6.3.3 สร้างสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการรณรงค์และเห็นคุณค่าการปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานบ้านและงานนอกบ้านระหว่างหญิงชาย เพื่อช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของการกำกับบทบาททางเพศในสังคม

7. สตรีกับอำนาจและการตัดสินใจ

การเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสังคม เป็นเครื่องมือ และกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาสังคมสู่ความเสมอภาค เพราะสตรีสามารถใช้มุมมองและความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้ชาย สามารถสะท้อนปัญหาการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งปัญหาด้านความรุนแรง ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาสิทธิมนุษยชน ปัญหาการเข้าถึงและมีโอกาสในการได้รับจัดสรรทรัพยากรทางสังคมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม การส่งเสริมให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมากขึ้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวสตรีด้วยกันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่สตรีต้องดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจจะเป็นการช่วยเติมเต็มและสร้างความสมดุลแก่ท้องถิ่นและสังคมได้อย่างยั่งยืน

7.1 สถานการณ์

พบว่า การมีส่วนร่วมในอำนาจและการตัดสินใจของสตรีในสังคมไทย ยังคงมีสัดส่วนน้อยทั้งในระบบการบริหารราชการ ในส่วนของข้าราชการพลเรือน ข้าราชการด้านกระบวนการยุติธรรม และการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน ผู้หญิงยังคงมีสัดส่วนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและบริหารไม่เพิ่มขึ้นเท่าใดนัก

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

จากรายงานกำลังพลภาครัฐในฝ่ายพลเรือน ปี 2556 ภาพรวมของข้าราชการในฝ่ายพลเรือน ทั้งข้าราชการส่วนกลางและภูมิภาค และข้าราชการส่วนท้องถิ่น มีสัดส่วนระหว่างชายหญิงในอัตราใกล้เคียงกัน แต่ข้าราชการหญิงมีจำนวนมากกว่า คือ เป็นหญิง จำนวน 694,725 คน คิดเป็นร้อยละ 54.64 และเป็นชาย จำนวน 576,670 คน คิดเป็นร้อยละ 45.36 โดยข้าราชการหญิงมีสัดส่วนที่เพิ่มจากปี 2555 เล็กน้อย(ปี 2555 ร้อยละ 54.19)

และเมื่อมีการจำแนกข้าราชการหญิงและชาย พบว่า ข้าราชการชายส่วนใหญ่ ประมาณ 1 ใน 3 เป็นข้าราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาร้อยละ 27.25 และข้าราชการพลเรือนสามัญ ร้อยละ 22.65 ตามลำดับ

ข้าราชการหญิงส่วนใหญ่เกือบครึ่ง เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.25 รองลงมาเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ร้อยละ 34.02 พนักงานเทศบาล ร้อยละ 7.73 และพนักงานส่วนตำบล ร้อยละ 5.76 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการอัยการ และข้าราชการตุลาการ/ตุลาการศาลปกครอง เป็นชายมากกว่าหญิงในสัดส่วนที่สูงมาก คือ ร้อยละ 91.24 ร้อยละ 79.04 และร้อยละ 73.26 ตามลำดับ ส่วนข้าราชการประเภทอื่นๆ ที่เหลือ พบว่า มีสัดส่วนเป็นหญิงมากกว่าชายทั้งสิ้น โดยเฉพาะข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร พนักงานครูเทศบาล และข้าราชการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีสัดส่วนเป็นข้าราชการหญิงสูงเกินกว่าร้อยละ 70

เมื่อเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือนตามส่วนราชการในกระทรวงต่าง ๆ พบว่ากระทรวงสาธารณสุขมีสัดส่วนข้าราชการหญิงสูงสุด ร้อยละ 78.18 รองลงมา มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง และกระทรวงพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 72.14 ร้อยละ 70.16 และร้อยละ 68.90 ตามลำดับ

ส่วนราชการที่มีข้าราชการชายมากกว่าหญิง คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้าราชการชาย คิดเป็นร้อยละ 68.86 รองลงมาคือกระทรวงยุติธรรม กระทรวงคมนาคม และ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 65.74 ร้อยละ 59.91 และร้อยละ 56.01 ตามลำดับ ดังตารางที่ 41 และ 42

ตารางที่ 41 ชายหญิงในราชการฝ่ายพลเรือน ปีงบประมาณ 2556 จำแนกตามประเภทข้าราชการ

ประเภทข้าราชการ	2556				2555
	รวม	ชาย	หญิง	%หญิง	%หญิง
ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	1,074,347	503,822	570,525	53.10	52.82
๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญ	366,955	130,595	236,360	64.41	63.82
๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	436,812	157,165	279,647	64.02	63.53
๑ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา	31,789	12,310	19,479	61.28	61.22
๑ ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	3,031	970	2,061	68.00	67.96
๑ ข้าราชการตำรวจ	210,689	192,238	18,451	8.76	7.96
๑ ข้าราชการอัยการ	3,283	2,595	688	20.96	20.44
๑ ข้าราชการตุลาการ	4,582	3,357	1,225	26.74	27.21
๑ ข้าราชการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ	17,206	4,592	12,614	73.31	72.32
ส่วนท้องถิ่น	197,048	72,848	124,200	63.03	61.61
๑ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร	36,072	11,231	24,841	68.87	68.79
- ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ	21,313	7,749	13,564	63.64	63.50
- ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร	14,759	3,482	11,277	76.41	76.13
๑ ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด	9,295	3,685	5,610	60.36	59.90
๑ พนักงานส่วนตำบล	66,736	26,712	40,024	59.97	56.70
๑ พนักงานเทศบาล	84,945	31,220	53,725	63.25	62.75
- พนักงานเทศบาลสามัญ	53,452	22,491	30,961	57.92	56.94
- พนักงานครูเทศบาล	31,493	8,729	22,764	72.28	72.84
รวม	1,271,395	576,670	694,725	54.64	54.19

(หน่วย : คน)

ที่มา : กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน 2556, สำนักงาน ก.พ.

เป็นข้าราชการใน
ส่วนการศึกษามาก

ตารางที่ 42 ชายหญิงในราชการฝ่ายพลเรือน ปีงบประมาณ 2556 จำแนกตามส่วนราชการ

ส่วนข้าราชการ	2556				2555
	รวม	ชาย	หญิง	%หญิง	%หญิง
ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	1,074,347	503,822	570,525	53.10	52.82
สำนักนายกรัฐมนตรี	6,279	2,647	3,632	57.84	57.50
กระทรวงการคลัง	29,391	8,770	20,621	70.16	69.55
กระทรวงการต่างประเทศ	1,535	632	903	58.83	58.75
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ⁽¹⁾	1,672	836	836	50.00	49.31
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	3,194	890	2,304	72.14	69.03
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	34,442	19,291	15,151	43.99	43.22
กระทรวงคมนาคม	13,896	8,325	5,571	40.09	39.89
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	10,225	7,041	3,184	31.14	29.80
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1,994	954	1,040	52.16	50.78
กระทรวงพลังงาน	1,269	702	567	44.68	44.03
กระทรวงพาณิชย์	3,460	1,076	2,384	68.90	68.16
กระทรวงมหาดไทย	39,808	20,630	19,178	48.18	47.57
กระทรวงยุติธรรม	17,414	11,448	5,966	34.26	34.61
กระทรวงแรงงาน	6,198	1,940	4,258	68.70	68.52
กระทรวงวัฒนธรรม ⁽²⁾	4,420	1,715	2,705	61.20	61.46
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	741	270	471	63.56	63.86
กระทรวงศึกษาธิการ ⁽³⁾	469,933	169,418	300,515	63.95	63.49
กระทรวงสาธารณสุข	181,963	39,712	142,251	78.18	77.98
กระทรวงอุตสาหกรรม	3,286	1,488	1,798	54.72	54.22

(หน่วย : คน)

ที่มา : กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน 2556, สำนักงาน ก.พ.

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของกำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน ส่วนใหญ่เป็นชาย โดยข้าราชการพลเรือนสามัญ มีสัดส่วนเป็นผู้หญิงเพียงร้อยละ 17.09 (ลดลงจากปี 2555 ร้อยละ 18.06) ข้าราชการ ตุลาการ ร้อยละ 10.64 ข้าราชการอัยการ ร้อยละ 15.66 องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 25 โดยข้าราชการตำรวจ ตุลาการศาลปกครอง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่มีผู้หญิง ดำรงตำแหน่งระดับสูงเลย ยกเว้นข้าราชการรัฐสภาสามัญ มีผู้บริหารเป็นผู้หญิงถึงร้อยละ 70.00

ตารางที่ 43 กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน : ตำแหน่งระดับสูง

ตำแหน่ง	2556				2555
	รวม	ชาย	หญิง	%หญิง	%หญิง
พลเรือนสามัญ	1,053	873	180	17.09	18.06
หัวหน้า/รองหัวหน้าส่วนราชการ ระดับกระทรวง/กรม	552	418	134	24.28	22.75
ผู้ตรวจราชการกระทรวง	115	88	27	23.48	23.28
ผู้ว่าราชการจังหวัด	76	73	3	3.95	3.95
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	168	160	8	4.76	5.20
ปลัดจังหวัด	76	76	0	0.00	0.00
เอกอัครราชทูต	66	58	8	12.12	14.29
ตำรวจ	77	77	0	0.00	0.00
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	1	1	0	0.00	0.00
รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	14	14	0	0.00	0.00
ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	17	17	0	0.00	0.00
ผู้บัญชาการ	45	45	0	0.00	0.00
ตุลาการ	47	42	5	10.64	9.18
ประธานศาลฎีกา	1	1	0	0.00	0.00
รองประธานศาลฎีกา	6	6	0	0.00	0.00
ประธานแผนกคดีฯ / ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา	40	35	5	12.50	13.33
ตุลาการศาลปกครอง	7	7	0	0.00	0.00
ประธานศาลปกครองสูงสุด	1	1	0	0.00	0.00
รองประธานศาลปกครองสูงสุด	2	2	0	0.00	0.00
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด	4	4	0	0.00	0.00
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	9	9	0	0.00	0.00
อัยการ	83	70	13	15.66	10.98
อัยการสูงสุด	1	1	0	0.00	0.00
รองอัยการสูงสุด	6	6	0	0.00	0.00
ผู้ตรวจราชการอัยการ	11	11	0	0.00	0.00
อธิบดีอัยการ	65	52	13	20.00	14.06
องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ*	36	27	9	25.00	13.33
นักบริหาร	36	27	9	25.00	13.33
รัฐสภา	20	6	14	70.00	56.25
นักบริหาร	20	6	14	70.00	56.25

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ 1 เมษายน 2556

(หน่วย : คน)

*ประกอบด้วย สนง.ตรวจเงินแผ่นดิน สนง.ป.ป.ช. สนง.ศาลรัฐธรรมนูญ สนง.ศาลยุติธรรม สนง.ศาลปกครอง
สนง.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่มา : กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน 2556, สำนักงาน ก.พ.

ในข้าราชการพลเรือนสามัญมีผู้บริหาร ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าและรองหัวหน้าส่วนราชการ ระดับกระทรวงและกรม จำนวนทั้งสิ้น 552 คน คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของจำนวนข้าราชการพลเรือนสามัญทั้งหมด จำแนกเป็นตำแหน่งบริหารระดับต้น จำนวน 280 คน และบริหารระดับสูง จำนวน 272 คน โดยจำนวนดังกล่าว เป็นนักบริหารหญิงในสัดส่วนประมาณ 1 ใน 4 หรือร้อยละ 24.28 ใกล้เคียงกับสัดส่วนในปี 2555 ร้อยละ 23.22 และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังไปตั้งแต่ปี 2536 จนถึงปัจจุบันจะพบว่า นักบริหารหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเริ่มมีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ตั้งแต่ ปี 2552 เป็นต้นมา โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 24 - 25 ดังตารางที่ 44

ตารางที่ 44 จำนวนนักบริหาร ปีงบประมาณ 2556 จำแนกตามเพศ และระดับบริหาร

ตำแหน่ง	จำนวน			ร้อยละ	
	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
นักบริหาร ระดับสูง	272	214	58	78.68	21.32
ปลัดกระทรวง	19	17	2	89.47	10.53
อธิบดี / ผู้อำนวยการ / เลขาธิการ	120	104	16	86.67	13.33
รองปลัดกระทรวง / รองเลขาธิการ / รองผู้อำนวยการ	133	93	40	69.92	30.08
นักบริหาร ระดับต้น	280	204	76	72.86	27.14
รองอธิบดี / รองเลขาธิการ / รองผู้อำนวยการ	280	204	76	72.86	27.14
รวมทั้งหมด	552	418	134	75.72	24.28

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ 1 เมษายน 2556

(หน่วย : คน)

- นักบริหาร หมายถึง หัวหน้า / รองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง กรม (เฉพาะข้าราชการพลเรือนสามัญ)

ที่มา : กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน 2556, สำนักงาน ก.พ.

2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง

(1) การเมืองระดับชาติ

● เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 เป็นครั้งแรกที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรง ผู้หญิงได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ในขณะที่ผู้ชายได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 หากเมื่อเทียบกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในปี 2557 พบว่า ผู้หญิงได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15.58 ในขณะที่ผู้ชายได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 84.42 ถึงแม้ว่าจะมีผู้หญิงเพิ่มขึ้น แต่ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้ชายมาก ดังตารางที่ 45

ตารางที่ 45 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี 2543, 2549, 2551 และ 2557

การเลือกตั้ง ส.ว.	ผู้ได้รับเลือกตั้ง				
	จำนวน			ร้อยละ	
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย
4 มีนาคม 2543	20	180	200	10	90
19 เมษายน 2549	46	154	200	23	77
19 กุมภาพันธ์ 2551 (สรรหา)	12	62	74	16.22	83.78
2 มีนาคม 2551 (เลือกตั้ง)	12	64	76	15.79	84.21
30 มีนาคม 2557 (เลือกตั้ง)	12	65	77	15.58	84.42

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

● การลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้หญิงยังคงมีจำนวนน้อยกว่าผู้ชายมาก โดยในการเลือกตั้ง ปี 2557 พบว่า มีผู้หญิงสนใจลงสมัครร้อยละ 14.22 ในขณะที่ผู้ชายลงสมัครรับเลือกตั้งสูงถึงร้อยละ 85.78 ดังตารางที่ 46

ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี 2543, 2549, 2551 และ 2557

การเลือกตั้ง ส.ว.	ผู้สมัครรับเลือกตั้ง				
	จำนวน			ร้อยละ	
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย
4 มีนาคม 2543	115	1417	1532	7.51	92.49
19 เมษายน 2549	196	1281	1477	13.27	86.73
19 กุมภาพันธ์ 2551 (สรรหา)	175	912	1087	16.10	83.90
2 มีนาคม 2551 (เลือกตั้ง)	64	441	505	12.67	87.33
30 มีนาคม 2557 (เลือกตั้ง)	63	380	443	14.22	85.78

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

● ในการเลือกตั้งปี 2554 ผู้หญิงได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.20 ดังตารางที่ 47

ตารางที่ 47 จำนวนและร้อยละของผู้ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2526, 2529, 2531, 2535, 2538, 2539, 2544, 2548, 2550 และ 2554

การเลือกตั้ง ส.ส.	ผู้ได้รับเลือกตั้ง				
	จำนวน			ร้อยละ	
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย
18 เมษายน 2526	13	311	324	4.01	95.99
13 กรกฎาคม 2529	12	335	347	3.46	96.54
24 กรกฎาคม 2531	10	347	357	2.80	97.20
22 มีนาคม 2535	12	348	360	3.33	96.67
13 กันยายน 2535	15	345	360	4.17	95.83
2 กรกฎาคม 2538	24	367	391	6.14	93.86
17 พฤศจิกายน 2539	22	370	392	5.61	94.39
6 มกราคม 2544	39	461	500	7.8	92.2
6 กุมภาพันธ์ 2548	53	447	500	10.6	89.4
23 ธันวาคม 2550	61	419	480	12.71	87.29
3 กรกฎาคม 2554	79	421	500	15.8	84.2
- บัญชีรายชื่อ	19	106	125	15.2	84.8
- แบ่งเขตเลือกตั้ง	60	315	375	16	84

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

● การลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2554 ผู้หญิงลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดลงกว่าปี 2550 โดยแบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ ร้อยละ 22.06 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้ง ร้อยละ 17.55 ในขณะที่ผู้ชายลงสมัครรับเลือกตั้งสูงถึงร้อยละ 77.94 และ 82.45 ตามลำดับ ดังตารางที่ 48

ตารางที่ 48 จำนวนและร้อยละของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2526, 2529, 2531, 2535, 2538, 2539, 2544, 2548, 2550 และ 2554

การเลือกตั้ง ส.ส.	ผู้สมัครรับเลือกตั้ง				
	จำนวน			ร้อยละ	
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย
18 เมษายน 2526	54	1826	1880	2.87	97.13
13 กรกฎาคม 2529	362	3451	3813	9.49	90.51
24 กรกฎาคม 2531	366	3612	3978	9.20	90.80
22 มีนาคม 2535	212	2742	2954	7.18	92.82
13 กันยายน 2535	242	2175	2417	10.01	89.99
2 กรกฎาคม 2538	242	2372	2614	9.25	90.74
17 พฤศจิกายน 2539	360	1950	2310	15.58	84.42
6 มกราคม 2544	500	3222	3722	13.43	86.57
6 กุมภาพันธ์ 2548	281	2056	2337	12.02	87.98
23 ธันวาคม 2550	842	4307	5149	16.35	83.65
3 กรกฎาคม 2554	736	3096	3832	19.21	80.79
- บัญชีรายชื่อ	311	1099	1410	22.06	77.94
- แบ่งเขตเลือกตั้ง	425	1997	2422	17.55	82.45

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

● ตั้งแต่ปี 2526 – 2554 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 11 ครั้ง มีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเฉลี่ยร้อยละ 8.10 ของผู้หญิงที่ลงสมัคร และในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่ปี 2543-2557 มีการเลือกตั้ง 4 ครั้ง (ไม่รวมสรรหา) มีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเฉลี่ยร้อยละ 20.55 ของผู้หญิงที่ลงสมัคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โอกาสที่จะให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจระดับนโยบายหรือระดับชาติน้อยมาก

● ในส่วนของสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ พบว่า ในปี 2557 ผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ ร้อยละ 5.91 ในขณะที่ผู้ชายได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติสูงถึงร้อยละ 94.09 ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2516 ผู้หญิงมีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีจำนวนน้อยกว่าชาย ดังตารางที่ 49

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ ปี 2515, 2516, 2520, 2534, และ 2557

สมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ (สนช.)	จำนวน			ร้อยละ	
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ปี 2515	299	-	299	100	-
ปี 2516	283	16	299	94.65	5.35
ปี 2520	350	10	360	97.22	2.78
ปี 2534	281	11	292	96.23	3.77
ปี 2549	221	21	242	91.32	8.68
ปี 2557 (31 กรกฎาคม 2557-ปัจจุบัน)	207	13	220	94.09	5.91
-31 กรกฎาคม 2557	198	12	210	94.29	5.71
-25 กันยายน 2557	26	2	28	92.86	7.14

ที่มา : ประกาศแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 89 ตอนที่ 193 (16 ธันวาคม 2515)
 ประกาศแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 90 ตอนที่ 171 (24 ธันวาคม 2516)
 ประกาศแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 94 ตอนที่ 114 (17 พฤศจิกายน 2520)
 ประกาศแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 108 ตอนที่ 53 (24 มีนาคม 2534)
 ประกาศแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ , ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่พิเศษ 109ง (12 ตุลาคม 2549)
 ประกาศแต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาสตรีแห่งชาติ , ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนที่พิเศษ 147ง (31 กรกฎาคม 2557)

● ในปี 2557 สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นหญิงร้อยละ 14.8 ในขณะที่ชาย มีถึงร้อยละ 85.20 โดยในด้านสื่อมวลชนมีสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.46 ในขณะที่ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีผู้หญิงร้อยละ 5.00 ดังตารางที่ 50

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ปี 2557

สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ	จำนวน			ร้อยละ	
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ด้านการเมือง	16	1	17	94.12	5.88
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	19	1	20	95	5
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	10	4	14	71.43	28.57
ด้านการศึกษา	15	3	18	83.33	16.67
ด้านการปกครองท้องถิ่น	14	1	15	93.33	6.67
ด้านเศรษฐกิจ	13	3	16	81.25	18.75
ด้านพลังงาน	13	1	14	92.86	7.14
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	12	4	16	75	25
ด้านสังคม	11	5	16	68.75	31.25
ด้านสื่อสารมวลชน	8	5	13	61.54	38.46
ด้านอื่นๆ	12	2	14	85.71	14.29
รายชื่อสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จาก 77 จังหวัด	70	7	77	90.91	9.09
รวม	213	37	250	85.2	14.8

ที่มา : ประกาศ แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 199 ง

● การเข้าร่วมเป็นคณะรัฐมนตรี เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐมนตรีชาย จาก คณะรัฐมนตรีทั้ง 3 คณะ คือคณะที่ 58-60 ระหว่างปี 2551-2554 มีรัฐมนตรีหญิงไม่เกินคณะละ 3-4 คน คิด เป็นสัดส่วนรัฐมนตรีหญิงในคณะรัฐมนตรีแต่ละคณะ คิดเป็นร้อยละ 8.50, 8.33 และ 10.26 ตามลำดับ ดัง ตารางที่ 51

ตารางที่ 51 จำนวนหญิงและชายในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 56-60

คณะรัฐมนตรี	นายกรัฐมนตรี	ชาย	หญิง	รวม
คณะที่ 60 (9 สิงหาคม 2554 - ปัจจุบัน)				
นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร				
18 มกราคม 2554		35	4	39
9 สิงหาคม 2554		35	4	39
คณะที่ 59 (20 ธันวาคม 2551 - 10 พฤษภาคม 2554)				
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ				
14 มกราคม 2554		33	3	36
25 พฤศจิกายน 2553		31	3	34
12 พฤศจิกายน 2553		33	3	36
11 ตุลาคม 2553		32	3	35
6 มิถุนายน 2553		33	3	36
15 มกราคม 2553		31	5	36
14 มกราคม 2553		28	4	32
12 มกราคม 2553		29	4	33
11 มกราคม 2553		31	4	35
28 พฤษภาคม 2552		32	4	36
10 กุมภาพันธ์ 2552		31	4	35
3 กุมภาพันธ์ 2552		30	4	34
20 ธันวาคม 2551		31	4	35
คณะที่ 58 (24 กันยายน 2551 - 2 ธันวาคม 2551)				
นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์				
7 ตุลาคม 2551		32	3	35
24 กันยายน 2551		33	3	36
คณะที่ 57 (6 กุมภาพันธ์ 2551 - 8 กันยายน 2551)				
นายสมัคร สุนทรเวช				
2 สิงหาคม 2551		35	3	38
26 กรกฎาคม 2551		31	4	35
23 กรกฎาคม 2551		30	4	34
9 มิถุนายน 2551		31	4	35
23 พฤษภาคม 2551		32	4	36
20 พฤษภาคม 2551		31	4	35
6 กุมภาพันธ์ 2551		32	4	36
คณะที่ 56 (1 ตุลาคม 2549 - 6 กุมภาพันธ์ 2551)				
พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์				
8 ตุลาคม 2549		24	2	26

ที่มา : รวบรวมจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

● จากการเปรียบเทียบผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (คณะที่ 61) กับผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (คณะที่ 60 วันที่ 9 สิงหาคม 2554 – 22 พฤษภาคม 2557) พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงในคณะรัฐมนตรีลดลงเล็กน้อย เพราะในคณะรัฐมนตรีคณะที่ 60 มีผู้หญิงร้อยละ 7.87 ในขณะที่คณะปัจจุบัน คณะที่ 61 มีผู้หญิงร้อยละ 5.71 ดังตารางที่ 52

ตารางที่ 52 จำนวนหญิงและชายในคณะรัฐมนตรีภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (คณะที่ 61)

ตำแหน่ง	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นายกรัฐมนตรี	1	100	-	-
รองนายกรัฐมนตรี (5 ตำแหน่ง)	5	100	-	-
รัฐมนตรีประจำสำนัก/รัฐมนตรีว่าการกระทรวง (22 ตำแหน่ง)	21	95.45	1	4.55
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง (7 ตำแหน่ง)	6	85.71	1	14.29
รวม	33	94.29	2	5.71

ที่มา : ประกาศ แต่งตั้งรัฐมนตรี, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 164 ง วันที่ 31 สิงหาคม 2557

(2) การเมืองในระดับท้องถิ่น/ท้องที่

● **ระดับท้องถิ่น** จากผลการสมัครรับเลือกตั้งตั้งนายกและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2555 ผู้หญิงได้รับเลือกตั้งสรุปได้ ดังนี้

- เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ร้อยละ 12.31 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ร้อยละ 12.69
- เป็นนายกเทศบาลนคร ร้อยละ 13.04 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนคร ร้อยละ 14.46
- เป็นนายกเทศบาลเมือง ร้อยละ 4.90 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมือง ร้อยละ 12.48
- เป็นนายกเทศบาลตำบล ร้อยละ 6.88 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ร้อยละ 15.27
- เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 6.52 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 14.78

จะเห็นได้ว่าการเมืองในระดับท้องถิ่นมีผู้หญิงได้รับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารในทางการเมืองท้องถิ่นน้อยกว่าร้อยละ 12 มีเพียงนายกเทศบาลนครที่ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งถึงร้อยละ 13.04 ในขณะที่ผู้ชายมีสัดส่วนได้รับเลือกตั้งเป็นนายกและสมาชิกสภาสูงถึงร้อยละ 80-90 ซึ่งยังคงเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้หญิงอยู่มาก (ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่, สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น, สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 3 ธ.ค.2555)

● **ระดับท้องที่** จากข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2557 (ตารางที่ 48) สรุปได้ดังนี้

- ผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 46,557 คน คิดเป็นร้อยละ 17.51 ของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวทั้งหมด

- กำนันเป็นเพศหญิงไม่ถึงร้อยละ 7 โดยมีเพียงร้อยละ 6.21 ในขณะที่
 ผู้ใหญ่บ้านมีเกือบร้อยละ 10 เท่านั้นที่เป็นเพศหญิง
 ตารางที่ 53 จำนวนผู้บริหารหญิงชายในระดับท้องถิ่น (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2557)

ตำแหน่ง	ชาย		หญิง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
กำนัน	6,420	93.79	425	6.21	6,845
ผู้ใหญ่บ้าน	59,956	90.36	6,394	9.64	66,350
แพทย์ประจำตำบล	3,527	54.61	2,932	45.39	6,459
สารวัตรกำนัน	11,589	84.77	2,082	15.23	13,671
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	137,832	79.88	34,724	20.12	172,556
รวม	219,324	82.49	46,557	17.51	265,881

หมายเหตุ : ข้อมูลไม่รวมตำแหน่งที่อยู่ระหว่างการเลือกตั้ง และรอแต่งตั้ง เนื่องจากครบวาระ ตาย หรือลาออก
 ที่มา : สำนักบริหารปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง

3) การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคธุรกิจเอกชน

ในภาคธุรกิจเอกชน ผู้หญิงยังมีโอกาสน้อยในระดับการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายขององค์กรเมื่อเทียบกับผู้ชาย โดยพบว่า

- จากรายงาน Thailand : the business growth environment Grant Thornton International Business Report 2014 พบว่า ในปี 2555 ผู้บริหารภาคเอกชน มีผู้บริหารระดับสูง เป็นหญิงร้อยละ 39 ซึ่งลดลงจากปี 2554 ที่มีผู้หญิงเป็นผู้บริหารถึงร้อยละ 45 ซึ่งประเทศไทยยังคงอยู่ในลำดับที่ 3 จาก 34 ประเทศ อย่างไรก็ตาม พบว่า 2 ใน 5 ของผู้บริหารระดับสูงของประเทศไทยเป็นผู้หญิง ร้อยละ 38 โดยอยู่ในลำดับ 7 ในปี 2556 ดังภาพที่ 34

จากรายงาน Thailand : the business growth environment Grant Thornton International Business Report 2014 ที่จัดอันดับผู้บริหารภาคเอกชนในหลายประเทศปรากฏดังนี้ ปี 2554 ประเทศไทยมีผู้บริหารหญิงสูงเป็นอันดับ 3 โดยมีจำนวนผู้บริหารหญิงถึงร้อยละ 45 ในปี 2555 ผู้บริหารหญิงในประเทศไทยมีจำนวนลดลงเหลือร้อยละ 39 ส่วนในปี 2556 มีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 38 คงอยู่ในอันดับที่ 7

Proportion of senior management roles held by women (top ten)

ภาพที่ 34 สัดส่วนผู้บริหารระดับสูงภาคเอกชน 2556

จากผลสำรวจประจำปี 2556 ของ Grant Thornton ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยมี ซีอีโอ ที่เป็นผู้หญิงคิดเป็น ร้อยละ 49 ซึ่งนับเป็นสถิติสูงสุดของโลก

- จากข้อมูลของคณะกรรมการหอการค้าจังหวัด ในปี 2556-2557 คณะกรรมการหอการค้าจังหวัด มีผู้หญิงอยู่ในคณะกรรมการ ประมาณร้อยละ 19 ซึ่งสูงกว่าปี 2554-2555 ซึ่งมีผู้หญิงประมาณร้อยละ 17 และในส่วนของประธานกรรมการหอการค้าจังหวัด ในปี 2556-2557 เป็นผู้หญิงร้อยละ 12 เพิ่มขึ้นสูงกว่าปี 2554-2555 ที่มีผู้หญิงเพียง ร้อยละ 5

การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

4) สหกรณ์

ในปี 2557 มีจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น 11,275,804 คน ในจำนวนนี้ผู้หญิงเป็นสมาชิกสหกรณ์น้อยกว่าผู้ชายทั้งสหกรณ์ภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ซึ่งเป็นหญิงร้อยละ 43.17 เป็นชายร้อยละ 56.83 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้หญิงเป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรมากกว่าสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (ร้อยละ 48.95 และร้อยละ 39.08 ตามลำดับ) โดยผู้หญิงเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.45 ดังตารางที่ 54

ตารางที่ 54 จำนวนสมาชิกชาย-หญิง แยกตามประเภทสหกรณ์ ปี 2557

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (ไม่รวมชุมนุม สหกรณ์)	จำนวน สมาชิก	เพศชาย		เพศหญิง	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สหกรณ์ภาคการเกษตร	3,881	6,601,495	4,021,415	60.92	2,580,080	39.08
สหกรณ์การเกษตร	3,712	6,397,751	3,909,145	61.10	2,488,606	38.90
สหกรณ์ประมง	79	15,317	9,409	61.43	5,908	38.57
สหกรณ์นิคม	90	188,427	102,861	54.59	85,566	45.41
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	3,212	4,674,309	2,386,392	51.05	2,287,917	48.95
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,396	2,771,351	1,463,684	52.81	1,307,667	47.19
สหกรณ์ร้านค้า	174	731,042	362,210	49.55	368,832	50.45
สหกรณ์บริการ	1,134	461,104	241,331	52.34	219,773	47.66
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	508	710,812	319,167	44.90	391,645	55.10
รวม	7,093	11,275,804	6,407,807	56.83	4,867,997	43.17

หมายเหตุ : สหกรณ์(Active) ทั้งหมด (สหกรณ์+ชุมนุมสหกรณ์) มีจำนวน 7,214 แห่ง แบ่งเป็นชุมนุมสหกรณ์ 121 แห่ง (สมาชิกเป็นสหกรณ์ (แห่ง)) และ สหกรณ์ จำนวน 7,093 แห่ง

ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์

7.2 การดำเนินงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจ

1) การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดสัดส่วน หญิง : ชาย เป็น 1 : 1 ในสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของภาครัฐได้รณรงค์และฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ยังได้มีความพยายามในการผลักดันพรรคการเมืองพิจารณากำหนดสัดส่วนหญิงชายในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งขณะนี้ พรรคการเมืองกำลังพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่

2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการเพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

- 3) การจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อการส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและทิศทางการส่งเสริมให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4) จัดอบรมผู้นำสตรีที่มีความสนใจเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น
- 5) การรณรงค์สร้างความตระหนักให้สังคมเห็นความสำคัญของผู้หญิงในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและจัดถ่ายทอดทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์
- 6) การอบรมสื่อท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักในประเด็นสตรีและการเมืองในระดับชุมชน
- 7) การจัดเวทีรณรงค์ส่งเสริมเรื่องผู้หญิงกับการเมือง ในสถาบันการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มสัดส่วนของผู้หญิงในการเมือง

7.3 ข้อท้าทาย

การกำหนดมาตรการพิเศษต่าง ๆ เช่น การกำหนดสัดส่วนระหว่างหญิงและชายในกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารหรือการตัดสินใจ เช่น

- สัดส่วนทางการเมืองทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น
- สัดส่วนในการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติ

8. กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

กลไกเชิงสถาบันเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลไกที่เหมาะสมสำหรับการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของสตรีให้มีบทบาท และมีศักยภาพที่พร้อมจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยการออกแบบ ส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติการ ติดตาม ประเมินผล ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคม

8.1 สถานการณ์

การจัดตั้งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2545 ให้เป็นกลไกระดับชาติเพื่อการพัฒนาสตรีและความเสมอภาคหญิงชาย นับว่าก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด และแนวทางการพัฒนาสตรีอย่างมาก โดยความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการว่าเป็นภารกิจของรัฐที่จะต้องกำหนดและดำเนินนโยบายของรัฐให้มีความเท่าเทียมระหว่างเพศ และพัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสม รวมถึงการส่งเสริม ประสานงาน และความร่วมมือกับภาคเอกชน ประชาสังคมให้มีแนวคิดในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ

ประเทศไทยได้กำหนดเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชายไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตราที่ 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” และได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งกำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับเป็นยุทธศาสตร์ของแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายสตรีต่างๆ ให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพสูง เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีทุกระดับ และมีแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ

8.2 การดำเนินงานด้านกลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

1) กลไกระดับสากล

ประเทศไทยมีผู้แทนซึ่งเป็นผู้แทนในระดับนานาชาติ ได้แก่ นางสาวสุรี จุติกุล และนางกานดา วัชรารักษ์ ดำรงตำแหน่งผู้แทนไทยในคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก (ASEAN Commission for the Promotion of the Rights of Women and Children - ACWC) วาระระหว่างปี 2557 - 2559 และวาระปี 2557 - 2560 ตามลำดับ นอกจากนี้ในการประชุมคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยสถานภาพสตรี (Commission on the Status of Women - CSW) สมัยที่ 59 ประเทศไทยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธาน ฯ ซึ่งนางกานดา วัชรารักษ์ ได้ดำรงตำแหน่งประธาน ดังกล่าว

2) กลไกระดับชาติ

(1) คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา และคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นกลไกในรัฐสภา ทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคม ภายในประเทศและนานาชาติ เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การพัฒนาสังคม การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัด

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การสร้างหลักประกันความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยได้ทำหน้าที่ผลักดัน และดำเนินการในเรื่องการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เช่น การจัดเสวนาเพื่อผลักดันแนวคิดในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี การติดตามการดำเนินงานพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรง การผลักดันร่างพระราชบัญญัติอนามัยเจริญพันธุ์

(2) การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะ พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุน กำกับติดตามและประเมินผลนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติเกี่ยวกับสตรี

(3) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถานภาพสตรี (กสส.) ทำหน้าที่เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสตรีต่อคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการการดำเนินงานด้านสมัชชาสตรี คณะอนุกรรมการด้านกฎหมาย คณะอนุกรรมการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานในการประชุมเอเปคด้านสตรี คณะอนุกรรมการจัดทำสื่อส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย คณะอนุกรรมการด้านสตรีและการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัย และคณะอนุกรรมการดำเนินการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรี

3) กลไกภาครัฐ

(1) การแต่งตั้งผู้บริหารเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer : CGEO) และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point: GFP) เพื่อเป็นกลไกในการประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Focal Point: GFP) ใน 19 กระทรวง จาก 20 กระทรวง รวม 131 หน่วยงาน ประกอบด้วย 127 กรม และ 4 หน่วยงานอิสระ ซึ่งทั้ง 131 หน่วยงาน โดยมีหน้าที่ในการจัดทำและดำเนินการตามแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ซึ่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ประเมินผลการดำเนินงานของ CGEO และ GFP เป็นประจำทุกปี เพื่อเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่ดี และปรับปรุงยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ GFP ให้มีการดำเนินการของกลไกดังกล่าวในเรื่องการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศแก่บุคลากรในหน่วยงาน เช่น การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในที่กันดาร การจัดอบรมบุคลากรให้มีความตระหนักในความละเอียดทางเพศภาวะในการทำงาน ตลอดจนบูรณาการมุมมองเพศภาวะเข้าสู่แผนงานและโครงการของหน่วยงาน

(2) การจัดทำแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ ใน 19 กระทรวง และ 131 หน่วยงาน

(3) รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศโดยการทำงานในลักษณะสหวิชาชีพองค์กรพัฒนาเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมจึงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ ภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันริเริ่มการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับมูลนิธิเพื่อนหญิงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในการสร้างระบบป้องกันและแก้ไขความรุนแรงต่อสตรีในชุมชน ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านสตรี นอกจากนี้ องค์กรและเครือข่ายสตรียังมีการรวมกลุ่มและพัฒนาเป็นภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่น เครือข่ายผู้หญิงพลิกโฉมประเทศไทย ซึ่งรวมตัวโดยมีเป้าหมายให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยชุดต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่ากระบวนการและผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนในกระบวนการและกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการทุกชุดจะมีมุมมองเพศภาวะ นอกจากนี้การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำจังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของประเทศ ซึ่งโครงการและกิจกรรมของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศและการพัฒนาสตรีได้รับการสนับสนุนงบประมาณและวิชาการจากรัฐบาล

(4) การผลักดันให้มีการจัดทำงบประมาณที่มีมุมมองมิติหญิงชายในหน่วยงานภาครัฐ

(5) การจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานความเสมอภาคในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มาตรฐานความเสมอภาคทางสังคม มาตรฐานความเสมอภาคทางสังคม และมาตรฐานความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ

(6) การจัดตั้งคณะกรรมการสถิติสาขาหญิงและชาย และการจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาสถิติสาขาหญิงและชาย พ.ศ. 2556 – 2558

4) กลไกส่วนภูมิภาค

(1) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานในระดับจังหวัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีภารกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก

(2) มีการทำงานในลักษณะสหวิชาชีพ ในการผลักดันการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยมีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรสตรีท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เป็นต้น

5) องค์กรพัฒนาเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

เป็นกลไกหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการผลักดันการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย โดยภาครัฐและเอกชนเน้นการดำเนินการร่วมกันในฐานะภาคีหุ้นส่วน ทั้งในเรื่องนโยบายและการดำเนินโครงการ/กิจกรรมร่วมกันเพื่อดำเนินการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ นอกจากนี้ ยังมีองค์กรและเครือข่ายสตรีที่มีการรวมกลุ่มและพัฒนาเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมให้สตรี มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศ เช่น มูลนิธิต่างๆ องค์กรเครือข่ายสตรีทั้งในและต่างประเทศ คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เป็นต้น

8.3 ข้อท้าทาย

เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงประเด็นในการดำเนินงาน ดังนี้

1) การพัฒนามาตรการกลไก กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย และสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาองค์ความรู้ และงานวิจัยด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายตามบริบทของสังคมไทย

3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกภาคส่วนให้มุมมองในมิติหญิงชาย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงานได้

5) ผลักดันให้มียุทธศาสตร์การจัดทำงบประมาณของประเทศที่มีมุมมองมิติหญิงชาย

6) การจัดเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเพศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

7) มีระบบการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เพื่อนำผลไปใช้ในการวางแผนการดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ และพันธกรณีที่ประเทศไทยได้ให้การรับรองไว้

9. สิทธิมนุษยชนของสตรี

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายถึง สิทธิความเป็นมนุษย์หรือสิทธิในความเป็นคน อันเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ และไม่มีบุคคล องค์กร หรือแม้แต่วัฒนธรรม สามารถล่วงละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ได้ สิทธิในความเป็นมนุษย์เป็นของคนทุกคน ไม่เลือกว่าจะมีเชื้อชาติ ศาสนา แหล่งกำเนิด เพศ อายุ สีผิว ที่แตกต่างกัน และไม่คำนึงถึงความแตกต่างในด้านสุขภาพ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อทางศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ฯลฯ สิทธิมนุษยชนนั้นไม่มีพรมแดน การกระทำใดที่มนุษย์กระทำต่อกันอย่างหยาบเกียรติและละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นคน ไม่ว่าจะเกิดแก่มนุษย์ที่ประเทศใด และไม่ว่าผู้กระทำการละเมิดจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐใดรัฐหนึ่งก็ตาม ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

หลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน¹ ประกอบด้วย

1) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity): มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีประจำตัว ตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้กำหนดขึ้นในมนุษย์ทุกคน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ คุณค่าของคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ การให้คุณค่าของมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คุณค่าของมนุษย์ในฐานะการดำรงตำแหน่งทางสังคม ซึ่งความแตกต่างขึ้นอยู่กับการมีอำนาจหรือการยึดครองทรัพยากรของสังคม และคุณค่าของมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ซึ่งมีความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก

2) ความเสมอภาค (Equality): การที่ทุกคนควรได้รับจากส่วนที่ควรได้ในฐานะเป็นมนุษย์ ซึ่งความเสมอภาคไม่ใช่การได้รับเท่ากัน

3) การไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination): การปฏิบัติต่อคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

4) เป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ (Universality & Inalienability): สิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคน ไม่มีพรมแดน คนทุกคนย่อมมีสิทธิมนุษยชนประจำตัวทุกคน ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ มนุษย์แต่ละคนย่อมไม่สามารถมอบอำนาจ หรือสิทธิมนุษยชนของตนให้แก่ผู้ใดได้ และไม่

¹ กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. ชุดความรู้สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยภาคี. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2557 จาก http://www.rlpd.moj.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/HRC/nhr.pdf

มีการครอบครองสิทธิแทนกัน เพราะสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ธรรมชาติกำหนดขึ้น เป็นหลักการที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

5) แบ่งแยกมิได้ (Indivisibility): ไม่สามารถแยกเป็นส่วนๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง

ดังนั้น สิทธิมนุษยชนสตรี หมายถึง สิทธิในร่างกาย สิทธิในความเป็นคน และสิทธิที่จะตัดสินใจอย่างเป็นอิสระด้วยตนเองของสตรี โดยความเท่าเทียมและไม่คำนึงถึงความแตกต่างในทุกๆ ด้าน

9.1 สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

การประสบปัญหาการถูกกดขี่และการเอาเปรียบ โดยเฉพาะสิทธิทางเพศของผู้หญิงยังคงเกิดขึ้นอยู่ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากอดีตที่สังคมให้อำนาจของเพศชายเป็นใหญ่ สร้างความชอบธรรม และเห็นการจำกัดสิทธิของผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมชาติ จนนำไปสู่การล่วงละเมิดสิทธิของผู้หญิงอย่างเป็นระบบ ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของความคาดหวังและการให้คุณค่าของสังคมที่เพศชายหรือเพศหญิงควรทำ ส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคทางเพศ เกิดการแบ่งแยกพื้นที่สาธารณะออกจากพื้นที่ส่วนตัว และเผชิญต่อการเลือกปฏิบัติทางเพศ

1) อนามัยเจริญพันธุ์

การสำรวจการละเมิดสิทธิสตรีในประเทศไทย² พบว่า ผู้หญิงในประเทศไทยถูกละเมิดสิทธิด้านอนามัยเจริญพันธุ์มากที่สุด โดยประเด็นเกี่ยวกับจารีตที่ไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายจำนวนผู้หญิงถูกละเมิดมากที่สุด คือ ผู้หญิงกลุ่มอายุ 25 -34 ปี ถูกละเมิดสิทธิมากที่สุด โดยผู้หญิงกลุ่มอายุดังกล่าวถูกละเมิดมากที่สุดในเรื่องการรู้สึกอึดอัดคับข้องใจที่ไม่สามารถทำกิจกรรมที่อยากทำ แต่ทำไม่ได้เพราะความเป็นผู้หญิง การไม่ได้รับความเป็นธรรมในหน้าที่การงานเนื่องจากเป็นผู้หญิง การถูกขัดขวางไม่ให้แยกทางจากคู่รักหรือคู่สมรส การถูกสามีและ/หรือคู่รักปฏิเสธเมื่อขอให้สวมถุงยางอนามัย การถูกบังคับไม่ให้แต่งงาน การถูกบังคับให้แต่งงาน และการถูกกดดันให้ต้องทำงานหลังการคลอดน้อยกว่า 45 วัน เป็นต้น

2) การตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด

สิทธิทางวัฒนธรรม ก็ยังมีความเหลื่อมล้ำทางสิทธิด้วยเหตุแห่งเพศ ดังเช่น สิทธิด้านอนามัยเจริญพันธุ์ที่ผู้หญิงยังคงถูกเลือกปฏิบัติ บังคับ หรือใช้ความรุนแรง โดยขาดโอกาสในการเลือก ขาดการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ของตนเองได้ ไม่สามารถตัดสินใจอย่างอิสระในการมีหรือไม่มีบุตร มีเมื่อไร และมีกี่คน โดยผู้หญิงยังคงเป็นผู้แบกรับภาระในการคุมกำเนิดมากกว่าชาย และเมื่อการคุมกำเนิดผิดพลาด เป็นผลให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ผู้หญิงก็ยังคงต้องรับภาระในการตั้งครรภ์ ทั้งๆ ที่ไม่มีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจและสังคม ยิ่งไปกว่านั้น หากการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมเกิดขึ้นในวัยเรียน ผู้หญิงส่วนใหญ่ต้องลาออกจากโรงเรียนเพื่อหนีความกดดันและการตีตราของสังคม และยังคงแบกรับภาระการตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ (การทำแท้ง) ทั้งในด้านความเสี่ยงอันตรายต่อชีวิต และการถูกประณามหยามเหยียด ในขณะที่ผู้ชายยังสามารถเรียนต่อได้ โดยไม่ถูกผลกระทบหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก จะเห็นได้ว่าเป็นความเหลื่อมล้ำที่สังคมเปิดโอกาสและทางเลือกให้ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

² ศิริพร จิรวัฒน์กุล และคณะ. รายงานการสำรวจข้อมูลการละเมิดสิทธิสตรีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2553.

3) การเลิกจ้างงาน

จากการศึกษาเรื่องวิกฤติเศรษฐกิจโลกกระทบแรงงานหญิง พบว่า แรงงานหญิงเป็นกลุ่มแรกที่ถูกเลิกจ้างในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้ประกอบการอ้างว่า แรงงานหญิงมีข้อเสียเปรียบแรงงานชายในเรื่องความแข็งแรงเพราะเป็นงานที่ต้องใช้กำลัง จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงจะเผชิญปัญหากับความไม่มั่นคงในการทำงาน เพราะเมื่อมีการลดการจ้างงาน แรงงานหญิงจะได้รับผลกระทบเป็นลำดับแรก ถูกเลิกจ้าง โดยอาจไม่ได้รับค่าชดเชยการเลิกจ้าง ไม่มีการแจ้งกล่าวล่วงหน้า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อครอบครัว เนื่องจากแรงงานหญิงอาจมีภาระหนักต้องเลี้ยงดูพ่อแม่พี่น้องหรือดูแลบุตรของตนเองด้วยเช่นกัน ภายใต้โครงสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศและวัฒนธรรมความเชื่อหลายอย่าง ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่หญิงชายที่ให้ผู้หญิงได้รับสิทธิเพิ่มขึ้นจากภาระที่ต้องทำทั้งในบ้านและนอกบ้าน รวมทั้งการให้บริการสมาชิกในครอบครัว

4) การล่วงละเมิดทางเพศ

ผู้หญิงยังคงถูกคุกคาม ล่วงเกิน ลวนลามทางเพศ โดยคนงานชายหรือหัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจให้คุณให้โทษในการทำงาน ซึ่งปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญมากและเกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งในส่วนของประเทศไทยการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงานยังเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นบ่อย พบเห็นได้จากข่าวประจำวัน และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น ซึ่งการล่วงละเมิดในสถานที่ทำงานนั้น พบได้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวาจา เช่น การพูดหยอกล้อ พูดจาสองแง่สองง่าม หรือการเล่าเรื่องลามก อนาจาร นอกจากนี้การล่วงละเมิดทางเพศอาจเกิดจากการสัมผัส ถูกเนื้อต้องตัว ลูบไล้ เป็นต้น และจากการสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท และพนักงานธนาคารหญิง จำนวน 1,153 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกี่ยวกับการถูกลวนลามหรือล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน ของสวนดุสิตโพล พบว่า ผู้หญิงถูกคุกคามทางเพศในรูปแบบการถูกลวนลามทางวาจา พูดสองแง่สองง่าม ใช้วาจาลามกมากที่สุด รองลงมาคือ ถูกลวนลามแตะอวัยวะ ถูกเนื้อต้องตัว และถูกชวนดูเว็บไซต์ ถูกทะเลาะด้วยสายตา ถูกลวนลามเพศสัมพันธ์ ตามลำดับ โดยสัดส่วนของผู้หญิงสาวที่ถูกลวนลามหรือล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน แบ่งเป็น ข้าราชการ ร้อยละ 17.87 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 23.26 พนักงานธนาคาร ร้อยละ 26.52 และพนักงานบริษัท ร้อยละ 29.01 ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานเป็นผู้กระทำลวนลามทางเพศมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงาน ผู้มาติดต่องาน ลูกจ้าง คนงาน ภารโรง และพนักงานรักษาความปลอดภัย

5) เชื้อชาติ สถานะทางสังคม และวัฒนธรรม

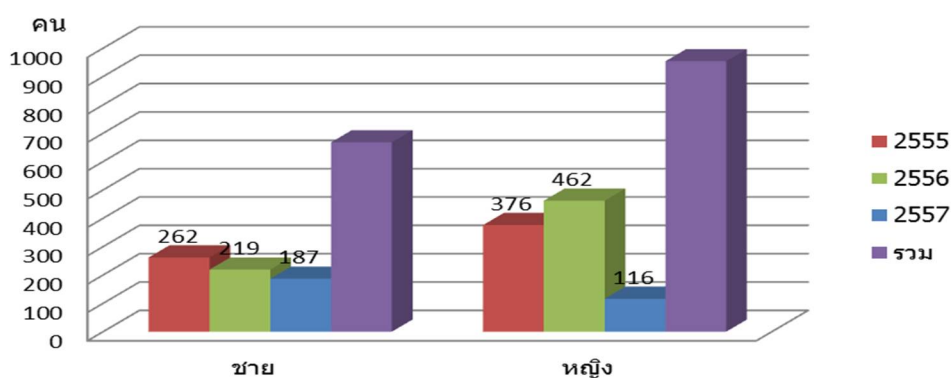
ผู้หญิงจำนวนมากยังต้องเผชิญกับอุปสรรคในการได้รับสิทธิมนุษยชน สาเหตุเพราะปัจจัย เช่น เชื้อชาติ ภาษา เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา ความพิการ หรือชนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม หรือเพราะความเป็นชนพื้นเมือง ผู้อพยพ ซึ่งรวมถึงคนงานสตรีอพยพ สตรีพลัดถิ่น หรือผู้ลี้ภัย ผู้หญิงเหล่านี้ ยังอาจเสียเปรียบ และถูกเบียดออกไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรศาสนาพุทธของไทยให้การยอมรับในสถานภาพและบทบาทของอุบาสิกา ในขณะที่สถานภาพและบทบาทของภิกษุณี และแม่ชี กลับสูญหายไปในการบริบททางศาสนาของสังคมไทย ประกอบกับกฎหมายของไทย ไม่รับรองสิทธิของสตรีในการบรรพชาอุปสมบทเป็นภิกษุณี สังคมไม่เปิดโอกาสให้สตรีมีสิทธิที่จะได้รับการบรรพชาอุปสมบทเป็นภิกษุณีอย่างเป็นทางการ ภาครัฐไม่ให้ออกสัณห์สตรีที่จะเป็นภิกษุณี และเศรษฐกิจไม่มีการสนับสนุนทางการเงินใดๆ แก่ภิกษุณี เพื่อยังชีพในการปฏิบัติธรรม ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของสตรีในการพัฒนาศักยภาพทางจิตวิญญาณ กีดกันสตรีในการเข้าสู่พื้นที่ทางพระพุทธศาสนา และยังเป็นการขัดกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

6) ปัญหาการค้ำมนุษย์

เหยื่อค้ำมนุษย์ที่พบในไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเพื่อนบ้านที่ถูกบังคับขู่เชื้อหรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์บังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศ หรือเป็นเด็กที่ทำงานในวงการค้าประเวณี มีการประมาณการอย่างต่ำว่า จำนวนประชากรกลุ่มนี้น่าจะมีหลายหมื่นคน เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนมากมักถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง การผลิตเสื้อผ้าราคาถูก โรงงานต่างๆ งานรับใช้ตามบ้าน และบางคนถูกบังคับให้ขอตานตามถนน

จากข้อมูลกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่รับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มาดูแลในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพจำนวน 9 แห่ง ตั้งแต่ปี 2555-2557 พบว่า มีผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ดังภาพ 35 และตารางที่ 55-56

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ภาพที่ 35 จำนวนผู้ได้รับความเสียหายจากสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ จำนวน 9 แห่ง ปี 2555-2557

ตารางที่ 55 สถิติผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพของหน่วยงาน 9 แห่ง
ประจำปี 2555 (มกราคม 2555-ธันวาคม 2555)

สัญชาติ	เพศ/อายุ						ประเภทการตกเป็นผู้เสียหาย									
	ชาย			หญิง			การบังคับใช้แรงงาน	การค้าประเวณี	แสวงหาประโยชน์ทางเพศ	ข่มขืน	การขู่อุปัทพ	การบังคับค้าขาย	การเอาคนลงเป็นทาส	แพรวาหรือสื่อลามก	ไม่ใช่ผู้เสียหาย	รวม
	0-15	16-18	19 ปีขึ้นไป	0-15	16-18	19 ปีขึ้นไป										
ไทย	11	32	18	41	62	2	47	99	7	13	0	0	0	0	0	166
กัมพูชา	27	4	4	30	0	3	24	1	0	33	0	0	0	0	0	58
ลาว	6	14	21	31	32	10	52	59	3	0	0	0	0	0	0	114
เมียนมา	3	40	78	17	31	7	132	39	3	0	2	0	0	0	0	176
เวียดนาม	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
จีน	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
อื่นๆ	1	2	0	4	0	4	0	4	0	0	7	0	0	0	0	11
ไม่ระบุสัญชาติ	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
รวม	48	93	121	124	126	26	256	202	14	47	9	0				528
	262			376												

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 56 สถิติผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพของหน่วยงาน 9 แห่ง

ประจำเดือน มกราคม - ธันวาคม ประจำปี 2557

สัญชาติ	เพศ/อายุ						ประเภทการตกเป็นผู้เสียหาย								
	ชาย			หญิง			การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	การค้าประเวณี	แสวงหาประโยชน์ทางเพศ	ขอทาน	การขูดรีดบุคคล	การบังคับด้วยวิธีอื่น	การเอาลงเป็นทาส	แพรวัดถูหรือสื่อลามก	รวม
	0-15	16-18	18ปีขึ้นไป	0-15	16-18	18ปีขึ้นไป									
ไทย	5	5	10	22	24	1	13	51	0	1	0	0	2	0	67
กัมพูชา	4	0	2	1	6	0	2	7	0	4	0	0	0	0	13
ลาว	2	0	0	6	22	22	4	47	0	0	0	0	1	0	52
เมียนมา	5	11	48	5	4	2	68	2	0	2	1	0	2	0	75
อินเดีย	0	0	7	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	7
โรฮีนจา	0	3	20	0	0	0	19	0	0	0	0	0	4	0	23
บังกลาเทศ	0	13	52	0	0	0	24	0	0	0	9	0	32	0	65
อุซเบกิสถาน	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
รวม	16	32	139	34	56	26	137	108	0	7	10	0	41	0	303
	187			116											
	303														

9.2 การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนสตรี

1) ประเทศไทยได้มีการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชนขึ้นตามกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ครอบคลุมถึงสิทธิของกลุ่มต่างๆ เช่น สตรี ผู้หญิง เด็ก คนต่างด้าว ผู้สูงอายุ และผู้ที่ติดเชื่อเอชไอวี/เอดส์ ฯลฯ ซึ่งเป็นแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย (พ.ศ. 2544 - 2548)

2) ต่อมาได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552 - 2556) มีเป้าหมายหลัก คือ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิ โดยผ่านการจัดทำภารกิจขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนในทุกภาคส่วน และได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานต่างๆ นำไปบูรณาการในแผนงานของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

3) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557 - 2561) มีเป้าหมาย คือ เป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข เพื่อใช้ในการส่งเสริม ปกป้อง ค้ำครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน และแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ

- 4) การประกาศใช้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548
- 5) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รับรองสิทธิเสรีภาพ ดังนี้
 - (1) ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (มาตรา 4, 26)
 - (2) ความเสมอภาคของบุคคล (มาตรา 30)
 - (3) สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย (มาตรา 32, 39)
 - (4) สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย (มาตรา 40)
 - (5) สิทธิของพยานและผู้เสียหายในคดีอาญา (มาตรา 40 (4) (40 (5))
 - (6) สิทธิของเด็ก (มาตรา 49, 40 (6), 52, 84 (7))
 - (7) เสรีภาพในการนับถือศาสนา (มาตรา 37, 79)
 - (8) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (มาตรา 45, 46, 47, 48)
 - (9) เสรีภาพทางการศึกษา (มาตรา 49, 50)
 - (10) สิทธิในทรัพย์สิน (มาตรา 41, 42)
 - (11) สิทธิในการบริหารสาธารณสุขและสวัสดิการ (มาตรา 51)
 - (12) สิทธิของผู้สูงอายุ (มาตรา 53, 80 (1))
 - (13) สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ (มาตรา 54, 80 (1)
 - (14) สิทธิของผู้บริโภค (มาตรา 61, 61 วรรคสอง)
 - (15) สิทธิของชุมชนท้องถิ่น (มาตรา 66, 67)
 - (16) สิทธิในการรวมกลุ่มและการชุมนุม (มาตรา 64, 65, 63)
 - (17) สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วม(มาตรา 56, 57, 58)
 - (18) สิทธิในการร้องทุกข์และฟ้องคดี (มาตรา 59,60,62,212, 213)
 - (19) สิทธิและเสรีภาพอื่นๆ (มาตรา 33, 34, 35,38, 52, 54 วรรคสอง, 55,69)

6) การประกาศใช้พระราชบัญญัติค่าน้ำหนันามหญิง พ.ศ. 2551

7) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 17/2555 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2555 ว่า การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภริยาตามมาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร เป็นการจำกัดสิทธิสามีและภริยาในการยื่นรายการและเสียภาษี ถือว่า ไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง กรณีสามีภรรยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ สามีและภรรยาต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ยื่นรายการและเสียภาษีเงินได้ในนามตนเอง

8) ร่างพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ... (รอประกาศในราชกิจจานุเบกษา) เพื่อเป็นกฎหมายคุ้มครองผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศอย่างไม่เป็นธรรม โดยมีสาระสำคัญ คือ

- (1) ความหมายของ “การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศอย่างไม่เป็นธรรม”
- (2) การมีคณะกรรมการส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ ซึ่งทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายวางแผนทางมาตรการต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ
- (3) คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- (4) บทกำหนดโทษผู้ที่กระทำการเลือกปฏิบัติ

- (5) การสงเคราะห์ผู้เสียหาย และ
- (6) กองทุนส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ
- 9) สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 9 ฉบับ ได้แก่
 - (1) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women : CEDAW)
 - (2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child : CRC)
 - (3) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)
 - (4) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR)
 - (5) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination : ICERD)
 - (6) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT)
 - (7) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD)
 - (8) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance)
 - (9) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพและสมาชิกครอบครัว (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families: ICRMW)

9.3 ข้อท้าทาย

ประเทศไทยยังคงมีคนไร้รัฐและไร้สัญชาติที่ยังคงเป็นปัญหามายาวนานเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยยังคงมีอยู่

10. สตรีกับสื่อมวลชน

สื่อมวลชนเป็นสถาบันซึ่งมีบทบาทและมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างค่านิยม เจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทสตรีในสังคม แต่ในปัจจุบันสื่อมวลชนยังไม่ได้แสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมดังกล่าวเท่าใดนัก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะสื่อมวลชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจความตระหนักถึงการเคารพศักดิ์ศรี คุณค่าความเป็นมนุษย์และไม่ได้ให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคหญิงชาย

10.1 สถานการณ์

ปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาด้านสื่อสารมวลชนก้าวหน้าไปมาก และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม พบว่า มิติด้านสตรีกับสื่อมวลชนยังคงนำเสนอบทบาทของผู้หญิงในประเด็นซ้ำ ๆ มักเสนอความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และมีค่านิยมแบบเดิมๆ ที่สะท้อนทัศนคติที่มีอคติทางเพศ ถึงแม้ว่าปัจจุบันมีผู้หญิงเข้าไปทำงานด้านสื่อมวลชนมากขึ้น และมีบทบาทในฐานะผู้สื่อข่าวหญิงมากขึ้นในทุกสาขาก็ตาม การนำเสนอเนื้อหาของสื่อ ยังคงเสนอภาพลักษณ์ของสตรีในทางลบ และเสื่อมศักดิ์ศรี ไม่ได้สะท้อนชีวิตที่หลากหลายและรูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของสตรี ภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อส่วนใหญ่สะท้อนถึงความคิดเห็นในการเลือกเสนอภาพผู้หญิงเหมือนวัตถุทางเพศ หรือสิ่งของ มากกว่าความเป็นเพื่อนมนุษย์ที่มีสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน (รศ. มาลีบุญศิริพันธ์, สตรีกับสื่อสารมวลชน: 2556) นอกจากนี้ สื่อไทยมีความจำกัดมากในการเข้าถึงมิติทางเพศ การนำเสนอทางสื่อจะมีการใช้ศัพท์ แสดงให้เห็นถึงการเอาเพศมาเป็นตัวกำหนดมากกว่าการดูที่คุณสมบัติหรือความสามารถของบุคคล เช่นคำว่า เกย์ ตูด กะเทย ทอม ดี หรือพอมิข่าวผู้หญิงทำแท้งสื่อพาดหัวทันที “แม่ใจร้าย” โดยไม่ได้มองเลยว่าก่อนหน้านี้มันเกิดอะไรขึ้นบ้าง ผู้ชายมีบทบาทอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ้าง ผู้หญิงไม่ได้ตั้งท้องได้เองโดยอัตโนมัติ (มนจิรา นาควิเชียร <http://www.mediainsideout.net/local/2013/09/149>)

จากบทความ หนูนับบทบาทสตรีในสื่อ เปิดพื้นที่-ลดช่องว่าง ในหนังสือพิมพ์ข่าวสดรายวัน ระบุว่า จากสถิติของหน่วยงานตรวจสอบสื่อสากล Global Media Monitoring Project (GMMP) ระบุว่า ในการสำรวจปี 2010 มีแหล่งข่าวผู้หญิงถูกนำเสนอผ่านสื่อเพียง ร้อยละ 24 เท่านั้น แนนอนว่าอีกร้อยละ 76 เป็นแหล่งข่าวผู้ชาย เมื่อเทียบสัดส่วนแล้วเท่ากับ 1 : 3 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงถูกนำเสนอผ่านสื่อน้อยเกินไปอย่างชัดเจน แม้ว่าจะมีการพัฒนาด้านสื่อสารมวลชนและสื่อสารสนเทศ ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างทั้งสองเพศ และให้ผู้หญิงเข้าถึงการแสดงออกทางด้านความคิดมากขึ้นแล้วก็ตาม ค่านิยมการนำเสนอแหล่งข่าวที่เป็นผู้ชายผ่านสื่อมากกว่าแหล่งข่าวที่เป็นผู้หญิง ทำให้เกิดภาพเสมือนว่าในวงการต่างๆ มีแต่ผู้ชายหรือมีแนวคิดจำกัดตามแบบผู้ชาย ในหลายหน่วยงานมีโฆษกที่เป็นผู้หญิงเพียงร้อยละ 19 และเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ จะเป็นผู้หญิง โดยกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ชาย หรือคิดคร่าวๆ แล้วสัดส่วนของโฆษกและผู้เชี่ยวชาญชายมีมากกว่าผู้หญิงถึง 4 เท่า นอกจากนี้ ภาพการถูกกดขี่ทางเพศของสตรียังถูกเผยแพร่ผ่านสื่อมากกว่าผู้ชาย เหตุที่ปรากฏในการนำเสนอข่าวคิดเป็นร้อยละ 18 ขณะที่เหยื่อผู้ชายมีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น

ขณะที่บทบาทสตรีในฐานะสื่อ แม้ว่าจำนวนผู้สื่อข่าวหญิงจะมีมากขึ้นจนมีสัดส่วนไล่เลี่ยกับผู้สื่อข่าวชายในทุกสาขา ยกเว้นสายข่าวงานวิทยาศาสตร์และสุขภาพ แต่มุมมองการนำเสนอข่าวยังถูกชี้นำ

โดยแนวคิดของผู้ชายเป็นหลัก เนื่องจากไม่ค่อยมีผู้หญิงเข้าไปอยู่ในตำแหน่งบริหาร หรือตำแหน่งที่สามารถตัดสินใจได้ในงานสื่อ

ผลการสำรวจยังพบว่าผู้หญิงมักนำเสนอข่าวที่แหล่งข่าวหรือเหยื่อในข่าวเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ขณะที่สื่อที่นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับสตรีเพศโดยเฉพาะคิดเป็นร้อยละ 13 และเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่เน้นประเด็นความเสมอภาคทางเพศ

สื่อถึงร้อยละ 46 ยังคงนำเสนอเนื้อหา ที่ตอกย้ำแนวคิดเรื่องความแตกต่างทางเพศ คิดเป็นเกือบ 8 เท่าของสื่อที่พยายามจะนำเสนอมุมมองที่ท้าทายเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศ และส่วนใหญ่ มักนำเสนอโดยผู้สื่อข่าวที่เป็น ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และเพียงร้อยละ 10 ของสื่อในภาพรวมเท่านั้นที่นำเสนอเรื่องสิทธิมนุษยชน

10.2 การดำเนินงานด้านสตรีกับสื่อมวลชน

จากปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือนจากความจริง และเรื่องสิทธิ ตลอดจนความคิดและทัศนคติทางวัฒนธรรมทางเพศและความไม่เท่าเทียมทางสังคม ยังปรากฏอยู่ในการนำเสนอของสื่อสาธารณะต่างๆ จึงได้มีการกำหนดกฎหมายและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสตรีและสื่อมวลชน ดังนี้

1) หมวด 2 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ จากหนังสือแนวทางการเสนอข่าวเรื่องเพศของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส

2) มาตรา 37 ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการลัษณ์การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

3) พรบ.คุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาตรา 9 เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้วห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราวหรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ในคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

4) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 ผู้ที่นำข้อมูลที่ไม่เหมาะสมเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชนหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายข้อมูลลามกอนาจารหรือผู้ที่เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นทางเครื่องคอมพิวเตอร์ มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 16 ผู้ที่นำเข้าภาพตัดต่อ ภาพดัดแปลงด้วยวิธีการใด ๆ ของบุคคลอื่นเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ โดยมีเจตนาให้ผู้เห็นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

10.3 ข้อท้าทาย

1) การส่งเสริมให้ผู้ทำงานอยู่ในสื่อสารมวลชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทของหญิงและชาย ความเสมอภาคทางเพศ ไม่นำเสนอสื่อที่ตอกย้ำคุณลักษณะในด้านลบของผู้หญิงหรือบทบาทของชายในลักษณะที่มีมาแต่ดั้งเดิม คือเป็นผู้นำและมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง เปรียบผู้หญิงเหมือนเป็นวัตถุทางเพศ ตลอดจนการใช้ภาษาที่สื่อถึงเรื่องทางเพศในสื่อต่างๆ ที่เป็นการลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง

2) การสร้างความเข้าใจเรื่องสื่อสาธารณะแก่ประชาชนเพื่อเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงได้เข้าไปเป็นตัวแทน เป็นปากเสียงในปัญหาต่าง ๆ ของผู้หญิงมากขึ้น การพัฒนาสื่อสารมวลชนให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพผู้หญิง และเสริมพลังให้ผู้หญิงยุคใหม่ได้เรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

11. สตรีกับสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและความสะดวกของธรรมชาติเป็นเรื่องสำคัญ จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างภูมิคุ้มกันแก่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการสมประโยชน์ต่อการพัฒนาหลายมิติ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การมุ่งเน้นในการสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม และการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงในมิติต่าง ๆ อย่างยั่งยืน

ถึงแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่อโครงการของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีขอบเขตการมีส่วนร่วมครอบคลุมตั้งแต่ช่วงริเริ่มนโยบายหรือโครงการ ช่วงก่อนการตัดสินใจ จนถึงการตัดสินใจ การปฏิบัติการและการติดตามตรวจสอบการดำเนินนโยบาย หรือโครงการภายหลังการตัดสินใจ

ซึ่งปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ เน้นให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้สตรีเกิดทักษะ เพิ่มศักยภาพ และแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน โดย

1. สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการ
2. เผยแพร่และให้โอกาสประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นจากโครงการพัฒนาของรัฐ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์ตามควรแก่กรณี
3. สนับสนุนให้องค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน มีบทบาทในการควบคุมดูแลและแก้ไขด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพิ่มขึ้น
4. สนับสนุนบทบาทองค์กรพัฒนาเอกชนในการประสานงานการพัฒนาร่วมกับชุมชน องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน โดยสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร งบประมาณ และการอำนวยความสะดวก
5. ส่งเสริมบทบาทองค์กรพัฒนาเอกชนในการค้นคว้าวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน
6. สนับสนุนทุนแก่องค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาอาชีพและรายได้ของชุมชนในชนบท

สตรีมีความรู้ความสามารถ ทักษะ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและเป็นผู้ริเริ่มในการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สามารถนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลีกเลียงสารพิษที่จะนำมาใช้ในการผลิต การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

11.1 สถานการณ์บทบาทสตรีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สตรี ในชนบทมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ คือ 1) บทบาทในเรื่องความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว นอกเหนือจากการทำไร่ทำนาแล้ว ผู้หญิงยังเป็นผู้หาอาหาร จับสัตว์ ปลูกผัก รวมถึงการปรุงอาหาร เก็บรักษาอาหาร 2) บทบาทในการทำงานบ้าน เช่น การหาน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ทำความสะอาดเสื้อผ้าและที่อยู่อาศัย หาเชื้อเพลิง แหล่งพลังงานมาหุงต้ม การดูแลบุตรหลานในครอบครัว 3) บทบาท ในการ

เสริมรายได้ให้กับครอบครัว นอกจากการทำงานในไร่ นา สวน และในบ้านแล้ว สตรียังหารายได้จากการเก็บของป่าหรือหาปลา

จากเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติหลายๆ เหตุการณ์พบว่า มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แต่การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ขาดข้อมูลของผู้เข้าร่วมในกระบวนการ โดยเฉพาะการขาดข้อมูลจำแนกเพศ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในด้านใดบ้าง

รูปธรรมความสำเร็จของสตรีด้านสิ่งแวดล้อม

ความสำเร็จของสตรีในด้านการมีส่วนร่วมจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย มีตัวอย่างที่ชัดเจนทั้งในฐานะผู้นำ ผู้ส่งเสริม และผู้ร่วมปฏิบัติ เช่น

- นางจินตนา แก้วขาว ประธานกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับรางวัลดีเด่นผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2522 ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความสำเร็จในการคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ้านกรูด

- นางศรีนวล สมมิตร ได้รับรางวัลสตรีดีเด่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประจำปี 2555 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการยึดคืนพื้นที่ป่าและการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ในเขตป่าสงวนแม่ท่าช้าง-แม่ขนิล อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

- ดร.กาญจนา อุดุลยานุกุล ได้รับรางวัลสตรีดีเด่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปี 2556 ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะผู้ส่งเสริมให้ภาคประชาชน นักท่องเที่ยว และเครือข่ายในพื้นที่ ได้มีความรู้ที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายาก และเข้ามาเป็นแนวร่วมในการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

11.2 การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่อโครงการของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายที่ระบุหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่างชัดเจน

- 3) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ร่วมกันจัดทำคู่มือ “การจัดการภัยพิบัติ : มุมมองมิติหญิงชาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิด กระบวนการ วิธีการในการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงแนวทางในการฟื้นฟูผู้ประสบภัยหลังภัยพิบัติในมุมมองมิติหญิงชาย โดยได้สรุปบทเรียน ประสบการณ์ และองค์ความรู้ด้านการทำงานฟื้นฟูผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์สึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547

11.3 ข้อท้าทาย

1) การเปิดโอกาสและกำหนดสัดส่วนให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับผู้ชายอย่างเสมอภาค เพื่อนำความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างของหญิงและชายมาร่วมกันวางแผนการ การพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นของตน

2) การวางแผนการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ควรนำมุมมองหญิงชายเป็นพื้นฐานของการวางแผนทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทั้งหญิงชายได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบอย่างเหมาะสม

12. เด็กผู้หญิง

เด็กผู้หญิงต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัตินับตั้งแต่ช่วงแรกสุดของชีวิต และตลอดวัยเด็กจนเข้าสู่ วัยผู้ใหญ่ เจตคติและการปฏิบัติที่เป็นอันตราย เช่น การเดือนอวัยวะเพศภายนอกของสตรี การเลือก มีบุตรชาย การแต่งงานตั้งแต่ยังเด็ก การแสวงหาผลประโยชน์ ทางเพศ และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ รวมทั้งการจัดสรรอาหารการกิน ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กผู้หญิงในดินแดนหลายแห่งของโลกมีชีวิตรอดเข้าสู่ วัยผู้ใหญ่ น้อยกว่าเด็กผู้ชาย นอกจากนี้การขาดกฎหมายที่จะให้ความคุ้มครองหรือความล้มเหลวของ การบังคับใช้กฎหมาย ทำให้เด็กผู้หญิงต้องเสี่ยงต่อความรุนแรง ในรูปแบบต่างๆ มากกว่าเด็กผู้ชาย โดยเฉพาะ ความรุนแรงทางเพศ ในหลายภูมิภาค เด็กผู้หญิงต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติในการศึกษาและการฝึกอบรม ที่สร้างเสริมความรู้และทักษะเฉพาะทาง

ในแต่ละปี เด็กผู้หญิงอายุระหว่าง 15-19 ปี จำนวนมากกว่า 15 ล้านคน ต้องให้กำเนิดทารกและ ประสบปัญหาอื่นๆ ที่สืบเนื่องจากการตั้งครรภ์ ซึ่งในสถานการณ์มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกันและก่อนวัย อันควรนั้น เด็กผู้หญิงจะเสี่ยงต่อผลร้ายต่างๆ ที่ตามมา รวมถึงการติดเชื้อเอชไอวี

นอกจากนี้ เด็กผู้หญิงมักถูกปฏิบัติอย่างเป็นผู้ต่ำต้อยกว่า และถูกอบรมเลี้ยงดูให้จัดลำดับตัวเอง ไว้เป็นคนสุดท้ายในการปฏิบัติต่าง ๆ เท่ากับเป็นการบั่นทอนความเคารพตัวเอง ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่น ในตนเองจนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

12.1 สถานการณ์

1) การเกิด

อัตราการเกิดมีชีพของประชากรของประเทศไทย ในปี 2556 มีอัตราเกิดลดลงจาก ปี 2555 จาก 12.2 คนต่อประชากร 1,000 คน เหลือเป็น 11.6 คนต่อประชากร 1,000 คน โดยเด็กชายมี อัตราการเกิดมีชีพมากกว่าเด็กหญิงทุกปีตั้งแต่ปี 2552-2556 ภาคใต้เป็นภาคที่มีอัตราการเกิดมีชีพ มากที่สุดในอัตรา 15.2 คนต่อประชากร 1,000 คน ดังตารางที่ 57

และเมื่อพิจารณาน้ำหนักของเด็กเกิดมีชีพ พบว่า ในปี 2556 เด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม มีจำนวน 75,911 คน โดยส่วนมากอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 58

นอกจากนี้ ยังพบว่า อัตราการเกิดมีชีพ จากมารดาอายุ 15 – 19 ปี มีแนวโน้มลดลง เล็กน้อย โดยในปี 2555 อัตราการเกิดมีชีพอยู่ที่ 53.84 ซึ่งลดลงเหลือ 53.61 ในปี 2556 ดังตารางที่ 59

ตารางที่ 57 จำนวนและอัตราเกิดมีชีพ ต่อประชากร 1,000 คน จำแนกรายภาคและเพศ พ.ศ. 2552 – 2556

ภาค		2552 (2009)		2553 (2010)		2554 (2011)		2555 (2012)		2556 (2013)	
		จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
ทั่วราชอาณาจักร	ร	765,047	12.1	761,689	12.0	782,198	12.2	780,975	12.2	748,081	11.6
	ช	394,555	12.6	392,098	12.5	403,046	12.8	402,328	12.7	385,522	12.1
	ญ	370,492	11.5	369,591	11.4	379,152	11.6	378,647	11.6	362,559	11.0
กรุงเทพมหานคร	ร	101,112	17.7	98,143	17.2	96,704	17.0	97,581	17.2	93,829	16.5
	ช	52,252	19.2	50,697	18.7	49,905	18.5	50,170	18.6	48,657	18.1
	ญ	48,860	16.3	47,446	15.9	46,799	15.7	47,411	15.9	45,172	15.1
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	ร	201,604	12.9	199,877	12.6	206,010	12.9	204,113	12.6	194,471	11.9
	ช	104,053	13.6	103,041	13.3	106,225	13.6	105,511	13.4	100,711	12.7
	ญ	97,551	12.2	96,836	12.0	99,785	12.2	98,602	11.9	93,760	11.2
ภาคเหนือ	ร	111,057	9.4	114,501	9.7	111,591	9.5	111,970	9.5	108,048	9.1
	ช	57,523	9.9	58,736	10.1	57,429	9.9	57,670	9.9	55,590	9.6
	ญ	53,534	8.9	55,765	9.3	54,162	9.1	54,300	9.1	52,458	8.7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร	216,893	10.1	215,605	10.0	227,875	10.5	226,862	10.5	213,184	9.8
	ช	111,483	10.4	110,517	10.3	117,007	10.8	116,577	10.8	109,377	10.1
	ญ	105,410	9.8	105,088	9.7	110,868	10.2	110,285	10.2	103,807	9.5
ภาคใต้	ร	134,380	15.3	133,563	15.1	140,018	15.7	140,449	15.6	138,549	15.2
	ช	69,244	16.0	69,107	15.8	72,480	16.4	72,400	16.3	71,187	15.9
	ญ	65,137	14.7	64,456	14.4	67,538	14.9	68,049	14.9	67,362	14.6

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมและวิเคราะห์โดยกลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์

ตารางที่ 58 จำนวนและร้อยละของเด็กเกิดมีชีพ น้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัมจำแนกรายภาคและเพศ พ.ศ. 2552 – 2556

ภาค (Region)	2552 (2009)		2553 (2010)		2554 (2011)		2555 (2012)		2556 (2013)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทั่วราชอาณาจักร	73,067	100.00	79,005	100.00	76,517	100.00	77,221	100.00	75,911	100.00
กรุงเทพมหานคร	10,319	14.12	10,463	13.24	10,588	13.84	10,810	14.00	10,356	13.64
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	18,561	25.40	19,381	24.53	20,107	26.28	20,364	26.37	19,950	26.28
ภาคเหนือ	10,804	14.79	15,878	20.10	11,568	15.12	11,729	15.19	11,309	14.90
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	21,094	28.87	20,682	26.18	21,059	27.52	20,888	27.05	20,303	26.75
ภาคใต้	12,289	16.82	12,601	15.95	13,195	17.24	13,430	17.39	13,993	18.43

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมและวิเคราะห์โดยกลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

ตารางที่ 59 จำนวนและอัตราเกิดมีชีพมารดาอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงพันคน จำแนกรายภาค พ.ศ. 2552 - 2556

ภาค (Region)	2552 (2009)		2553 (2010)		2554 (2011)		2555 (2012)		2556 (2013)	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
	Number	Rate	Number	Rate	Number	Rate	Number	Rate	Number	Rate
ทั่วราชอาณาจักร	119,828	50.12	120,115	50.07	129,364	53.61	129,451	53.84	121,960	51.22
กรุงเทพมหานคร	10,529	51.90	10,058	48.84	10,441	50.18	10,265	49.23	9,865	47.92
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	34,768	61.72	34,466	60.53	36,937	64.18	36,595	63.12	34,246	59.06
ภาคเหนือ	18,829	43.49	19,393	45.15	20,379	47.81	20,128	47.65	18,721	45.63
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	37,759	45.42	38,893	46.57	42,587	50.58	43,143	51.96	40,776	49.55
ภาคใต้	17,943	49.82	17,305	48.20	19,020	52.66	19,320	53.22	18,352	50.70

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมและวิเคราะห์โดยกลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

2) การศึกษา

(1) เด็กเล็กระดับปฐมวัยมีอัตราการเข้าเรียนในระดับปฐมวัยและในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอื่น ๆ ร้อยละ ๗๖ ขึ้นไปของผู้เรียนทั้งหมดต่อประชากรในระดับการศึกษาปฐมวัย ในจำนวนนี้ เด็กเล็กทั้งชายและหญิง ที่เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 95.33-99.84 เคยผ่านการเรียนในระดับปฐมวัยมาก่อน (รายงานการติดตามการศึกษาเพื่อปวงชนของประเทศไทย พ.ศ. 2556)

(2) การศึกษาระดับประถมศึกษา/การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมของระดับการศึกษา ปี พ.ศ.2555 มีจำนวนเพศชายถึงร้อยละ 93.21 เพศหญิงร้อยละ 88.96 แต่เมื่อเข้าสู่ในระดับที่สูงขึ้นตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไปนักเรียนหญิงมีจำนวนมากกว่า

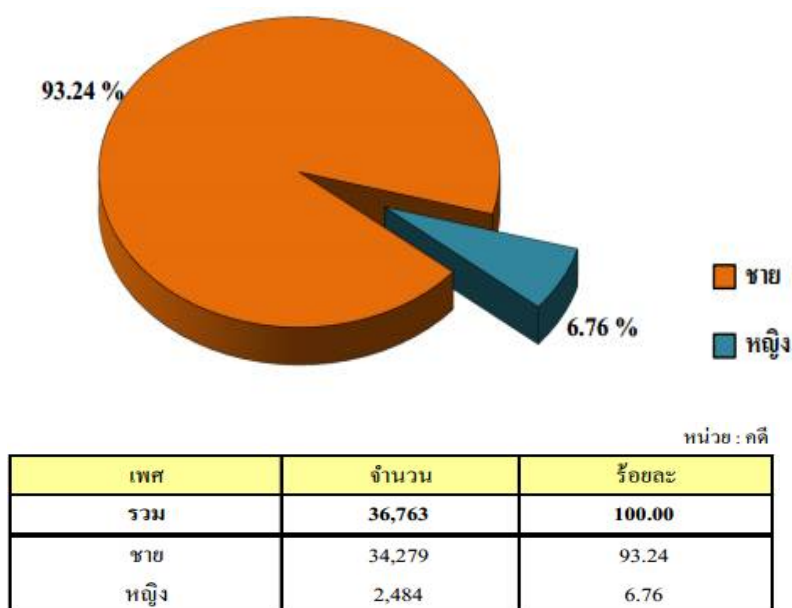
3) ด้านแรงงาน

ข้อมูลสถานการณ์ด้านแรงงาน ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า เด็กอายุ 15 – 19 ปี ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีจำนวน 1,234,821 คน เป็นผู้ชาย 805,078 คน และเป็นผู้หญิง 429,743 คน สำหรับเด็กอายุ 20 – 24 ปี ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีจำนวน 3,508,735 คน เป็นผู้ชาย 2,052,003 คน และเป็นผู้หญิง 1,456,732 คน ซึ่งพบว่าเด็กอายุ 15-19 ปีที่เป็นแรงงานในระบบ มีทั้งหมด 437,334 คน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (277,250 และ 160,084 คน) และมีเด็กอายุ 20 – 24 ปีที่เป็นกำลังแรงงานในระบบ มีทั้งหมด 1,597,543 คน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิงไม่มากนัก (883,588 และ 713,955 คน) ในส่วนของแรงงานนอกระบบ พบว่ามีเด็กอายุ 15 – 19 ปี จำนวน 797,486 คน เป็นผู้ชาย 527,828 คน และเป็นผู้หญิง 269,658 คน เด็กอายุ 20 – 24 ปี ที่อยู่ในแรงงานนอกระบบ มีจำนวน 1,911,191 คน เป็นผู้ชาย 1,168,415 คน และผู้หญิง 742,776 คน

4) การกระทำผิดกฎหมาย

แนวโน้มปัญหาของเด็กไทย ที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบัน คือ การกระทำผิดกฎหมายมากขึ้นทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย ซึ่งสาเหตุสำคัญเกิดจากความรุนแรงและความแตกแยกของครอบครัวที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจของสมาชิกในครอบครัวโดยพบว่า ระหว่างปี 2545 ถึง 2550 เด็กชายและหญิงถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสูงขึ้น และเพิ่มในอัตราไล่เลี่ยกันทั้งสองเพศ โดยเป็นเด็กชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 90 เป็น ร้อยละ 91 และเด็กหญิงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8 เป็นร้อยละ 9 ข้อมูลล่าสุด ในปี พ.ศ. 2555 พบว่า ในคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ (พ.ศ. 2555) มีเด็กหญิงอายุ 10-15 ปี ร้อยละ 1.71 และ อายุมากกว่า 15 แต่ไม่เกิน 18 ปี ร้อยละ 5.86 และ พบว่าเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ในปี 2555 มีทั้งหมด 34,276 คดี มีผู้หญิงเป็นผู้กระทำผิด ร้อยละ 7.56 (2,592 คดี) ผู้ชายเป็นผู้กระทำผิด ร้อยละ 92.44 (31,684 คดี) นอกจากนี้พบว่าเด็กผู้หญิงยังมีแนวโน้มตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,674 คน ในปี 2547 เป็น 7,772 คน ในปี 2550

ข้อมูลล่าสุดปี 2556 พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี และอยู่ในสถานพินิจทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 36,763 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชายร้อยละ 93.24 ดังภาพที่ 36

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

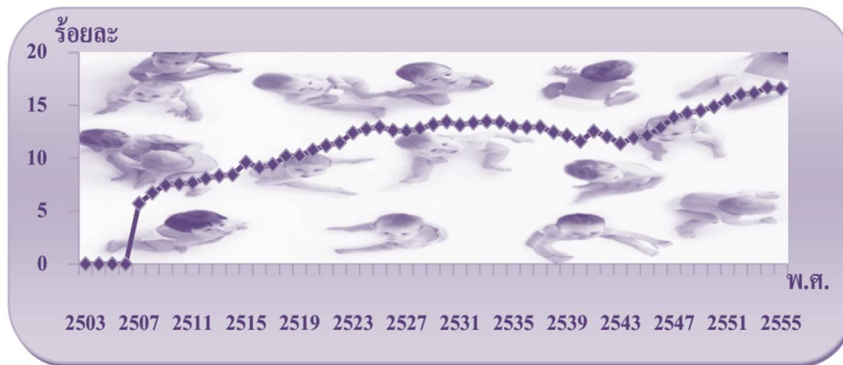
ภาพที่ 36 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ ปี 2556

5) ปัญหาแม่วัยรุ่น

ปัญหาที่นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในกลุ่มเด็กและเยาวชนของไทย คือ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม หรือการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อย โดยในปี พ.ศ.2557 ได้มีการรายงานข้อมูลการสำรวจอนามัยเจริญพันธุ์ โดยกรมอนามัย พบว่า อัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยแต่ละปีจะมีเด็กเกิดจากแม่วัยรุ่นประมาณ 136,734 คน จากการคลอดทั้งหมดปีละ 8 แสนคน เฉลี่ยวันละ 374 คน ชั่วโมงละ 15 คน หรือ เท่ากับ 65 คนต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งสูงกว่ายุโรป 4 เท่า สูงกว่าญี่ปุ่น 10 เท่า และแซงหน้าสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอัตราส่วน 51.1 ต่อประชากร 1,000 คน อาจกล่าวได้ว่า เด็กไทย 1 ใน 5 เกิดจากแม่ในวัยที่ขาดความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของทารกที่เกิดมา ซึ่งการตั้งครรภ์ในเด็กที่มีอายุน้อยลงเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และเด็กที่เกิดมา เพราะสภาพร่างกายที่ยังไม่พร้อมเต็มที่ ก่อให้เกิดปัญหาการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย การทอดทิ้ง และการทำร้ายเด็ก ปัญหาการขาดวุฒิภาวะและความพร้อมของแม่ที่จะเลี้ยงลูก นำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กผู้หญิงกลายเป็นผู้ไร้อนาคต ขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนต่อเป็นผู้มีการศึกษาน้อยกลายเป็นแรงงานต่ำกว่าระดับได้ค่าตอบแทนต่ำ หรือไร้อาชีพ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) โดยวิเคราะห์จากทะเบียนเกิด พบว่าแม่วัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น พบว่า มารดาอายุ 15-19 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น จาก 92,704 รายในปีพ.ศ. 2551 เป็น 109,520 ราย ในปี พ.ศ. 2555 และ มารดาอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น จาก 3,043 คน ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 4,116 คน ในปี พ.ศ.2555

จากข้อมูลสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า เมื่อพิจารณาย้อนหลังไปตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2502-2555) แนวโน้มแม่วัยรุ่น (กลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี) ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 5.44 ในปี 2503 เป็น ร้อยละ 16.59 ในปี 2555 ในขณะเดียวกัน อายุของแม่วัยรุ่น ก็

ลดลงเรื่อยๆ โดยในปี 2555 พบแม่อายุต่ำสุดเพียง 10 ปีเท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลในกลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยเพิ่มจากร้อยละ 0.03 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 0.46 ในปี 2555 ดังภาพที่ 37-38

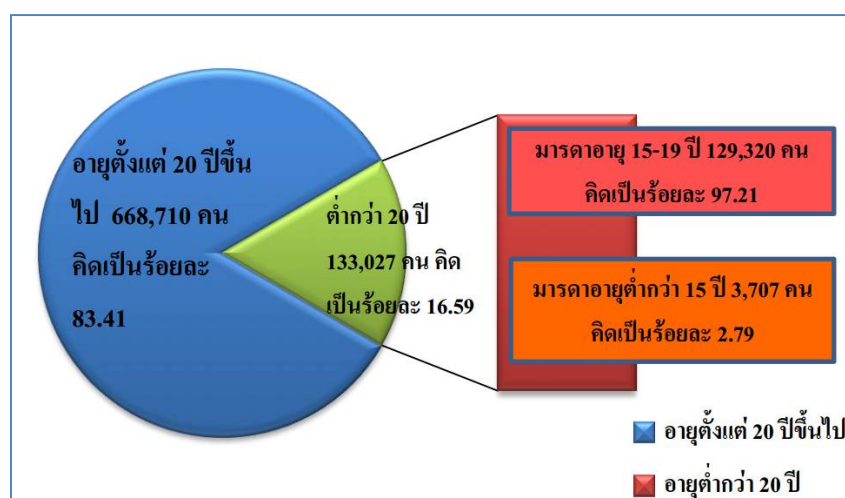
ที่มา : กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

ภาพที่ 37 ร้อยละการคลอดบุตรของหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
เทียบกับ จำนวนหญิงทั้งหมดที่คลอดบุตร พ.ศ.2503-2555

ที่มา : กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

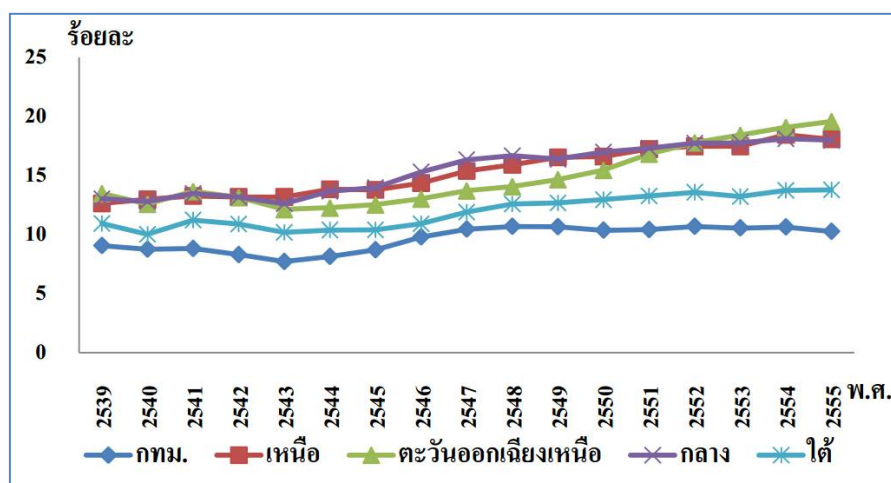
ภาพที่ 38 ร้อยละการคลอดบุตรของหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์
เทียบกับ จำนวนหญิงทั้งหมดที่คลอดบุตร พ.ศ.2503-2555

ที่มา : กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

ภาพที่ 39 จำนวนและร้อยละมารดาวัยรุ่นน พ.ศ. 2555

และเมื่อจำแนกตามรายภาค พบว่า มารดาวัยรุ่นในทุกภาคมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี 2555 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมารดาวัยรุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีอัตราสูงที่สุดกว่าทุกภาค เช่นเดียวกันกับภาคเหนือและภาคกลางที่มีอัตราแม่วัยรุ่นใกล้เคียงกัน ในขณะที่อัตราแม่วัยรุ่นในกรุงเทพมหานครยังคงมีอัตราต่ำสุดกว่าทุกภาค ดังภาพที่ 40 และตารางที่ 60

ที่มา : กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

ภาพที่ 40 ร้อยละมารดาวัยรุ่น จำแนกรายภาค พ.ศ.2539-2555

ตารางที่ 60 จำนวนและร้อยละเกิดมีชีพของมารดาอายุต่ำกว่า 20 ปี และต่ำกว่า 15 ปี ทั้งประเทศ พ.ศ. 2551-2555

พ.ศ.	ทุกกลุ่มอายุมารดา	กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี		กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2555	801,737	3,707	0.46	133,027	16.59
2554	795,031	3,434	0.43	132,798	16.70
2553	761,689	3,076	0.40	123,191	16.17
2552	765,047	2,932	0.38	122,760	16.05
2551	784,256	2,745	0.35	121,666	15.51

ที่มา : กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

12.2 การดำเนินงานด้านเด็กผู้หญิง

เพื่อการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กผู้หญิง ประเทศไทยได้กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองเด็กหญิง ดังนี้

- พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- บันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546
- บันทึกข้อตกลง เรื่อง การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน กรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. 2546
- บันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางการดำเนินงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. 2546
- บันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ. 2546
- บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (The Anti-Trafficking in Persons Act B.E. 2551 (2008))
- พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2533
- การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2557-2561 ของกระทรวงสาธารณสุข

12.3 ข้อท้าทาย

1) ส่งเสริมสิทธิโอกาสของเด็กผู้หญิงในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่เท่าเทียมกับเด็กผู้ชายในทุกระดับ โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาส ให้มีโอกาสดำเนินการพัฒนาทักษะชีวิตและเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2) การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาและการคุ้มครองการละเมิดสิทธิเด็ก โดยมีการสอนหลักสูตรในโรงเรียน ให้เด็กได้รู้จักสิทธิของตนเมื่อถูกล่วงละเมิด และรู้จักควบคุมตนเองที่จะไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย ควบคู่ไปกับคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กผู้หญิงได้ด้วย

จะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยมีความมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพ สถานภาพ และความเสมอภาคระหว่างหญิงชายอย่างต่อเนื่อง หลายประเด็นที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาสตรี เช่น ด้านการศึกษา สาธารณสุข ความยากจน เศรษฐกิจ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายประเด็นที่ยังไม่ประสบความสำเร็จตามความมุ่งมั่นของปณิญาปักกิ่งฯ เช่น อำนาจและการตัดสินใจ สิทธิมนุษยชน ความรุนแรง ฯลฯ ประเด็นต่างๆ เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับเจตคติทางเพศของคนในสังคม ซึ่งถูกหล่อหลอม มาเป็นระยะเวลายาวนาน จำเป็นที่ภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายบนพื้นฐานคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้สตรีเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเคียงคู่กับบุรุษ

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมสหกรณ์. สารสนเทศสหกรณ์ปี 2557. ตารางที่1 และตารางที่ 16 ค้นเมื่อ 12 ก.พ. 2558 จาก www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/information_coop57.html.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยปี 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2556

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2550

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2556

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2556

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการติดตามการศึกษเพื่อปวงชนระดับโลก : ประเทศไทย (2556) .

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. มองสถิติและตัวชี้วัดทางการศึกษา. วารสารรายปักษ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 มีนาคม 2557.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2555.

กรมอนามัย. รายงานประจำปี กรมอนามัย 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ องค์การยูนิเซฟ. รายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรี ในประเทศไทย พ.ศ. 2555.

กรมควบคุมโรค. รายงานสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔

สำนักกระบวนวิชา. ภาพรวมสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย พ.ศ. 2556. กรมควบคุมโรค. ค้นเมื่อ 8 ก.พ. 2558 จาก www.boe.moph.go.th/files/report/22141128_31017647.pdf.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 2/2557.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ.2555

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. แรงงานสตรี....อยู่ที่ไหนก็ทำงานหนัก. ค้นเมื่อ 10 ก.พ. 2558 จาก http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_64.html

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2557,

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2557.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒๔๕ ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร./โทรสาร: ๐ ๒๖๔๒ ๘๘๘๐

E-mail: contact@owf.go.th Website: www.owf.go.th
E-mail: thaigender@owf.go.th Website: www.gender.go.th